

1/2023

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JANUAR – PROSINEC

V letu 2022 so napisali:

»Založništvo je draga zadeva, priča smo nenormalnim podražitvam, ki bodo vplivale tudi na našo založniško dejavnost. /.../ Upajmo, da se bo epidemija čim prej končala in da se bodo razmere na vseh področjih postavile v normalne tirnice.«

Dr. Arpad Köveš,
predsednik Uredniškega odbora glasila Lovec, Zlatorogove in Strokovne knjižnice ter spletne strani LZS:
Založništvo LZS v letu 2022
Uvodnik, Lovec, 1, 2022

»Lovski tovariš je star nagovor med lovci, ki nima nobene pove-zave s komunizmom in politiko, pač pa je odraz spoštovanja in medsebojnega zaupanja ter odraz Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, ki ima trajno veljavo!«

Dr. Marjan Toš,
lovski mojster, zgodovinar in publicist ter predsednik Nadzornega odbora Lovske zveze Maribor:
Lovski tovariši – kako dolgo še?
Uvodnik, Lovec, 7-8, 2022

»Rad bi se zahvalil vsem, ki pridno vnašate podatke v LIS Lisjak in druge aplikacije. Verjamem, da se vam včasih poraja misel, čemu je ves trud potreben, tudi meni se, vendar vedite, da na tak način že skoraj dve desetletji gradimo ogromno in neprecenljivo bazo podatkov o naši divjadi, ki nam je dodeljena v skrb.«

Vedran Prodan,
predsednik Komisije za lovski informacijski sistem:
Lisjak in z njim povezane aplikacije
Uvodnik, Lovec, 2, 2022

»LZS je transparentna in učinkovita v svojem delovanju in vse bolj izrazito prepoznavna ter upoštevana v očeh javnosti kot odgovorna naravovarstvena organizacija in pomemben partner na področju lovskoupravljavskega načrtovanja. To se odraža tudi v upoštevanjem večine predlogov in smernic LZS v javni razgrnitvi osnutkov gozdnogospodarskih in lovskoupravljavskih načrtov območij za obdobje 2021–2030.«

Mag. Aleš Klemenc,
podpredsednik LZS:
Delovanje komisij in delovnih teles Upravnega odbora LZS
Uvodnik, Lovec, 9, 2022

»Mentorjeva morala in etika morata biti na visokem nivoju, saj bo mentor prvi vzor svojim pripravnicam in pripravnikom. Zato: Mentorji, bodimo moralni in ne nemoralni ter etični in ne neetični.«

Ivan Žižek,
predsednik Komisije LZS za izobraževanje:
Mentor in mentorstvo ter ali znamo in zmoremo
Uvodnik, Lovec, 3, 2022

»Eden izmed kazalnikov napredka znanja v lovskem strelstvu in lovskem orožju je število nezgod na lovu, ki jih na srečo obvladujemo, njihove številke ostajajo zelo nizko, posledice so manj hude.«

Matija Janc,
predsednik Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje:
Pogled skozi daljnogled
Uvodnik, Lovec, 10, 2022

»Pri datumu sprejema pripravnikov med lovce lahko ugotovim, da se veliko lovskih družin odloča za sprejem pripravnika v čim krajšem času od dneva njegove vloge. /.../ Osebnost menim, da je takšen pristop sprejemanja pripravnikov zelo dober, saj je tako čas od prispetja prošnje do sprejema zelo kratek. /.../ Razumljivo pa je, da je spremenjen način sprejemanja novih pripravnikov treba urediti tudi v temeljnem aktu.«

Doc. dr. Srečko Felix Kropce,
podpredsednik LZS, odgovoren za delo Strokovne službe, in predsednik Komisije za lovskočuvajsko službo:
Nekaj napotil ...
Uvodnik, Lovec, 4, 2022

»Naše poslanstvo še naprej opravljajmo odgovorno, ohranjajmo življenjsko okolje prostoživečih vrst živali, zavzemajmo se za stabilno populacijo divjadi in za njihovo trajnostno upravljanje.«

Marko Rajkovič,
član Uredniškega odbora glasila Lovec, Zlatorogove in Strokovne knjižnice ter spletne strani LZS in član Komisije za lovski informacijski sistem:
Odgovorne naloge lovcev
Uvodnik, Lovec, 5, 2022

»Z vidika uresničevanja ciljev in poslanstva slovenske lovske organizacije, še večjega prepoznavanja javnega pomena delovanja lovcev ter na znanju temelječega upravljanja populacij divjadi je zelo pomembno, da izkoristimo možnosti sodelovanja in poudarjamo naše vloge kot odgovornih in pomembnih ljubiteljskih/državljanjskih znanstvenikov; še zlasti, ker to lahko storimo z relativno majhnim vložkom oziroma skoraj zanemarljivo porabo časa.«

Prof. dr. Boštjan Pokorny,
predsednik Strokovnoznanstvenega sveta LZS:
Lovci – zelo pomembni »ljubiteljski znanstveniki«
Uvodnik, Lovec, 11, 2022

»Kot je razvidno iz zgodovinskih zapisov, se je kinološka organizacija razvila iz lovske kinologije. In kje ima v zdajšnjem času lovska kinologija mesto v slovenski kinološki organizaciji? Lahko bi po »pasje« rekel: nekje na repu.«

Marjan Gselman,
član Uredniškega odbora glasila Lovec, Zlatorogove in Strokovne knjižnice ter spletne strani LZS, predsednik Lovske zveze Maribor in inštruktor šolanja lovskih psov:
Kam pluje lovska kinologija in koliko razburkano je morje med Scilo in Karibdo (KZS in LZS)?
Uvodnik, Lovec, 6, 2022

»Če bi želel opisati vse aktivnosti in dogodke, ki so zaznamovali delo Strokovne službe LZS v prejšnjem letu in posebno letošnjem, bi z lahkoto zapolnil celotno decembrsko številko Lovca.«

Mag. Božo Zakrajšek, dr. vet. med.,
direktor Strokovne službe LZS:
Pregled dela Strokovne službe LZS v letu 2022
Uvodnik, Lovec, 12, 2022

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik CVI., št. 1
januar – prosinec

Lovlec je z odločbo Ministrstva za
kulturo RS, št. 61510-129-2009/8,
od 6. 7. 2011 vpisan v razvid
medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Köveš
Marjan Gselman, Jurij Lampe,
dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič,
Ivan Kuljaj

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca,
razen poletne številke 7–8, ki je združena
in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovlec pošljite
na e-naslov lovlec@lovska-zveza.si
v Wordovem dokumentu, podpisane in
žigosane uradne dopise pa skenirane ali
po navadni pošti. Fotografije sprejemamo
prav tako po e-pošti v formatu jpg, in
sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografije, ki se ukvarjajo z naravoslovno
fotografijo, lahko svoje fotografije,
namenjene za banko fotografij revije
Lovlec ter Zlatorogove in Strokovne
knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem
dogovoru po katerem od elektronskih
transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v
uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij
pred objavo in reviji Lovlec oziroma
Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovlec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovlec

Foto: Tomaz Velikonja

IZ VSEBINE:

I. Malešič:	Dobrodolni lovski plesi	4
L. Bradač:	Predsednikov pogled	5
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		6
LOVSTVO		8
M. Križman,		
M. Cvetko, T. Švara:	Prvi pregled uplenjene divjadi – primer aktinomikoze pri divjem prašiču	8
DREVESNE VRSTE		13
M. Kišek Vovk:	Gorski brest	13
LOVSKI NABOJI		17
G. Hodnik:	6,5 PRC	17
PO LOVSKEM SVETU		20
U. Kmetec:	Srečanje predstavnikov nacionalnih lovskih organizacij v Pragi	20
P. Novak:	Razstava jelenjih rogovij v Županiji Zala na Madžarskem	21
P. Novak:	Lovski dan v madžarski Železni županiji	22
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		23
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		24
M. Toš:	Za prgišče spominov ...	24
F. Černigoj:	Rezultati javnega natečaja za literarna besedila z lovsko tematiko 2022	28
<i>Uredniški odbor</i>		
Založništva LZS:	Javni natečaj za prozna in pesniška literarna besedila z lovsko tematiko v letu 2023	29
LOVSKO PESNIŠTVO		30
S. Grl:	Lov	30
LOVSKA ORGANIZACIJA		31
S. Gabrijel:	Generacija pripravnikov 2021/2022 uspešno do lovskih izpitov	31
F. Rotar:	V Mislinji izbirna tekma v oponašanju jelenjega rukanja	32
T. Mate:	Aktivno delo z otroki in mladino v ZLD Kočevje	32
B. Zakrajšek:	Lov paraolimpijca Frančka Gorazda Tirška	33
F. Rotar:	Šestnajsti Zbor koroških in štajerskih upravljavcev lovišč	34
Celjski sejem d. d.:	Marca na dneve lovstva v Celje	35
M. Toš:	Zlati grb občine benediškim lovcem	35
I. Žežlina:	Šestdeset let LD Dolce Komen	36
JUBILANTI		37
MLADI IN LOVSTVO		38
Č. M. Vučić:	V tednu strpnosti lovski obisk enote Tabor Vrtca Kurirček v Gorenjem Logatcu	38
M. Kišek Vovk:	Muflon	39
LOVSKA KRIŽANKA		40
LOVSKI OPRTNIK		41
F. Rotar:	Pred štirimi desetletji je srečno preživel padec s skalne police	41
S. Gabrijel:	Sedemdeseti tradicionalni lov Frata ZLD Novo mesto	42
J. Krivec:	»Ajenponarji« že petič	43
Optics Trade:	Predstavljamo: digitalni nočni nastavki Hikmicro Cheetah	44
M. Toš:	V Ljubljani leta 1941 ni bilo lovskega plesa, v Črni pa so imeli lepo razstavo	45
Žan in Eva:	Čmoki z divjačinskim mesom in zeljem	45
V SPOMIN		46
LOVSKA KINOLOGIJA		47
S. Batagelj:	Skozi izobraževanje vodnikov lovskih psov do novih lovcem	47
D. Poljanšek:	Memorial Franca Svetca	48
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	50

SLIKA NA NASLOVNICI:

Sraka (Pica pica)

Foto: Lojzi Avsenik

Na računalnik natisnjene prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorski možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic. Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosimo, naj stopijo v stik z uredništvom. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna	
srnjak, lanščak:	1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
mladica:	1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	
jelen:	16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
telela:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Damjak	
damjak:	16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
telela:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Muflon	
oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov:	1. 8.–28. 2.
ovca:	1. 8.–31. 12.
Gams	
kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Kozorog	
kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Divji prašič	
merjasec:	1. 1.–31. 12.
svinja:	1. 7.–31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:	1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	
	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	
	1. 11.–28. 2.
Jazbec	
	1. 8.–31. 12.
Lisica	
	1. 7.–15. 3.
Šakal	
	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	
	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	
	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	
	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	
	1. 1.–31. 12.
Nutrija	
	1. 1.–31. 12.
Fazan	
	1. 9.–28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	
	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	
	1. 9.–15. 1.
Šoja	
	1. 8.–28. 2.
Sraka	
	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	
	1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (Ursus arctos) in volka (Canis lupus) iz narave

Dobrodelni lovski plesi

Ivan Malešič,
predsednik Zelenega sklada LZS

pa sta ga rekordna udeležba obiskovalcev (260) ter bogat kulturni program lokalnih kulturnih lovskih in »civilnih« skupin.

Sama ideja in geneza nastanka Dobrodelnega plesa LZS ter potek predhodnih plesov so bili dokaj natančno popisani že v uvodniku revije *Lovec*, št. 3, iz leta 2019, z naslovom *Prekmurje je odprlo srce*.

Prekmurju je sledilo ZLD Posavja z odlično izpeljano prireditvijo februarja 2020 tik pred epidemijo covid-19. Kolegi iz Posavja so prevzeli velik del bremena tako glede sponzorstva kot organizacije prireditve.

Zanimivo je, kako deluje sistem selitve prireditve po Sloveniji. Načeloma naj bi domicil prostovoljno prevzemale posamične območne lovske zveze. V praksi pa se kaže, da je pripravljenost zelo neenakomerno porazdeljena po Sloveniji. Praviloma se za organizacijo odločajo območne lovske zveze z vzhodnega dela Slovenije, razen ZLD Gorenjske. Taka organizacija res terja kar nekaj navora in se mora kar nekaj ljudi v zvezah odpovedati coni udobja. Zanimivo pa je, da se javljajo zveze, ki so že izpeljale prireditve, za ponovno organizacijo. Ne upam si delati zaključkov, zakaj je temu tako. Dejstvo pa je, da je prvotna ideja dobrodelnega lovskega plesa nastala v Ljubljani in drugih mestih in ne na podeželju. Na drugi strani pa je poraba sredstev iz Zelenega sklada enakomerneje porazdeljena po Sloveniji.

Včasih mi misli zbeže na začetek stoletja pred prvo svetovno vojno, ko je Slovensko lovsko društvo (SLD) ustanovilo Zeleni križ. Takratni ustanovitelji SLD so bili vodilni slovenski politiki, gospodarstveniki in inteligenca. V bistvu bi bili z zdajšnjo terminologijo označeni kot izključno slovenska organizacija s področja lova, ki je iskala svoj prostor med bogatejšimi, v glavnem nemškimi organizacijami. Podoben trend je bil tudi na področju društvenih dejavnosti, na primer planinstva in drugih, predvsem gospodarskih dejavnosti. Skratka, slovenstvo v avstro-ogrski monarhiji se je prebujalo.

Pomoč so prek Zelenega križa, ki je organiziral dobrodelne plesne, nudili predvsem vdovam in otrokom preminulih lovskih tovarišev. V SLD niso bilo samo premožnejši člani, ampak tudi

drugi ljubitelji lova, ki so si morali zato trgati od ust. Tudi oni so bili dobrodošli na dobrodelnih plesih. Če pomislimo na takratno dosegljivost in razvoj zdravstva ter socialnega skrbstva, je bila izguba človeka, ki je preživljal družino, lahko usodna. Zdaj je sicer neprimerno bolje, a še vedno veliko preveč ljudi živi pod pragom revščine. Ljudje ostajajo brez zdravnika. Članstvo slovenskih lovcev je povprečno v zelo zrelih letih. In nesreča na žalost nikoli ne počiva. Slovenci smo po značaju taki, da zelo neradi prosimo za pomoč. Zato pobuda za pomoč Zelenega sklada dostikrat prihaja iz lovskih družin, kjer imajo pomoči potrebne člane. Zeleni sklad je na podlagi prošnje podelil že več kot 30.000 evrov pomoči.

Želim, da ste vsi, ki ste kdaj bili udeleženci Dobrodelnega plesa LZS, ob tem zadovoljni in ponosni. Lepo je biti na strani tistih, ki lahko pomagajo. Tako našo LZS postavljamo med humanitarne nevladne organizacije. Z našo dejavnostjo tudi naziv lovski tovariš, s katerim se naslavljamo, dobi resnično vsebino.

Dobrodelni lovski ples LZS pa je samo eden od tradicionalnih načinov lovske solidarnosti; namenjen je predvsem nesrečnemu posamezniku in njegovi družini. Pojavljajo pa se dogodki, ki prizadenejo posamezno lovsko družino ali več družin. Tak primer je nedavni požar na Krasu, ki terja hiter odziv celotne lovske organizacije. Concert v Cerknici je bil na primer tak odziv. V takem primeru Zeleni sklad zaradi načina odločanja in namenskosti sredstev ni pravi naslov, saj je Zeleni sklad namenjen zgolj pomoči posameznemu lovcu. Skratka, dobrodošli so vsi načini pomoči potrebnim lovcem ali lovskim družinam. Vsi upravljalci lovskih družin pa moramo ravnati preventivno in odgovorno pri zaščiti življenj svojih lovcev in premoženja lovskih družin. Tu mislim na nezgodna zavarovanja lovcev in zavarovanja lovskih domov ter lovskih naprav.

Dobrodelni lovski ples LZS je po sedmih izvedbah postal institucija. Oblikovala se je stalna publika, kar dokazujejo polni desni reverji lovskih suknjičev, kjer so pripete značke posameznih plesov, ki nadomeščajo klasične vstopnice. Upravni odbor Zelenega sklada pa čaka skrbna revizija poslovnega modela plesa, saj se ekonomika prireditve spreminja v luči podražitev hotelskih storitev in drugih stroškov. Vedeti je namreč treba, da cena vstopnice ne pokriva stroška hrane, glasbe, priprave dražbenega kataloga in stroška Sazasa. Torej bomo morali povečati sponzorske finančne donacije in nabor dražbenih predmetov ter obdržati vsaj število obiskovalcev.

S pomočjo stalnih zvestih udeležencev že tradicionalnega dobrodelnega plesa LZS in novih verjamem, da nam bo uspevalo še naprej.

»Želim, da ste vsi, ki ste kdaj bili udeleženci Dobrodelnega plesa LZS, ob tem zadovoljni in ponosni. Lepo je biti na strani tistih, ki lahko pomagajo. Tako našo LZS postavljamo med humanitarne nevladne organizacije. Z našo dejavnostjo tudi naziv lovski tovariš, s katerim se naslavljamo, dobi resnično vsebino.«

Predsednikov pogled

Leto 2022 se je končalo in če potegnemo črto, ni vse tako, kot bi si želeli. Kaj nas še vedno čaka? Od lastništva divjadi do odvzetih zemljišč – vse to je vključeno v predlogih za spremembo lovskega zakona, ki pa prihaja v obravnavo šele letos. Verjetno bi lovci želeli, da bi obe težavi rešili v paketu zadnjega »decembrskega interventnega spreminjanja lovskega zakona«. Žal me je v začetku decembra namesto »dobrega pogleda« na »jagi« srečala gripa in se nisem mogel udeležiti dogodkov, tudi novinarsko konferenco Lovske zveze Slovenije (LZS) in Ribiške zveze Slovenije (RZS) smo predstavili na januar. Je pa bilo zanimivo poslušati razpravo v parlamentu o »privatizaciji lovstva« in o tem, kdo je za in kdo je proti! Če drugega ne, se je v poslanskem dialogu Mahnič - Sajovic pojavil zanimiv predlog o podaljšanju koncesijskega obdobja za deset let. Vsekakor bi bilo potem koncesijsko obdobje na področju lovstva poenoteno z ribiškimi koncesijami.

Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze
Slovenije

Kljub velikemu zanimanju ob eminentnih ogledih Zlatorogova stavba na Zupančičevi ulici v Ljubljani v prvem poskusu ni našla kupca. Naš Zlatorog oziroma ohranjena meščanska stavba z bogato zgodovino buri duhove; da je objekt potreben obnove, ne skrivamo. Kakršnakoli obnova žal ne bo naredila idealnih prostorov za zdajšnje potrebe lovstva, toda v stavbi zagotovo lahko bivamo še vrsto let. Za objekt skrbimo in v preteklosti je bila zamenjana streha in obnovljena fasada; nekateri izrecno želijo, da bi prepleskali še okna. Bomo videli, kaj bo o tem menilo spomeniško varstvo. Skratka, nikamor se nam ne mudi, da bi morali hiteti s prodajo! Nepremičninska agencija je pripravila nov razpis, tokrat z zbiranjem ponudb. Vsekakor menim, da Zlatorogove vile ne smemo prodati pod tržno ceno. Zemljišča za nov center so kupljena in plačana, tudi vsi drugi prispevki! Na LZS nimamo nobenih posojil ali obveznosti, ki bi nas silile v prodajo pod ceno. Me je pa presenetilo veliko zanimanje za ogled in dražbo, potem pa je vse potihnilo. Smo bili prehitri ali interesenti čakajo na boljšo priložnost – bomo videli.

Minulo leto je zaznamovalo tudi »iskanje« ministra za okolje in prostor – sedanjega Uroša Brežana, ki ga v pol leta nisem uspel srečati (tokrat obljublja sestanek 4. januarja 2023). S prejšnjim ministrom za okolje in prostor Andrejem Vizjakom sem se srečal skupaj s tedanjim kmetijskim ministrom dr. Jožetom Podgorškom in dogovorila sta se za enoten nastop za drugačen način obravnave zavarovanih vrst. Saj veste: če je stanje zavarovane populacije ugodno oziroma se povečuje, jih je mogoče uvrstiti v ustrezen aneks, ki omogoča drugačno, primerno obravnavo.

V Evropskem parlamentu je bila konec leta sprejeta vsebinsko podobna resolucija, ki podpira aktivno upravljanje glede na stanje populacije. A ko so predstavniki držav članic odločali o volku in Bernski deklaraciji, niso sledili predlogom. Kljub vsemu so narejeni veliki koraki. Težave, tudi žrtve v Romuniji, kažejo, da bomo morali še naprej iskati rešitve, da pridemo do aktivnega upravljanja z zavarovanimi vrstami, katerih populacija se povečuje. Skratka, pomoč, ko je to potrebno (ris), in učinkovito določanje odvzema, ko populacija dosega zgornjo mejo sprejemljivosti okolja (medved, volk). Dejstvo je, da smo lani to uspeli potrditi na sodišču in bo ostalo zapisano za leto 2022. Žal Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) ne naredi ničesar, da bi sledilo odločitvi sodišča pri upravljanju tudi v prihodnje. Zanimivo pa je, da je MOP uspelo izdati odločbo za odlov kormorana, in to celo za obdobje petih let. Lovskim družinam smo poslali poziv predsednika RZS in tudi sam vas prosim, da pomagate pri preprečevanju škode na preostalem življu, ki ga povzroča kormoran.

Na pobudo francoskega združenja rejcev so se 29. novembra 2022 blizu Lyona v Franciji zbrali predstavniki iz enajstih evropskih držav. To so predvsem države, katerih rejci pasejo prosto, pretežno v alpskem svetu. Za to pašo je značilno, da je skromna, da se zato živali pasejo na velikih površinah in da je zaščita pred zvermi praktično nemogoča. Je pa paša nepogrešljiva za negovanje kulturne krajine in biotske raznovrstnosti. Srečanje je potekalo pod geslom Rešimo Alpe (Save the Alps) in ob tej priložnosti so bile predstavljene razmere v posameznih državah. Njihova pogosta ugotovitev je, da sobivanje volka in človeka v kulturni kmetijski krajini ni mogoče in je trošenje denarja za te namene velika potratnost. Sami so ugotovili velike razlike v odnosu posameznih nacionalnih politik do zveri. Izstopajo skandinavske države, kjer vlade dajejo absolutno prednost ljudem in pašništvu. Oblikovali so tako imenovane cone brez volka (wolf-free zones), ki

zajemajo pretežno površino skandinavijskih držav in kjer je odstrel mogoč brez vsake odločbe. Kakšno stanje je bilo predstavljeno o Sloveniji, mi najbrž ni treba opisovati. Verjetno vsi spoštujemo napore kmetov, ki negujejo prelepo slovensko kmetijsko krajino in razumemo njihovo skrb. Seveda imamo besedo o »sobivanju« tudi sprehajalci, pohodniki, planinci, kolesarji, gobarji, lovci, otroci, starejši in vsi, ki prebivajo v obrobni predelih.

Ob misli na zaključek leta 2022 ne morem mimo afriške prašičje kuge, ki je bila tiho z nami vse leto in ne vemo, ali bo tiho tudi v prihodnje. Razmere so nepredvidljive – od širitve do ponovnih izbruhov v evropskih državah (Češka). V Sloveniji marsikdo misli, da se bomo temu lahko izognili. Po odstrelu divjih prašičev leta 2021 (19.377 osebkov) je redkeje slišati kritike o starosti ali usposobljenosti lovcev. Populacijo divjih prašičev oziroma njihovo gostoto zmanjšujemo in tako se zmanjšuje možnost prenosa bolezni v Slovenijo. Stanje za leto 2022 kaže v evidencah 12.300 odstreljenih osebkov. Ob pisanju tega besedila ni bilo podatkov za december, zato moramo k temu dodati še oceno, da se decembra odstrela približno 15 % divjih prašičev skupaj, torej bo končna številka odstrela okrog 14.000 divjih prašičev.

V decembru je bilo še veliko dogodkov, a so bili predvsem decembrsko protokolarne narave, razen sestankov na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v novembru z ministrico Ireno Šinko in 15. decembra nas je sprejel državni sekretar dr. Darij Krejči. Pripravljeno so poslušati naše argumente in tudi če se ne strinjamo, obstaja dialog. MOP pa LZS preprosto ignorira. Neverjetno, kakšna je razlika med obema ministrstvoma, čeprav imamo pri obeh status organizacije, ki deluje v javnem interesu! Tudi letos smo ob zaključku leta s Slovensko vojsko podpisali sporazum o sodelovanju, o tem pa kaj več naslednjič.

Od vsebinskih internih tem LZS, na katere moram opozoriti, je tak predlog spremembe Pravil LZS. Na predlog Komisije za organizacijska in pravna vprašanja je Upravni odbor na zadnji seji leta 2022 sprejel osnutek novih Pravil LZS, ki so sedaj v javni razpravi.

Leto je naokrog, ko sem začel pisati Predsednikov pogled, in nekako sem upal, da bom s tem končal. Uredniški odbor me je pozval, naj z rubriko nadaljujem, a naj bolj na kratko predstavim aktualne stvari. Iskreno povedano: še vedno je to zame predvsem dodatna obveznost, a se zavedam, da moram o svojem delu tudi kaj napisati, zato pa moram najti čas. Tudi sneg nas je že obiskal in prihaja obdobje, ko bomo v prenekaterih delih Slovenije morali predvsem skrbeti za divjad.

Na koncu pa vse dobro v novem letu in veliko sreče in zdravja ter dober pogled!

PREDSTAVITEV PTIC UJED IN SOKOLARSTVA V BELTINCIH

Www.vestnik.si/članek/aktualno/, 7. 11. 2022 (Jože Gabor) – Na grajskem dvorišču v Beltincih so se že štirinajstič zbrali lastniki sokolov in drugih ptic ujed iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Italije. V Beltincih so najprej organizirali odprtje lova s sokoli s predstavljivo ptic ujed in sokolarstva ter kulturnim programom. Potem so se njihovi lastniki podali na lov s pticami ujedami po okolici Beltincev. Dogodek je organiziral Zavod za turizem, kulturo in šport Beltinci v sodelovanju s Sokolarskim društvom Pomurja in Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed. V kulturnem programu so nastopili Prekmurski rogisti in trobilni kvartet Glasbene šole Beltinci pod vodstvom Simona Krambergerja. Lastnike ptic ujed in druge ljubitelje ptic je najprej nagovorila direktorica Zavoda za turizem, kulturo in šport Beltinci Gabrijela Kūzma, ki je poudarila dobro sodelovanje zavoda s Sokolarskim društvom Pomurja in Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed. Pri organizaciji dogodka sta sodelovala tudi Turistično društvo Beltinci in Občina Beltinci. Na dogodku je sokole in druge ptice ujede predstavil in lov odprl Roman Savič. Povedal je, da so vse ptice ujede, ki so v lasti članov društev, ki sodelujejo na srečanju, vzrejene doma. Iz narave jih ni dovoljeno pobirati. Med njimi je največji planinski orel, ki je samec. Samica je večja od samca. Sicer je za tretjino ptic ujed značilno, da so samice večje od samecev. Ptice ujede pri letu dosežejo veliko hitrost, tudi do 350 kilometrov na uro.

MALE DIVJADI ŠKORAJ NI VEČ

ŠTAJERSKI TEDNIK, 22. 11. 2022 (Estera Korošec) – V Lovski družini Starše ugotavljajo, da je male divjadi vse manj, na nekaterih območjih je celo povsem izginila. Tudi populacija srnjadi se je zmanjšala za okoli 30 odstotkov. Nižinsko lovišče Občine Starše, ki obsega 3.200 hektarjev, je bilo v preteklosti zelo bogato z malo divjadjo, ki pa je zdaj zaradi intenzivnega kmetovanja, monokultur in uporabe fitofarmaceutskih sredstev praktično pred izumrtjem. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja so na leto

Foto: Andrej Miklovič

odstrelili tudi 120 poljskih zajcev, okoli 50 jerebic in 250 fazanov. Kaj pa zdaj? »Jerebica je zaščiten in je ne smemo streljati, poljskih zajcev odstrelimo pet na leto, fazanov pa med 10 in 15. Močno ogrožen je tudi poljski zajec, kjer beležimo izgube zaradi uporabe fitofarmaceutskih sredstev v kmetijstvu in plenilcev, veliko je povozov,« sta izpostavila starešina Janko Sitar in tajnik Marjan Malek. Na kmetijskih površinah je vse manj tako imenovanih mejic, ki dajejo kritje mali divjadi, kmetijska pridelava se je intenzivirala – tudi z uporabo fitofarmaceutskih sredstev, v setvenem kolobarju pa tudi ni več take pestrosti, kot je bila nekdanj. »Na poljih od Loke do Hajdine ni prav nobenega grma ali drevesa več, vse je prazno. Razmere je še dodatno poslabšalo združevanje zemljišč oziroma komasacija,« je povedal Malek in dodal, da s kmetovalci sicer zgledno sodelujejo.

PRIZNANJE DOMORODNOSTI ALPSKEGA KOZOROGA KLJUČNO ZA OHRANITEV VRSTE

STA IN MMC R TV SLO, 13. 11. 2022 (N. H.) – Strokovni posvet Alpski kozorog v Sloveniji včeraj, danes, jutri sta Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) in Triglavski narodni park (TNP) na Bledu pripravila v okviru projekta Dinalpconnect, ki poteka v sklopu programa Interreg Adrion. Posvet je bil namenjen predvsem zagotavljanju enotnega upravljanja alpskega kozoroga na čezmejnem pilotnem projektnem območju med Slovenijo in Italijo. Razkorak med pristopom upravljanja je najbolj povezan s statusom domorodnosti alpskega kozoroga v Sloveniji. Ko je alpski

kozorog v Sloveniji izumrl, so ga konec 19. stoletja prvič spet naselili v slovenski prostor, ponovne naselitve pa so se nadaljevale tudi v 20. stoletju. Strokovnjaki se o domorodnosti niso mogli strinjati, čeprav so ostanke kosti, ki naj bi pripadali alpskemu kozorogu, našli na ozemlju Slovenije. Kot so sporočili iz ZGS-ja in TNP-ja, je dekan velenjske Fakultete za varstvo okolja Boštjan Pokorny na posvetu poudaril, da je alpski kozorog endemit za Alpe, pri čemer ga le v Sloveniji obravnavamo kot tujerodno živalsko vrsto.

ERNEST KERČMAR: KOVAČ, KI JE ŽIVLJENJE POSVETIL LOVSTVU

VESTNIK, 24. 11. 2022 (Damjana Nemeš) – »Lov me je spremljal od mladih nog. Že

v osnovni šoli sem hodil z drugimi lovci na teren kot poganjač,« se je svojih začetkov v lovstvu, ki je zaznamovalo njegovo življenje, na začetku najinega pogovora spomnil Ernest Kerčmar iz Adrijancev. Otroštvo je leta 1952 rojeni Erni, kot ga kličejo domači in prijatelji, preživel v Domanjševcih ob mami Gizeli in očetu Ernestu ter treh bratih in treh sestrah. Za nadaljnjo službeno pot v njegovem življenju je bilo prelomno ravno leto 1977. Po vrnitvi v domovino se je zaposlil v takratnem gojitvenem lovišču Kompas Peskovci, istega leta je opravil lovski izpit in pozneje še izpit za lovskega čuvaja. Kmalu zatem je končal šolo za lovskega tehnika na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Kot lovski tehnik je nato vse do upokojitve, leta 2018, opravljal čuvajsko službo v omenjenem lovišču. Delo poklicnega lovca ga je vedno veselilo, čeprav je bilo velikokrat težko. Najtežji del je bilo ocenjevanje lovske škode. »To je delo s kmeti, z vsakim od

njih moraš doseči kompromis, kar pa je običajno najbolj nevhvaležno delo. Lovski čuvaji so sicer za ta del usposobljeni, saj že v času šolanja prisostvujejo predmetu ocenjevanje lovske škode, vendar je bilo z nekaterimi ljudmi včasih res težko. Ni problem oceniti dober pridelek, največji problem je tam, kjer so pridelki podvprečni. Vemo, da so od njive do njive velike razlike,« je razlagal. Čuvajsko delo je lahko tudi nevarno. Med opravljanjem dela je bil trikrat ranjen oziroma obstreljen, največja nevarnost za tovrstne poškodbe je pretila pri lovu na malo divjad oziroma takrat, ko so lovili fazane. »Dejstvo pa je, da mora biti lovski čuvaj 24 ur na dan in sedem dni v tednu pripravljen za delo. Ko so drugi prosti, torej tudi ob praznikih in koncih tedna, morajo čuvaji delati. Takrat prihajajo tuji gostje, ki jih morajo čuvaji v okviru lovnega turizma voditi. To pomeni, da gosta pelješ na lovsko prežo in ga tam pripraviš do tega, da odstreli žival.«

SREČANJE Z ZAMEJSKIMI KOROŠKIMI LOVCI

SLOVENSKE NOVICE, 22. 11. 2022 (M. T.) – Na Martinovo soboto je bilo v Polskavi tradicionalno srečanje članov Kluba prijateljev lova iz Celovca s predstavniki Lovske zveze Maribor. Pri polskavskem lovskem domu sta zamejske lovce pozdravila predsednik Lovske zveze (LZ) Maribor Marjan Gselman in starešina Lovske družine (LD) Polskava Franc Ravnjak. Srečanja se je udeležilo 14 članov Kluba prijateljev lova pod vodstvom predsednika Janeza Kaiserja in tajnika Jurija Mandla. Po prijateljskem stisku rok in krajšem jutranjem pomenku so gostje skupaj z gostitelji odšli na skupni lov na fazane na zgornjem polskavskem polju. Lov je vzorno vodil izkušen lovovodja Mirko Draškovič. Tokrat je bila lovcem boginja

Diana izredno naklonjena, saj so uplenili 30 fazanov. To je bilo skoraj več kot preveč, so menili koroški lovci, ki so bili z lovom izredno zadovoljni. Po lovu so gostitelji iz LZ Maribor pripravili običajni zadnji pogon v polskavskem lovskem domu. Ob tej priložnosti so izmenjali strokovna mnenja o upravljanju z divjadjo v štajerskih in koroških loviščih ter se zavzeli za krepitev medsebojnega sodelovanja na lovskem, družabnem in še bolj na strokovnem področju.

STATUS ZAŠČITE VOLKOV JE NUJNO TREBA SPREMENITI

KMEČKI GLAS, 25. 11. 2022 (Franc Fortuna), in www.slovenec.org, 25.11. 2022 – Evropski poslanci so v Strasburgu glasovali o predloži resolucije o varstvu živinoreje in velikih zvereh v Evropi, ki prvič v tem mandatu celovito naslavlja problematiko zaščite velikih zveri v Evropski uniji (EU) in opredeljuje potencialne ukrepe za ohranjanje živinoreje na območjih, kjer se pojavljajo konflikti med velikimi zvermi in pašno živino. V razpravi o tej temi, v kateri je sodeloval tudi evropski poslanec Franc Bogovič (EPP/SLS), je bilo slišati predvsem veliko pozivov k znižanju statusa zaščite volka v EU, potrebo po aktivnejšem upravljanju populacije velikih zveri in večjem razumevanju stisk kmetov, ki se s tovrstnimi napadi soočajo vsak dan. Bogovič je v svoji razpravi poudaril, da evropska Direktiva o habitatih iz leta 1992 na primeru velikih zveri deluje odlično, saj se je populacija teh zveri, ki je bila že povsem ogrožena, tako povečala, da je sedaj, nasprotno, grožnja drugim živalskim vrstam v naravi. Poudaril je, da se je v Sloveniji populacija medvedov v zadnjih desetih letih povečala za trikrat, od okrog 300 do 400 na 1000 do 1200, medtem ko se je populacija volkov povečala z 20 do 30 v letu 2012 na okrog 130 dandanes. Ob zaključku razprave, v kateri je v imenu Evropske komisije sodeloval tudi komisar Janez Lenarčič, je Bogovič komisarja povabil na skupni obisk Blok, Kočevskega in Gorenjske, kjer bi se imela priložnost pogovoriti s kmeti, katerih živali so vsak dan deležne napadov zveri.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Foto: Marjan Artnak

Foto: Marjeta Artnak

PRVI PREGLED UPLENJENE DIVJADI – PRIMER AKTINOMIKOZE PRI DIVJEM PRAŠIČU

Evropska zakonodaja določa, da mora biti v vsaki lovski družini vsaj ena oseba usposobljena za opravljanje prvega pregleda uplenjene divjadi. V Sloveniji trenutno to funkcijo opravlja 1530 lovcev. Evropska agencija za varno hrano uvršča divjačino med meso višjega cenovnega razreda. A zaradi bolezni, ki se iz živali prenašajo na ljudi, spada v skupino živil z večjim tveganjem. Aktinomikoza je kronična kužna bolezen, za katero so značilni ogojki in piogranulomi. V Sloveniji se najpogosteje pojavlja kot aktinomikoza spodnje čeljusti. Zbolijo tudi ljudje, a je prenos z divjadi na človeka redek.

Prvi pregled uplenjene divjadi

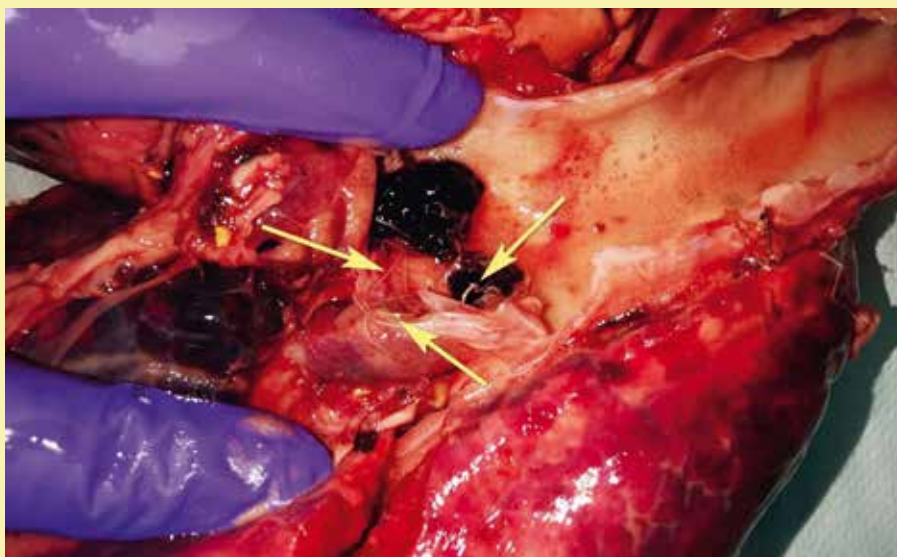
Po Uredbi (ES), št. 853/2004, mora biti v vsaki lovski družini vsaj ena oseba, usposobljena za opravljanje prvega pregleda uplenjene divjadi, namenjene za trg za prehrano ljudi. Oseba, usposobljena za pregled, mora imeti dovolj znanja s področja patologije divjadi,

proizvodnje in obdelave divjadi ter mesa divjadi po lovu. Po uplenitvi velike divjadi mora usposobljena oseba pregledati trup in odstranjene notranje organe (srce, pljuča, jetra, vranica in ledvici), da lahko ugotovi znake, po katerih bi lahko sklepali, da je meso nevarno za zdravje ljudi in/ali živali. Meso velike divjadi je lahko namenjeno trgu samo, če lovec trup po

odstrelu brez odlašanja pripelje v obrat za obdelavo divjadi in šele po opravljenem prvem pregledu. Pri prvem pregledu morajo biti trupu priloženi notranji organi, razen želodca, črevesja in spolnih organov. Priloženi organi morajo biti razpoznavni, da pripadajo določeni uplenjeni divjadi.

Po podatkih **Lovske zveze Slovenije** je najstarejši zapis o pregledništvu iz leta 1970. Od takrat je začetni tečaj za usposobljeno osebo opravilo 3712 lovcev, obnovitveni tečaj (opravlja se vsakih pet let) pa 6041 lovcev, nekateri večkrat. Trenutno ima veljavni obnovitveni tečaj za preglednika 1737 lovcev, funkcijo preglednika divjačine v Sloveniji v lovskih družinah pa opravlja 1530 lovcev (Lisjak, maj 2022).

V vsaki lovski družini mora biti vsaj ena oseba usposobljena za opravljanje prvega pregleda uplenjene divjadi.

Slika 1: Sapnik in pljuča divjega prašiča s pljučnimi črvi (rumene puščice)

Po podatkih Evropske agencije za varno hrano (EFSA) spada meso uplenjene divjadi med meso višjega cenovnega razreda, ki pa hkrati pomeni večjo nevarnost za zdravje ljudi kot meso zaklanih živali. Zakaj? Po podatkih iz literature je divjad rezervoar za 75 % vseh porajajočih se bolezni, od katerih je kar 60,3 % zoonoz, bolezni, ki se prenašajo z živali na človeka. Poleg tega meso uplenjene divjadi le redko pregleda uradni veterinar, kot je praksa pri zaklanih rejnih živalih. Čeprav mora oseba, usposobljena za prvi pregled uplenjene divjadi po Uredbi (ES), št. 178/2002, na izpitu pokazati določena znanja o patoloških spremembah divjadi, ki lahko vplivajo na zdravje ljudi, pa se lahko zaradi kompleksnosti patoloških sprememb včasih znajde v situaciji, ki ni preprosta za presojo in je potrebna makroskopska ali mikroskopska preiskava, ki jo opravi strokovnjak patolog.

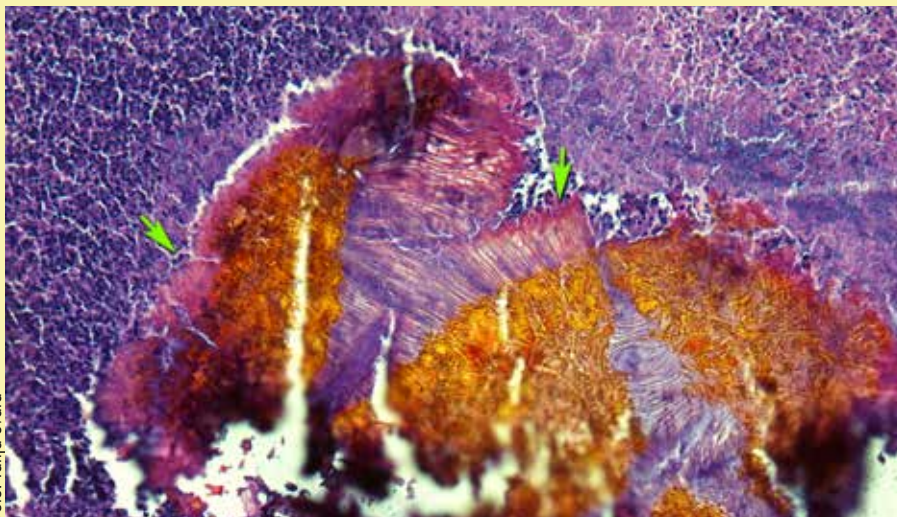

Slika 2: Jetra divjega prašiča z dvema ognjokoma (puščici)

Aktinomikoza

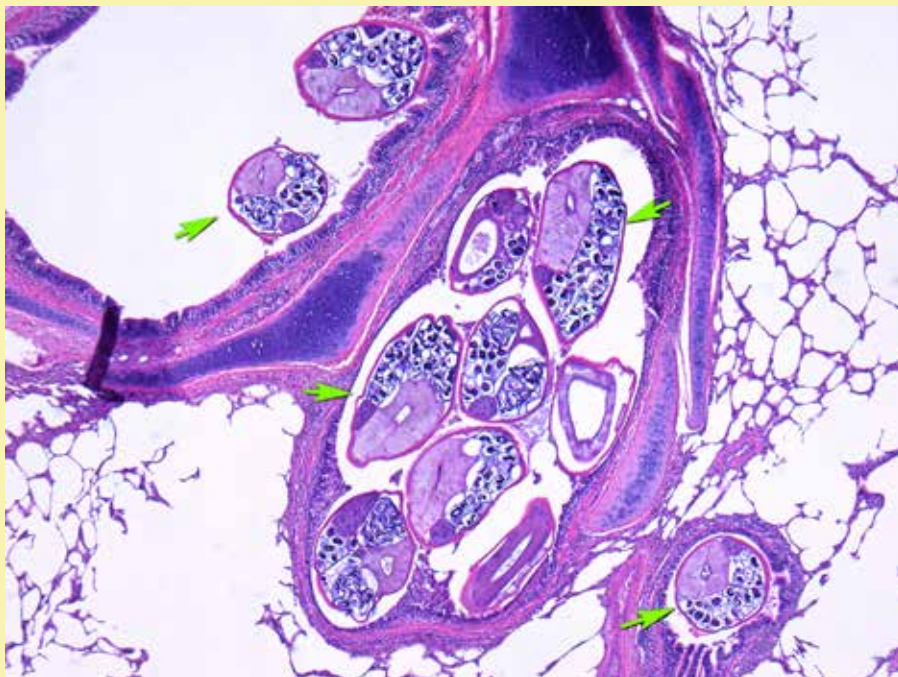
Aktinomikoza je kronična kužna bolezen, za katero so značilne vozličaste spremembe (ognjoki in granulomi) v koži, pljučih, kosteh, bezgavkah in drugih mestih. V Sloveniji se najpogosteje srečujemo z aktinomikozo spodnje čeljusti goveda in srnjadi, vendar pa se lahko pojavi tudi pri drugih živalskih vrstah, kot so prašiči, ovce, konji, psi in mačke. Lahko zbolijo tudi ljudje, a je prenos z divjadi na človeka redek.

Aktinomikoza je razširjena povsod po svetu. Povzročitelji so bakterije rodu *Actinomyces* sp., grampozitivne bakterije, ki so normalni prebivalci ustne votline,

Slika 3: Ognjok v jetrih divjega prašiča. V centru ognjoka so številne temne eozinofilne, paličaste, radiarno urejene strukture, poimenovane material Splendori-Hoeppli (puščice). Barvanje s hematoksilinom in eozinom, 200-kratna povečava.

Divjad je rezervoar za 75 % vseh na novo porajajočih se bolezni, od katerih je kar 60,3 % zoonoz.

Avtorji se zahvaljujejo uplenitelju za podatke in LD Laze za spremenjene organe ter dovoljenje za objavo podatkov.

Pri makroskopski preiskavi jeter smo ugotovili dve gnojni žarišči (ognojka), premera 2 cm in 1 cm, ter več sivobelih žarišč, premera 2 do 5 mm, jetra so bila na nekaterih delih prirasla na trebušno prepono (slika 2). V pljučih smo potrdili ugotovitve s prvega pregleda, vranica, ledvice in srce so bili makroskopsko nespremenjeni.

Vzorci vseh organov smo odvzeli za pregled pod mikroskopom in iz njih po rutinskem postopku naredili rezine, debeline 4 µm, ter jih obarvali s hematoksilinom in eozinom (barvila, ki so najpogosteje v uporabi za mikroskopske preiskave). Pod mikroskopom smo v jetrih našli dva obsežna ognojka, obdana z debelo vezivno kapsulo. V centrih ognojkov so bile številne propadajoče vnetne

Foto: Tanja Švara

Slika 4: Pljuča divjega prašiča. Bronhi s številnimi pljučnimi črvi (puščice). Barvanje s hematoksilinom in eozinom, 40-kratna povečava.

davcev je trup živali lahko mršav in kot tak ni več primeren za prehrano ljudi. V spremembe zaradi varnosti ne zarezujemo in pri pregledu oziroma čiščenju trupa nosimo rokavice za enkratno uporabo.

Pri presoji uporabnosti mesa za prehrano ljudi spremenjene dele in/ali organe ocenimo kot zdravstveno neustrezne za prehrano ljudi in živali ter jih odstranimo kot živalske stranske proizvode (ŽSP) kategorije 2. Ker pa imamo v Sloveniji lovske družine pogodbo z družbo KOTO, d. o. o., samo za kategorijo 1, spremenjene dele zavržemo v kategorijo 1 ŽSP.

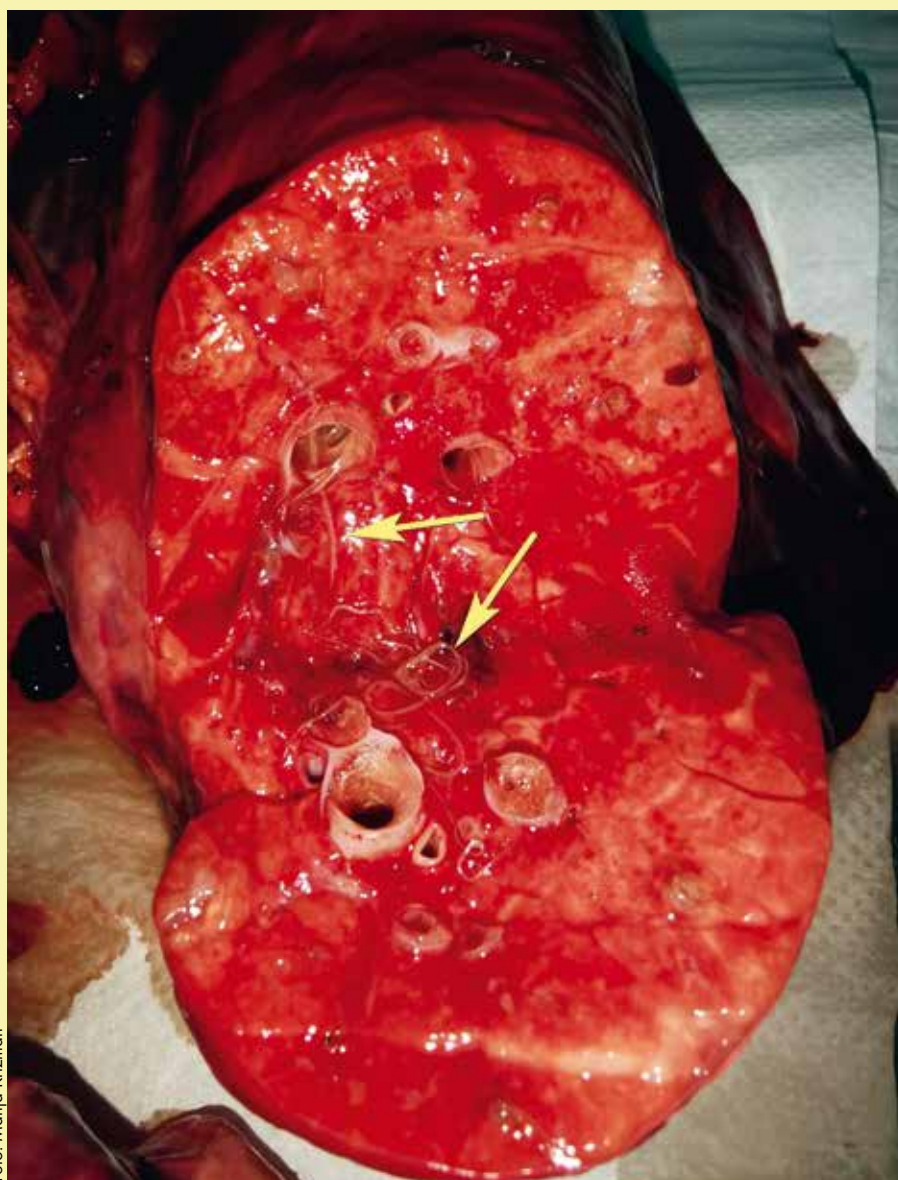
Primer aktinomikoze pri divjem prašiču

V marcu 2022 je bil na območju Lovske družine (LD) Laze uplenjen divji prašič (*Sus scrofa*), ki je šepal na zadnjo nogo. Pri pregledu trupa je imel obsežno oteklino in gnojno vnetje skočnega sklepa. Pri pregledu pljuč in sapnika smo našli odrasle osebkne pljučnih črvov (slika 1), v jetrih pa gnojne spremembe. Srce, vranica in ledvice so bili nespremenjeni.

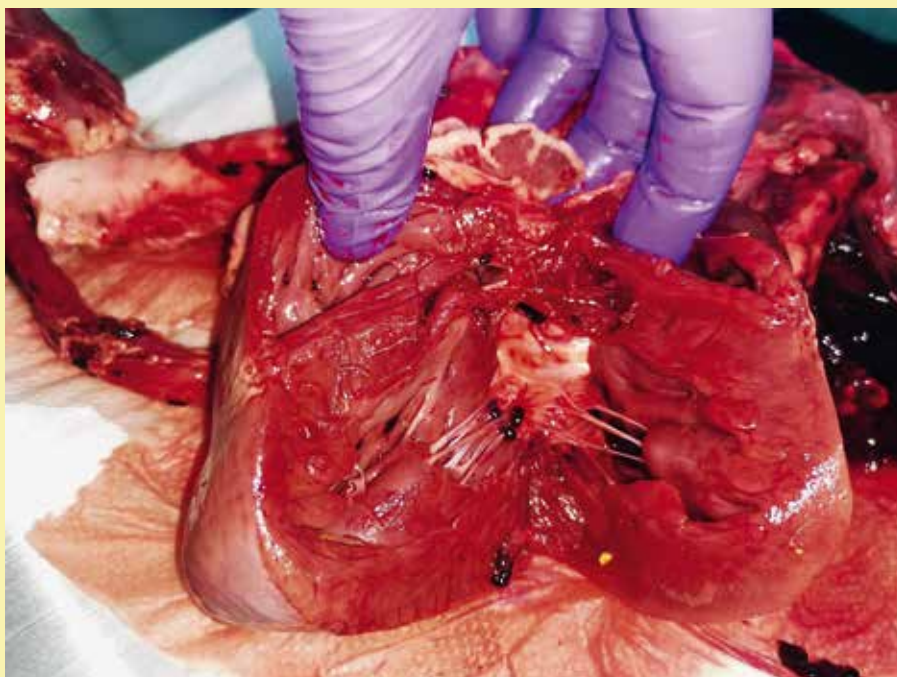
Notranje organe so poslali na Inštitut za patologijo, divjad in čebele Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer smo jih pregledali z makroskopskim pregledom (pregled s prostim očesom) in pregledom pod mikroskopom.

V Sloveniji se najpogosteje srečujemo z aktinomikozo spodnje čeljusti goveda in srnjadi. Zbolijo lahko tudi ljudje, a je prenos z divjadi na človeka redek.

Foto: Manja Križman

Slika 5: Pljuča divjega prašiča. Na rezni ploskvi pljuč so pljučni črvi (rumeni puščici).

Slika 6: Srce divjega prašiča, prerezano tako, da sta odprta levi in desni srčni prekat.

celice in posamezni ostanki rastlinskih vlaken. V centru enega ognjka smo našli temno eozinofilne, paličaste, radiarno urejene strukture, poimenovane material Splendori-Hoepli (slika 3). Omenjeni material se pojavlja pri glivičnih okužbah, zajedavskih invazijah in okužbah z bakterijami iz rodu *Actinomyces* spp., *Actinobacillus* spp. ter *Nocardia* spp. Z dodatnima barvanjema po Gramu in Zihel Neelsenu smo ugotovili, da so v ognjkih grampozitivne bakterije, ki niso acidorezistentne in glede na to zaključili, da je najverjetnejši povzročitelj bakterija iz rodu *Actinomyces* sp.

Limfatični folikli vranice so bili blago

Zaradi zmanjševanja možnosti prenosa bolezni prostoživečih živali na ljudi in večjega nabora preiskav svetujemo, da trupel ne odpirate in jih v pregled pošljete v najkrajšem mogočem času po najdbi/odstreli. Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (dva do tri dni), vas prosimo, da truplo zamrznete.

Truplo naj spremlja dopis, ki vsebuje:

- ime lovske družine,
- telefonsko številko za stik,
- pripis: sekcija za dr. Vengušt.

Pošiljko pošljite na naslov: Veterinarska fakulteta, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

Za vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo na telefonskih številkah (01) 47-79-196 in (01) 47-79-847 vsak delavnik.

Slika 7: Trup divjega prašiča brez sprememb poprsnice in potrebušnice

izpraznjeni. V ledvicah smo opazili velike degenerativne spremembe. V pljučih so bile številne ličinke zajedavcev in z njimi povezana pljučnica (slika 4). V srcu ni bilo patoloških sprememb.

Po vseh opravljenih preiskavah so bili zaključki glede zdravstvene ustreznosti trupa in organov za prehrano ljudi in živali naslednji: jetra, pljuča in ledvici so zdravstveno neustrezni in uvrščeni med ŽSP kategorije 2, skočni sklep je treba 5 cm nad spremembo odrezati in enako kot organe uvrstiti v kategorijo 2 ŽSP. Preostali trup uplenjenega divjega prašiča je bil zdravstveno ustrezen za prehrano ljudi, saj je bil brez bolezenskih znakov oziroma je bil v ustrezni telesni kondiciji.

Zaključek

Kako pravilno ravna preglednik? V prvi vrsti mora pregledati organe (srce, pljuča, jetra, vranico in ledvici), in si-

Foto: Manja Križman

Foto: Manja Križman

Foto: Manja Križman

cer jih najprej vizualno pregleda glede sprememb na površini. Pljuča zareže v spodnji tretjini (*slika 5*) in odpre sapnik. Srce prereže, tako da se odpreta prekata (*slika 6*), ledvici pa po potrebi prereže vzdolžno. Pri pregledu trupa pregleda kožo, poprsnico, potrebušnico in trebušno prepono. Poudarek tega dela je predvsem na oceni stanja trupa: kakšni so barva, vonj in čistoča mesa ter ali so na trupu kakršne koli poškodbe, ki niso posledica strela (*sliki 7 in 8*). Pri pregledu je pomembno, da preglednik nosi rokavice za enkratno uporabo, da sebe zaščiti pred boleznimi, ki so nevarne za ljudi.

Kako se preglednik odloči? V primeru spremenjenega enega samega organa letega oceni kot zdravstveno neustreznega za prehrano ljudi in živali ter ga pospravi v zamrzovalno skrinjo za ŽSP. Ko je spremenjenih več organov ene uplenjene divjadi, pa mora preglednik posebno pozorno pregledati trup in oceniti, ali so spremembe vplivale tudi na splošno zdravstveno stanje in kondicijo divjadi. Kot že omenjeno, trupi mršavih živali niso primerni za prehrano ljudi.

Če se preglednik ne more odločiti, lahko spremenjene organe ali celoten trup divjadi pošlje na Veterinarsko fakulteto Univerze v Ljubljani na Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele.

dr. Manja Križman,
Marko Cvetko in
doc. dr. Tanja Švara

Slika 8: Trup divjega prašiča brez znakov poškodb

Foto: Ofon Naglost

GORSKI BREST

V primežu bolezni

Številni bi gorski brest (*Ulmus glabra* Huds.) opisali kot eno najlepših gozdnih drevesnih vrst. Prav zato ga radi sadimo tudi v mestne parke in drevorede. Še na začetku 20. stoletja se je množično pojavljal v evropskih gozdovih, v zadnjem času pa ga je v gozdovih z vsakim letom manj. Če so stara ljudstva breste častila in slavila ter so jim bila mogočna drevesa pomembna vez z vsemi mogočimi bogovi in božanstvi, potem so ta drevesa dandanes precej bolj skrivnostna, redka in povprečnemu poznavalcu gozda skoraj neznana. Le kaj je privedlo do tega, da se povsod v Evropi manjša delež brestov? Kako je lahko izginila tako mogočna in nekoč za ljudi pomembna drevesna vrsta? Slutnje, da se je brestom zgodilo nekaj strašnega, so povsem pravilne.

Trirogljati listi

V slovenskih gozdovih rastejo tri domorodne vrste brestov: gorski, poljski (*Ulmus carpiniifolia* Gled.) in dolgopecljati (*Ulmus laevis* Pallas).

Če nismo zelo pozorni in natančni, jih je precej težko ločiti, še posebno, če nimamo na voljo brestovih plodov – okroglih krilatih oreškov.

Za liste gorskega bresta so značilni trije vrhovi na vrhu listne ploskve, ni pa

nujno, da se na listih vedno pojavijo. Listi so dolgi do 17 cm in zaradi kratkih dlačic na zgornji strani na otip precej grobi in robustni. Po navadi je dno listne ploskve rahlo nesimetrično. Gorski brest cveti v šopih. Posamezni cvetki so drobni, prašnice pa značilne rdečkaste barve.

Krilati oreški gorskega bresta v premeru merijo 2 do 2,5 cm in imajo gladek rob, zarez na vrhu pa ne sega do semena, ki je na sredini. Zanimivo je, da brestovi plodovi dozorejo precej hitro – že v maju – in takrat tudi odpadejo z drevesa.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Vejica gorskega bresta iz herbarijskih pol. Listi so nekoliko eliptične oziroma jajčaste oblike; dolgi so do 17 cm in do 10 cm široki. Po navadi se na vrhu lista pojavljajo trije vrhovi, dno listne ploskve pa je nesimetrično.

Nekdaj je bil gorski brest ena najmogočnejših drevesnih vrst evropskih gozdov, saj lahko doseže starost več kot 400 let, v višino pa se lahko povzpne do 40 metrov. Temu primerne so tudi debeline dreves, ki so lahko izjemnih mer. V Sloveniji najdebelejši opisan gorski brest raste v Dragi pri Loškem Potoku. V obsegu meri 425 cm, v višino pa 27 metrov. Med bolj znanimi je tudi Plesnikov gorski brest v Logarski dolini z obsegom debla 415 cm in višino 25 metrov.

V Sloveniji gorski brest sicer raste v najbolj plemeniti družbi. Javorji, veliki jesen, bukev, jelka in lipa so v gozdnih sestojih njegovi najljubši sosedje. Najraje se ukorenini v gorskih kotlinah in dolinah, kjer prevladujejo gorska jelova bukova in v soteskah z vlažnim zrakom. Ne ugaja mu le podnebje sredozemskega sveta, saj je tam zanj odločno preveč vroče in preveč suho. Tam ga zamenjuje poljski brest, na mokrih in vlažnih rastiščih pa najdemo njegovega dolgopecljatega brata, ki je hkrati tudi tipičen predstavnik nižinskih poplavnih gozdov.

Holandska groza

Že v samem uvodu ste prebrali, da se je brestom zgodilo nekaj hudega. Vzrok za

Foto: Mateja Kišek Vovk

Za gorski brest je značilna siva razbrazdana skorja.

Vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Ulmus_glabra_\(Berg-Ulme\)_IMG_36365.JPG](https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Ulmus_glabra_(Berg-Ulme)_IMG_36365.JPG)

brestova bolezen populacijo brestov pripeljala na skorajšnji rob izumrtja. Zato je brestovih dreves mnogo mnogo manj kot nekoč. Gozdarji se trudijo zoperstavljati tej bolezi tako, da po poseku brestovih dreves olupijo panje in veje zložijo na kupe ter tako preprečijo nadaljnjo namnožitev podlubnikov, ki bolezen trosijo okrog. Za brestovo hlovino veljajo enaka pravila spravila in odvoza iz gozda kot za smrekov les: hlode je treba čim prej odpeljati iz gozda, da neutrudnim hroščkom preprečimo njihovo nadaljnje razmnoževanje in pohode po gozdovih.

Vaško drevo in simbol protestantizma

Bresti sodijo med najbolj impozantna

Cvet gorskega bresta

Vir: <https://www.logarska-dolina.si/slo/zanimivosti/narava/izjemna-drevesa>

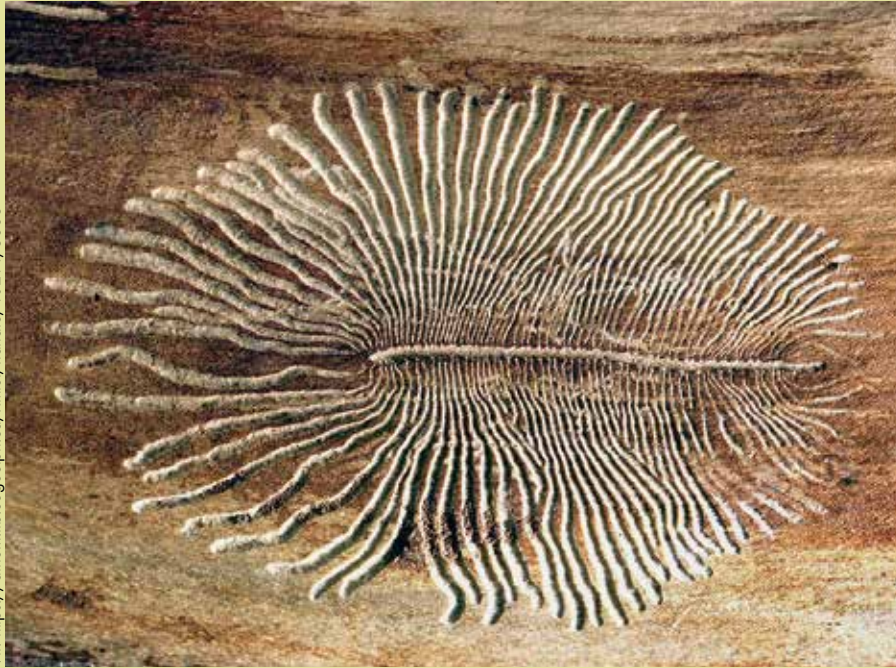
Plesnikov gorski brest v Logarski dolini

množično izginjanje brestov v Evropi bi lahko mirno in brez pretiravanja poimenovali kar holandska groza. Vzrok zanjo je namreč glivična bolezen z imenom holandska brestova bolezen. Na evropskih tleh je bila prvič opisana leta 1910 na Nizozemskem, mikroskopska zloba pa sicer izvira z azijske celine. Med bresti trose glive prenašajo veliki in mali brestovi beljavarji – dve vrsti podlubnikov, ki sta specializirani za življenje pod skorjo brestovih dreves. Trosi glive, ki jih v drevo na svojem telesu prinesejo podlubniki, se pod skorjo razrastejo v nit-

kasto podgobje in v kratkem času povsem zamašijo prevodni sistem drevesa. Ker transport snovi med koreninami in krošnjo ne poteka več, drevo nima nobene možnosti preživetja in se posuši. Podlubniki napadajo predvsem stara in debelejša drevesa, mlada drevesca jih ne zanimajo. Zato so bresti v zadnjih desetletjih v strahotnih razsežnostih nove bolezni padali drug za drugim. Najbolj občutljivi so gorski in poljski bresti. Bolezen sicer prizadene tudi dolgopecljate, vendar v precej manjšem obsegu.

V Evropi je v slabem stoletju holandska

drevesa evropskega prostora in nič čudnega ni, da so imela nekoč pomembno mesto v življenju in navadah ljudi. V Franciji in Nemčiji so pogosto sredi vasi stali bresti in ne lipe, tako kot je bilo to v navadi na Slovenskem. Pod vaškimi drevesi so se zgodile najpomembnejše odločitve za prebivalce neke vasi: tam je zasedalo kmečko sodišče, zbirale so se ženice, pastirji in nočni vaški čuvaji. Mladenci so prav pod brestovimi drevesi peli ljubezenske pesmi in nato dobili dovoljenje za snubljenje svojih mičnih

Vir: <https://atrium.lib.uoguelph.ca/xmlui/handle/10214/5835>

Značilni rovi sistem brestovih beljavarjev. Ti podlubniki od drevesa do drevesa prenašajo trose glivične bolezni, ki se imenuje holandska brestova bolezen.

Vir: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ulmus_glabra_seed_02.jpg

Brestovi plodovi – krilate oreški – z drevesa odpadejo že zelo kmalu v maju. Okroglo krilce v premeru meri 2 do 2,5 cm in ima gladek rob.

Vir: <https://pictures.dbebooks.com/inventory/22769443885.jpg>

Ilustracija znamenitega bresta na ruševinah samostana v Hirsauu. Pesnik Ludwig Uhland je o brestu zapisal: »Sredi razvalin v Hirsauu stoji brest kleni, visoko nad strehami krošnja njegova zeleni. V starem samostanu korenine globoko razpleta pod modrino neba svoje veje spleta.«

gospodičen. Svojo nalogo so potem tudi vestno opravili. Pravila, ki so jim bila postavljena pod brestovimi drevesi, so bila jasna. Gospodične so okno lahko odprle le točno določenemu izbrancu in šele po polnoči, mladenič pa je smel pri njih ostati le do prvega petelinjega kikirikanja, potem je moral oditi. Kdor je kdaj slišal prve jutranje petelinje krike, ve, da se te pernate budilke prebudijo zelo zgodaj in da je bila njihova sladka noč precej kratka.

Številne legende o brestih so povezane

z začetnikom protestantizma, **Martinom Lutrom**. V Nemčiji so v začetku številni dvomili v njegove nauke. Svoje zaupanje in vero v protestantsko miselnost so povezovali in pogojevali prav z bresti. Po legendi naj bi neka ženica dvomila v Lutrove besede in je dejala, da ne bo verjela v protestantski nauk, dokler suha brestova veja ne bo ozelenela. To se je zgodilo kar čez noč in zrasel naj bi brest z enajstimi metri obsega. Podobnih legend o čudežno ozelenelih vejah in mogočnih

Vir: <https://www.etsy.com/nz/listing/478900436/large-log-light-elm-wood-usticcale50>

Brestov les je izjemno cenjen zaradi čudovite, temno obarvane jedrovine.

brestih, ki so se kar naenkrat obudili v življenje, je bilo na Nemškem nekoč med ljudmi nešteto.

Že mnogo stoletij prej – v antičnem času – je brest pomenil vez z onstranstvom. Brestovi krilate oreški, ki potujejo z vetrom, naj bi po njihovem verovanju na drugi svet spremljali duše, pred vhodom v temno podzemlje pa naj bi stal mogočen brest, na katerem rastejo sladke sanje.

Gozdni čips

Bresti sicer ne ponujajo obilice sočnih, mamljivih plodov, toda kljub temu so lahko zanimiv prigrizek. Krilate oreške namreč rahlo posoljene na hitro popečemo v pečici in si postrežemo z zdravim gozdnim čipsom. Surovi krilate oreški imajo zelo prijeten, oreškast okus, le priti do njih je lahko precej zahtevno opravilo. Če želimo malo začiniti gozdno pojedino, bo najbolje, da jih po kakšnem vetrovnem vremenu preprosto pobereemo s tal. Gurmani jim v jedeh dodajajo še mlete

mandlje ali oljčno olje, malo smrekovih vršičkov, soli in vrhunski jed je pripravljena. Za drevesne solate so primerni tudi mladi spomladanski brestovi listi.

V ljudskem zdravilstvu so nekdanje uporabljali predvsem brestovo lubje, katerega notranjo stran so narezali in prelili z vročo vodo in s pripravkom oskrbovali rane ter zdravili opekline.

Brestovo listje zelo rade jedo domače živali. Že v srednjem veku sta veljala za zdravilna in tudi dandanes sta brestovo listje in lubje uporabna v veterinarske namene. Lubje, pomešano v hrano, lahko pomaga pri želodčnih težavah mačk in

psov. Nekdaj so kmetje z bresti gospodarili panjevske, da je iz obstoječega koreninskega sistema pognalo čim več mladih vej. Za krmo živalim so uporabljali listje, tanjše in prožnejše veje pa za pletenje. Iz brestov – še posebno iz dolgopecljatega – so nekdanje pridobivali trajna in vzdržljiva likovna vlakna. Skorja dolgopecljatega bresta namreč vsebuje še posebno veliko dolgih in močnih vlaken, ki so bila uporabna za pletenje in povezovanje. Od tod tudi izvira drugo ime za dolgopecljati brest – vez. Že v rimskem obdobju so trto privezovali na brestove kole z brestovim ličjem, verjeli pa so

tudi, da lahko v obleko všito brestovo ličje varuje pred zlobnimi uroki. Morda bi bilo vredno poskusiti.

Številne stare ljudske modrosti smo že pozabili, še vedno pa prav dobro vemo, kako uporabljati brestovino. Gorski in poljski brest imata cenjen les, čeprav po kakovosti med njima prednjači gorski brest, ki je izjemno lepe barve in teksture. Uporabljajo ga v pohištveni industriji, največ za izdelavo furnirjev. Les poljskega bresta je vzdržljiv v vodi. Uporabljajo ga za izdelavo čolnov in gradnjo mostov. Les dolgopecljatega bresta pa ima nekoliko večji delež beljave v lesu in je slabše obstojen, zato je po kakovosti precej slabši od obeh prej omenjenih. Glede pridobivanja lesa je dolgopecljati brest pravzaprav povsem nepomemben, še za kurjavo ni zaželen.

Ali veš ...

... zakaj mizarji pri obdelovanju brestovine pogosto tarnajo o hitri obrabi rezil in drugega ostrega mizarjskega orodja?

Brestov les vsebuje veliko kremenčeve kisline in delce kalcijevega oksalata, kar povzroči, da orodje hitreje otopi. Sicer je gostota brestovine od 620 do 640 kg/m³.

... kateri je najznamenitejši brest na Nemškem?

To je *Uhlandov brest*, ki je zrasel na ruševinah razpadajočega samostana v mestu Hirsau. O njem je leta 1829 pesnik **Ludwig Uhland** napisal pesem. Ko je obiskal kraj in samostan, je bil očaran nad čudovitim, več kot dvesto let starim drevesom, ki se je stegovalo 30 metrov visoko proti nebu. Žal niti na tako posebno in mogočno drevo holandska brestova bolezen ni pozabila. Leta 1991 so ga morali posekati, saj je drevo zaradi bolezni odmrla in postalo nevarno za okolico. Podobnih zgodb o

znamenitih umrlih brestih je v Evropi še nešteto.

... kako zanesljivo ločiti med gorskim, poljskim in dolgopecljati brestom?

Pri gorskem brestu je dno listne ploskve po navadi rahlo nesimetrično, vendar ne tako zelo kot pri poljskem. Poljski brest ima manjše liste kot gorski, dolgi so do 10 cm in na listu lahko naštejemo 10 do 15 parov listnih žil, ki se proti listnemu robu razcepijo. V nasprotju z gorskim brestom je zgornja stran lista gladka in bleščeča. Dolgopecljati brest ima liste dolge do 13 cm in 14 do 18 parov žil na vsakem listu, ki se proti robu lista ne razcepijo. Dno listne ploskve je zelo nesimetrično.

Krilati oreški poljskega bresta imajo podolgovato krilce, njegovo seme ni v sredini, ampak pomaknjeno proti vrhu, od katerega zarez sega vse do semena. Pri dolgopecljatem brestu krilati oreški visijo iz 3 do 4 cm dolgih pecljev, vsak orešek pa obdaja široko, eliptično, do 1,4 cm dolgo dlakavo krilce.

Velik brestov rod

V rodu brestov je več kot 45 različnih vrst. V Evropi so v mestnem okolju pogosto sadili sibirski brest (*Ulmus pumila*), saj kaže precejšnjo odpornost proti holandski brestovi bolezni, pa še onesnaženo mestno okolje ga ne vznemirja preveč. Žlahtnitelji drevesnih vrst si želijo čim prej vzgojiti odporne klone in sorte. V ta namen križajo odpornejše azijske sorte in evropske vrste brestov, vendar zaenkrat še niso odkrili klona, ki bi lahko v celoti nadomestil naše občutljive vrste. Tako se lahko povsem upravičeno bojimo, da bo v prihodnje brestov še manj.

Prava škoda bo, če bo ta drevesna vrsta izginila in je ne bomo uspeli ohraniti. V slabem stoletju, odkar po brestih kosi holandska zlobna gliva, je izginilo že 90 % vseh evropskih brestovih dreves. Tako kot številne druge bolezni in nadloge smo tudi holandsko brestovo bolezen v Evropo zanesli ljudje s svojo nepazljivostjo. Nepopravljiva škoda je storjena, mi pa nimamo učinkovite rešitve, s katero bi se bolezni lahko znebili in brestom omogočili preživetje na dolgi rok. Le upamo lahko, da bo tudi tokrat narava našla svojo pot in da bodo v tej zgodbi brestu v naših gozdovih obstali in ne bodo z rdečimi črkami zapisani na kakšnem seznamu izginulih drevesnih vrst.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri:

- Rudi Beiser. Drevesa in ljudje. 2019.
- Robert Brus. Dendrologija za gozdarje. 2008.
- Eric Collin s sod. Dolgopecljati brest – tehnične smernice za ohranjanje in rabo genskih virov. Euforgen. 2003.

Primer vejice poljskega bresta iz herbarija

Primer vejice dolgopecljatega bresta iz herbarija

Foto: Mateja Kišek Vovk

Foto: Mateja Kišek Vovk

6,5 PRC

6,5 PRC (Precision Rifle Cartridge) posnema zasnovo izjemno uspešnega puškovega kalibra 6,5 Creedmoor¹ v močnejšem, kratkem, nežnem kalibru »magnum«, namenjenem za streljanje na dolge razdalje. Vse pozitivne lastnosti, ki jih prinaša premišljena zasnova naboja 6,5 Creedmoor,² se zrcalijo v hitrejšem 6,5 PRC. Povečanje hitrosti in s tem povezana položnejša krivulja leta krogle vplivata tudi na izboljšane zmogljivosti za lov.

Prednosti 6,5 PRC

Poleg dokaj redkih kalibrov »magnum« v 6,5 mm, kot sta ameriška .264 Winchester Magnum in 6,5 Remington Magnum ter evropski 6,5 x 68, je bilo v zadnjih letih zasnovano kar nekaj zelo močnih magnumov 6,5 mm. Mednje poleg drugih spadajo 6,5 RPM (Rebated Precision Magnum), 6,5-300 Magnum Weatherby in .26 Nosler. Toda več ni vedno boljše, saj velika smodniška polnitev in visoki tlaki zelo obremenijo cev orožja in tudi strelca. Ker so dosegljivi le v risanicah matičnih tovarn, so sistemi naboj/puška manj prilagodljivi in dražji. Vse to je vodilo k razvoju naboja 6,5 PRC z zmernimi lastnostmi, ki je le nekoliko večji in močnejši kot priljubljeni 6,5 Creedmoor. 6,5 PRC je zato zmagovalec med kalibri »magnum« 6,5 mm, ker je zelo zmogljiv, ne da bi hitro izrabil cevi ali bil neprijeten pri odsunu. Cev 6,5 PRC bo preživela celotno intenzivno strelsko sezono, česar drugi kalibri magnum v 6,5 mm menda ne zmorejo. Dejstvo, da gre naboj v standardne snemljive nabojnike, je tudi velika prednost.

Premišljena zasnova

Zahteve pri zasnovi so bile: uporaba zmernih smodniških polnjenj za ponovljivo natančnost ob ohranjanju majhnega odsuna in primerne življenjske dobe cevi. Naboj je bil zasnovan za tekmovanja na dolge razdalje, kjer se izstrela veliko strelcev. Naboj, ki hitro izrabi cev, zato ni primeren. Matični tulec za 6,5 PRC je tulec naboja .375 Ruger, ki ima standardno dno tulca, ki dobro deluje pri repetiranju v najrazličnejših puškah. Tulec je skrajšan na 51,6 mm, rama je pod idealnim kotom 30 stopinj. Z največjo dolžino naboja 70 mm vitke in dolge krogle ne segajo globoko v tulec, kjer bi zmanjšale prostor za smodnik.

Na podobni zasnovi tulca in na ideji

¹ Tudi 6 mm Creedmoor.

² Lovca, 4/2021, 6,5 Creedmoor.

težjih krogel z visokim BC (balističnim koeficientom) in hitrim vzponom navoja v cevi (1 : 8⁴) sta nastala še 7 mm PRC

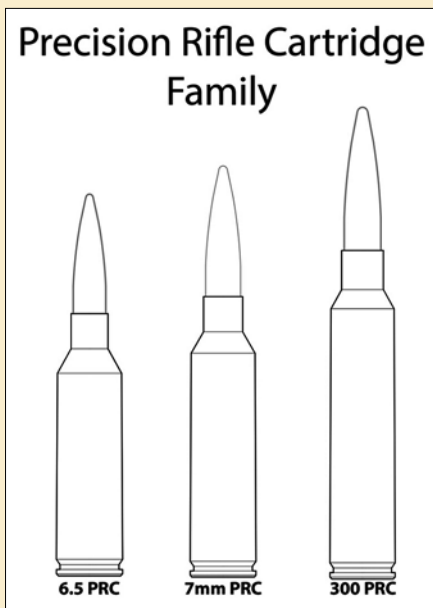
in .300 PRC. Za razliko od 6,5 PRC sta to čisto prava »naboja magnum«, saj oba z 11,7 g krogami prehitita največja tekmeča (7 mm Remington Magnum in .300 Winchester Magnum) za kakih 30 m/s. Zato nista ravno najboljša izbira za lovca, ki je občutljiv za odsun. Vsi trije navedeni kalibri pa imajo veliko prednost pred starejšimi tekmeči v tem, da so mere ležišč in cevi optimalno zasnovane za kar največjo natančnost, ki jo tudi dokazujejo na streliščih.

Hornady je zasnoval 6,5 PRC z idejo, da je 60 grainov (3,8879 grama) smodnika za težko kroglo kalibra 6,5 mm idealna kombinacija. Če je smodnika več, je naboj občutno »preobremenjen«. Izraz, ki ga srečamo, je »overbore« in pomeni, da je

Primerjava kalibrov .264 Winchester Magnum, 6,5 PRC in 6,5 Creedmoor

Vir: Revija Shooting Times, oktober 2019, stran 56, Loyne Simpson

Vir: <https://www.loaddevelopment.com/7mm-prc-hornady-new-7mm/>

Družina kalibrov PRC podjetja Hornady: 6,5 PRC, 7 mm PRC in .300 PRC

prostornina tulca za tak premer (in s tem prostornino) cevi prevelika, neidealna. Izraz se pogosto uporablja, ko se razpravlja o nabojih »magnum« in pomeni, da del nezgorelega smodnika potuje mimo prehodnega zožanja (konusa) v cev. Neizgorel smodnik pa deluje kot abraziv, s katerim drgne prehodno zožanje cevi in začetek cevi, ko je cev »iztrošena« in jo je treba zamenjati. Tako je Hornady določil 60 grainov (grs) smodnika kot zgornjo mejo za spodobno življenjsko dobo cevi.

Nastanek 6,5 PRC

Hornady je že sodeloval z **Georgeom Gardnerjem** pri predhodniku 6,5 PRC, puškovnem kalibru 6,5 *Short Action Ultra Magnum (SAUM)*. Gardner je lastnik podjetja **GA Precision** in prvi, ki je uspešno zasnoval kratki naboj magnum v kalibru 6,5 mm. Gardner je kot osnovo uporabil tulec .300 SAUM³ in nastal je 6,5 SAUM. Ta kaliber nikoli ni postal standardiziran zaradi več različic, ki so bile v rabi za po meri narejene risanice. Manj je znano, da je Gardner še pred tem pristopil do podjetja **Hornady**, ki sprva ni imelo proizvodnih in razvojnih zmogljivosti. Šele pozneje je za Gardnerja izdelalo tulce, ki jih je označilo kot »6,5 GAP 4s«. Hornady in Gardner sta naposled sklenila, da bo Hornady začel izdelovati tudi strelivo.

Oba, Gardner in Hornady, sta vedela, da je za novi »6,5 kratki magnum« boljše osnova tulec .300 *Ruger Compact Magnum (RCM)*, matičnega podjetja Hornady. Tulec se od dna do 30-stopinj-

³ Lovce, 5/2020, Kratki magnumi in njihova balistična učinkovitost (3. del).

ske rame rahlo zoži. Hornady je določil dolžino tulca tako, da je vzel 9,1 g kroglo in jo vstavil v vrat tulca, dokler ni naležna površina krogle ostala nad točko, kjer se srečata vrat in rame tulca. Da krogla ne posega v tulec, omogoča optimalno izrabo prostornine. Hkrati preprečuje smodniku, da bi tiščal na kroglo in jo zamaknil v fazi, preden se krogla naleže na polja cevi. Hkrati je kot največjo dolžino celotnega naboja določil 75 mm. Če povzamem: Hornady je naboj z merami tulca zasnoval okoli krogle in ne obratno, kot je bilo v navadi do tedaj.

Hitrosti, krogle, balistični koeficient

V primerjavi s šibkejšim 6,5 *Creedmoor*

ima na ustju hitrost 918 m/s, 9,52 g (147 grain) krogla ELD-Match (ELD-M) pa 911 m/s. Obe krogli ostaneta nadzvočni do 1600 m. To je zelo dolga razdalja za puško z lahkim odsunom. Ne pozabimo: meja uporabnosti/natančnosti nekega kalibra (pri streljanju na tarčo seveda) je razdalja, na kateri krogla še ne preide v podzvočno hitrost, saj ob prehodu postane manj stabilna.

6,5 PRC odlikuje visok BC krogel in za kaliber krogle dokaj težke krogle mas 9,1 in 9,7 g. Le-te za premer dokaj težke krogle dobro obdržijo hitrost. 6,5 PRC s hitrim vzponom v cevi 1 : 8" združuje hitrosti ameriških nabojev, kot sta .264 *Winchester Magnum* in 6,5 *Remington Magnum* z vzponom 1 : 9" in skoraj dosega hitrosti evropskega 6,5 x 68, ki ima

Primerjava kalibrov 6,5 mm

je povečanje hitrosti krogel s 6,5 PRC za 60–90 m/s, a je streljanje še vedno prijetno. Če vemo, da je povečanje hitrosti krogle – ko gremo s .308 *Winchester* na .300 *Winchester Magnum* – za okoli 90 m/s, lahko tudi 6,5 PRC v šali poimenujemo »magnumiziran 6,5 Creedmoor«, saj uporabljata enake krogle.

9,26 g (143 grain) krogla ELD-X (Extremely Low Drag — eXpanding)

še počasnejši vzpon, 1 : 12". Če sta omejena prva kalibra še uspela stabilizirati kroglo mase 9,1 g, pa je evropski 6,5 x 68 omejen na 8,2 g krogle. Težja krogla v tem kalibru pa nima samo višje mase, ampak tudi precej višji BC. Višji kot je BC, boljše krogle obdržijo hitrost (in s tem kinetično energijo) zaradi posledice zračnega upora.

Ko namreč krogla preide iz nadzvočne

hitrosti v podzvočno (okoli 340 m/s), se natančnost vidno zmanjša, zato je ta podatek v pomoč pri razumevanju učinkovitosti zadevanja. Pri kalibru *.308 Winchester* je mejna razdalja okoli 1000 m, pri *.338 Lapua Magnum* pa okoli 1650 m. BC igra pomembno vlogo in krogle premera 6,5 mm (.264") so zmagovalke.

Razni magnumi 6,5 mm imajo to mejo predstavljeno tudi dlje kot učinkoviti 6,5 PRC, a za ceno glasnosti in odsuna. Naj strelec še tako dobro prenaša odsun, je dejstvo, da blažji odsun izboljša rezultate. V tem kalibru je velika izbira vrhunskih in visoko aerodinamičnih krogel. Posledica aerodinamičnosti oziroma visoki BC krogel premera 6,5 mm so manjše izgube hitrosti na dolge raz-

tudi za dokaj dolge strele na skoraj vso našo divjad. Izjemen kaliber za lov naše srnjadi, gamsa, muflona je s pravimi krogami dovolj močan tudi za lov na vso jelenjad. Ne samo, da ponuja izjemen doseg, 6,5 PRC omogoča natančnost in učinkovitost ob zadetku ter je menda prijeten za streljanje. Odsun in pok sta zmerna, zaradi kratke dolžine naboja pa so risanice po navadi kompaktne in priročne.

Edina trenutna pomanjkljivost na naših tleh je morda le manjša izbira streliva, zaradi česar med našimi lovci še ni tako razširjen. A ponujajo ga že prav vse tovarne lovskega orožja, poleg podjetij **Howa, Savage, Remington, Winchester, Weatherby, Christensen Arms, Mossberg, Browning** ... tudi vse

Primerjave, razlogi za izbiro

Spoznajmo razloge »za« še z druge strani in uporabimo aplikacijo za ponovno polnjenje *VihtaVuori*. Lovec že ima risanico v kalibru 7 x 64 in z 9,1 g kroglo dobi hitrost 890–900 m/s, z 9,7 g kroglo pa so povprečne hitrosti okoli 860 m/s. Kaliber 6,5 PRC z 9,1 g kroglo omogoča hitrosti 860 m/s (*Hornady GMX*) do največ 900 m/s (*FOX Bullets Classic Hunter*), z najtežjo 9,9 g kroglo *Hornady A-Tip* pa največ 840 m/s. V primerjavi z dobrim starim 7 x 64 ima 6,5 PRC podobne ali nekaj manjše hitrosti, imajo pa krogle nekoliko višji balistični koeficient in na daljše razdalje nekoliko bolje ohranjajo hitrost. Ali tak lovec, ki že ima 7 x 64 (ali *.270 Winchester*), res potrebuje novo risanico v kalibru 6,5 PRC?

Toda nakupi orožja niso vedno povezani s potrebo, ampak z željo. Lovec, ki ima tako »željo«, naj vseeno kupi novo risanico in naj jo opremi s sodobnim strelnim daljnogledom. Poleg lova na gamse in na jelenjad na težko dostopnem terenu, kjer je nemogoče zalesti divjad na običajno razdaljo, bo risanico lahko uporabil tudi na strelskem tekmovanju. Hrepenenje bo izpolnjeno, risanica v kalibru 6,5 PRC bo postala nova ljubezen v življenju lovca, lovke. Kajti življenje je prekratko, da si ne bi privoščili nečesa, kar si želimo. Ravno zaradi svoje sposobnosti in balistične učinkovitosti ter mas krogel je risanica v kalibru 6,5 PRC nekemu drugemu lovcu (kot prvo in edino orožje) lahko univerzalna risanica za lov vse naše divjadi, razen medveda.

Primerjava 6,5 PRC in 6,5 Creedmoor za lov

Kot sem napisal v članku o kalibru 6,5 mm *Creedmoor*, so omenjenemu po balističnih lastnostih zelo podobni *.260 Remington*, 6,5 x 47 *Lapua* ter nam bolj znana evropska 6,5 x 55 in 6,5 x 57.

Od vseh navedenih je 6,5 PRC hitrejši, krivulja leta krogel položnejša, zadane na dlje in z več energije. Vendar ima 6,5 PRC večji odsun, nekoliko krajšo življenjsko dobo cevi in zanj uporabljamo strelivo, ki je dražje. Poleg tega standardni nabojniki za puške sprejmejo en naboj manj. Lovcem, ki streljamo manj kot tekmovalci, to ne bo težava. Nekateri menijo, da je 6,5 PRC boljši lovski kaliber, 6,5 *Creedmoor* pa boljša izbira za tekmovanja in streljanje v tarčo. Če je vaš cilj zadeti tarčo na zelo dolgo razdaljo ali samo lov na običajne in daljše razdalje, je 6,5 PRC s položno krivuljo leta 9,7 g krogel lahko vaš novi sanjski kaliber.

Gregor Hodnik

Foto: Martin Rebec

Oznaka kalibra na risanici *Blaser R8*

dalje, manjši padec in manjši odklon zaradi vetra.

Krogle s tako visokim BC so tudi v kalibrih 7 mm in 7,6 mm (308"), toda te krogle so znatno težje. Nič ni narobe s težjo, 13 g kroglo v *.308 Winchester* ali 19,4 g kroglo v kalibru *.338 Lapua Magnum*, a potrebujeta več smodnika, da bi dosegli enako hitrost, kot jo ima 9,1 g krogla v kalibru 6,5 mm. Znatno pa se poveča predvsem odsun. Po nekaj deset zaporednih streljih v ležečem položaju odsun začne vplivati na zbranost strelca in njegovo natančnost.

Kaliber 6,5 PRC je bil zasnovan za strelska tekmovanja na dolge razdalje, a nam lovcem njegova učinkovitost pride prav pri lovu. 6,5 mm PRC je zato tudi dober lovski kaliber. Zaradi premera, energije izstrelka in mas krogel je idealen

evropske izdelovalke lovskega orožja: **Sako, Tikka, Mauser, Sauer, Blaser, Strasser, Češka Zbrojevka** ... To in dejstvo, da je v tujini (ZDA) kaliber zelo pogost in uspešen, je napoved, da bo preživel tudi pri nas.

Razlog za nastanek tega članka sta bila prav klica dveh lovcev, ki sta me spraševala o mnenju glede kalibra 6,5 PRC. Vedel sem, da kaliber obstaja, a vseh podrobnosti nisem poznal. Prvi lovec še čaka novo risanico *Sako S20*, drugi pa je v času pisanja prispevka že dobil menjalno cev za risanico *Blaser R8*. Gre za lovca, ki že imata mnogo lovskih pušk in veliko lovskih izkušenj. Po proučitvi lastnosti kalibra sem (glede na njune želje in potrebe) lahko le potrdil, da njuna odločitev ni bila napačna.

Srečanje predstavnikov nacionalnih lovskih organizacij v Pragi

Češka lovska zveza je od 9. do 11. novembra 2022 v sklopu 100. obletnice svojega delovanja v Pragi organizirala srečanje predstavnikov nacionalnih lovskih organizacij iz Češke, Slovaške, Madžarske, Vojvodine in Slovenije. Na srečanju so govorili o številnih temah, pomembnih za lovsko skupnost, kot so grajenje pozitivne podobe lovstva in naravovarstva, delo z mladimi, sodelovanje v programu *Erasmus+* ter vpis lovstva na *Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine*.

Povabilu na srečanje v Pragi sta se odzvala tudi zaposlena v **Strokovni službi Lovske zveze Slovenije**. **Gregor Bolčina** je predstavil delo z mladimi; slovenski lovci mlade obiskujemo v šolah in vrtcih, kjer jih seznanjamo z lovstvom in njegovo naravovarstveno vlogo, organiziramo lovske taborne, sodelujemo pri izvedbi šolskih lovskih krožkov ter izdajamo plakate in različne publika-

Foto: Češka lovska zveza

Za zaključek so gostitelji udeležence srečanja povabili na ogled *Narodnega muzeja kmetijstva*, v katerem sta razstavljeni tudi lovska zbirka in razstava ob 100-letnici delovanja češke lovske organizacije.

Foto: Urša Kmetec

Gregor Bolčina je predstavil uspešno slovensko prijavo v program *Erasmus+ Varuhi narave*, ki jo je izpeljala *Lovska družina Velika Nedelja*.

cije za mlade. Predstavil je tudi primer uspešne slovenske prijave v program *Erasmus+*, imenovan *Varuhi narave*, ki jo je izpeljala *Lovska družina Velika Nedelja*. V projektu so sodelovali udeleženci iz Srbije, Portugalske, Grčije, Poljske in Slovenije.

Na delavnici o vpisu lovstva na *Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine* ter na delavnici o grajenju pozitivne podobe lovstva in naravovarstva je sodelovala **Urša Kmetec**. Predstavniki nacionalnih lovskih organizacij so predstavili, kakšen je družbeni status lovstva v njihovi državi ter strategije in kampanje, s katerimi gradijo odnose z javnostmi. Izmenjali so si izkušnje in dobre prakse ter se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju.

Urša Kmetec

Razstava jelenjih rogovij v Županiji Zala na Madžarskem

Slikovita kotlina pri vasi Szentpéterföldre v Županiji Zala na Madžarskem je 14. oktobra

leta 2022 zasijala v soju čarobne jeseni babjega poletja in čudovitih jelenjih rogovij iz zalskih gozdov. Po slab-

Razstavljene lovske trofeje

Vse foto: Peter Novak

Delegacija iz Prekmurja

Najtežja lovska trofeja

Lovska trofeja z največ točkami

šem obisku v času covida-19 se je zanimanje za obisk razstave spet povečalo, saj se je zbralo blizu tisoč obiskovalcev. Številčno so presenetili slovenski lovci in že tradicionalno lovci iz Avstrije ter avtobus gojencev gozdarske šole v gozdarskih uniformah iz Soprona, Županije Győr-Moson-Sopron.

Zalski rogisti so z znano melodijo odprli razstavni prostor. Rosta Gyula, direktor Gozdnega gospodarstva Zalaerdő, je pozdravil

obiskovalce prireditve in na kratko opisal potek in rezultate odstrela. Med drugim je poudaril, da je bilo leto 2022 povprečno leto. Dve lovski trofeji sta bili posebno zanimivi: prva uplenitelj **Gabora Nagyja** je dosegla 236,75 točke, tehtala je 12,26 kg, zanimiva pa je bila zaradi širokega razpona rogov. In druga lovska trofeja? Le-ta je bila ocenjena z 234,17 točke in tehtala 14,74 kg ter je bila zanimiva zaradi mase rogovja. Uplenitelj je bil **Tamas Kovacs**.

V loviščih s površino približno 74.000 ha je bilo do konca septembra 2022 uplenjenih 195 jelenov, od katerih jih je 26 doseglo zlato odličje, 69 srebrno in 61 bronasto. Med tistimi brez odličij je bilo mogoče videti nevsakdanje, zanimive oblike skromnejših lovskih trofej. Druženje in ogled lovskih trofej sta trajala do poznih popoldanskih ur; srečevali so se prijatelji in znanci iz sosednjih dežel ter seveda domačini v tradicionalnih lovskih nošah. Posebno je izstopalo nekaj lovčev, ki so prikazovale tudi žensko lovsko modo.

Peter Novak

Lovski dan v madžarski Železni županiji

Mednarodno sodelovanje z madžarskimi lovci je postalo že tradicija. Tudi v letu 2022 se je po dveh sušnih letih zaradi covida-19 delegacija **Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje** v zasedbi dr. **Arpad Köveš**, **Aleksander Beer** in **Jože Horvat** odzvala

vabilu ter se udeležila lovskega dneva, ki je bil v graščini Batthyány v Körmendu 3. septembra 2022. Madžarska pripisuje prireditvam v spomin na svetega Huberta velik pomen in se jih radi udeležujejo vidni člani oziroma predstavniki političnega, kulturnega in gospodarskega življenja **Železne**

Druženje prekmurske delegacije z gospodom Doncsoczom Gáborjem (desno)

Vse foto: Peter Novak

Maševal je domači katoliški župnik László Kiss.

Na prireditvi se je zbralo veliko gostov.

Tudi mladi so pokazali smisel za lovsko kulinariko.

Razstava trofej v graščini Batthyány

županije in tudi državnih institucij iz Budimpešte.

V letu 2022 je bila organizatorica **Madžarska železnožupanijska podružnica Madžarske lovske zbornice**, goste pa je spremljal porabski Slovenec **Doncsocz Gábor**, ki je bil tudi povezovalec na slavnostni prireditvi. Svojo nalogo je opravil brezhibno. Jutranjemu sprejemu ob zajtrku je sledilo spoznavno srečanje. Začetek prireditve ob 10. uri so naznanili domači rogistri, sledili pa so jim govorniki prireditve.

Slovesnost je odprl **István Gagy**, predsednik Madžarske železnožupanijske podružnice Madžarske lovske zbornice, sledil je **István Bebes**, župan mesta Körmend. Poslanec **V. Németh Zsolt** je zbor pozdravil v imenu madžarske vlade. Sledil je **János Pechtöl**, predsednik nacionalnega združenja za zaščito živali, in na koncu še **Zoltan Vámos**, predstojnik okrožnega urada Železne županije.

Po izčrpnih govorih je sledila Hubertova maša, ki jo je da-

roval domači katoliški župnik **László Kiss**. Ob predstavitvi škofa Huberta je v šaljivem tonu spregovoril o zagatah in težavah sodobnega madžarskega človeka, povezanega z naravo in okoljem. Slovesnosti so se udeležili vidni gostje in pokrovitelji.

Sledila je zaprisega mladih lovcev, med katerimi je bilo opaziti veliko deklet lovč. To je pri njih poseben ritual s polaganjem meča na rame in ponavljanjem lovske zaprisege. Potem so vse goste povabili na kosilo v prostore baročne grajske jedilnice s čudovito teraso in razgledom na mesto Körmend. Organizatorji so se izkazali kot dobri gostitelji, ki so ponudili odlične madžarske kulinarčne specialitete. Popoldan so bili na vrsti nastop rogistov, razstava in prikaz spretnosti lovskih psov hrto, ki ga je priredilo **Društvo Szaifer Diana**.

Sočasno ves dan pa je potekalo več razstav in prireditev. Posebej je vabila razstava lovskih trofej, med katerimi so bile tudi lovske iz različnih delov sveta, kot sta Namibija in Kavkaz. Popoldansko dogajanje so popestrila domača kulturna društva in kulinarika iz kotla. Dišalo je po divjačinskih golažih, ni pa manjkalo tudi pristnih madžarskih vin.

Peter Novak

Na kratko iz tujega tiska ...

Zimbabve: Omenjena afriška država je zaprosila Evropsko unijo za formalno podporo pri prodaji slonovine v vrednosti 600 milijonov ameriških dolarjev. Država trenutno skladišči kar 163.000 ton slonovine in 67 ton nosorogovih rogov, kar izvira od naravno poginjenih živali in iz zaplemb krivolovcem ter organiziranim kriminalnim združbam. Vsi dosednji poskusi uradne prodaje na način pridobitve izjemnega dovoljenja organov CITES (Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami) so bili namreč neuspešni zaradi veta številnih držav, med drugim tudi držav članic Evropske unije. Država utemeljuje nujnost prodaje tudi s pridobitvijo prepotrebni sredstev za boj proti krivolovu in za varstvo prostoživečih živali. V Zimbabveju sicer živi okoli 100.000 slonov, kar po uradnih ocenah presega nosilno zmogljivost okolja skoraj za polovico, izjemno pogosti in vedno večji pa so tudi konflikti med sloni in domačim prebivalstvom. Tako je v letu 2022 zaradi napadov slonov umrlo že 60 ljudi. Kljub navedenemu pa so možnosti za pridobitev soglasja Evropske unije v resnici zelo majhne. Da je prepovedana trgovina z ogroženimi živalskimi vrstami in njihovimi deli še vedno zelo privlačna, potrjuje tudi najdba v enem od ladijskih kontejnerjev v Maleziji, ki so prispeli iz Afrike. V kontejnerju so našli več kot šest ton slonovine, 29 kg nosorogovih rogov, 100 kg delov ogroženih vrst iz rodu pasavcev ter kosti in zobe različnih vrst velikih mačk v skupni vrednosti več kot 16 milijonov evrov.

(Jagen Weltweit, 6/2022)

Japonska: Lovci na otoku Hokkaido si že štiri leta prizadevajo upleniti medveda, ki je znan pod vzdevkom OSO18. Gre za samca, katerega starost ocenjujejo na deset let in telesno maso približno 300 kg. Odgovoren je za številne napade na domače živali, predvsem na govedo. Prvi napad omenjenega medveda na kravo na eni od kmetij so zabeležili julija leta 2019. Od tedaj naj bi medved napadel in poškodoval ali ubil že 65 krav. Večina napadov se zgodi med julijem in septembrom. Vsi poskusi odstrela ali ulova v pasti so bili doslej neuspešni. Medved

Foto: Pixabay

napada skoraj izključno ponoči, pasti pa se izogiba, tako da so ga doslej neposredno opazili zgolj enkrat. Prav tako so neuspešni vsi zvočni in svetlobni pripomočki za preprečevanje škode. Edino, kar je delovalo, so bile električne ograje, ki pa jih zaradi velikih stroškov in veliko dela uporablja le malo kmetov.

(Jagen Weltweit, 6/2022)

ZDA: V preteklosti smo že zamenjali težave, ki jih imajo v močvirjih Floride s tujerodnimi vrstami plazilcev, zlasti s pitoni, ki so se v tamkajšnjih razmerah izjemno namnožili. Tako so od leta 2000 do sedaj ulovili in iz narave odstranili že več kot 17.000 pitonov, kar pa je glede na izredno veliko razmnoževalno sposobnost teh vrst absolutno premalo. Samice nekaterih vrst pitonov namreč naenkrat odložijo tudi do sto jajc. Zaradi pitonov v močvirnatih predelih Floride se je številčnost rakunov, opusomov, zajcev in lisic od leta 2000 zmanjšala za približno 90 %, ogrožene so številne vrste ptic, tudi zavarovanih in redkih. Tako so v plenu pitonov našli ostanke kar petindvajsetih vrst ptic. Da bi število in vpliv teh invazivnih plazilcev čim bolj omejili, državna komisija za varstvo rib in divjih živali vsako leto organizira tekmovanje v lovu pitonov, kjer

podeljujejo lepe nagrade v različnih kategorijah.

(Jagen Weltweit, 6/2022)

Tanzanija: V tej državi je lov na leoparda dovoljen z določenimi pogoji. Tako je dovoljen v času 30 minut pred sončnim vzhodom in 30 minut po njem. Tradicionalen lov s psi ni več dovoljen. Dovoljen je odstrel samo samcev, pri čemer znaša najmanjša dovoljena dolžina od smrčka do konice repa 130 cm. V nekaterih predelih države, kot je v deželi Masajev, so osebkii telesno razmeroma majhni, zato je tudi najmanjša dolžina postavljena razmeroma skromno. Pri lovu za vabo ni dovoljena uporaba kadavrov domačih živali, da se leopardi ne bi navadili na to vrsto plena. Zanimivo je, da lovskim gostom pri lovu, poleg odstrela leoparda, zaračunajo tudi uporabo kadavrov divjih živali, kar je lahko precej drago, saj je divjad, ki jo uporabijo za vabo, treba odstreliti v skladu s cenikom. Pri lovu ob vabi, ki jo po navadi privežejo na drevo, da je ne dosežejo druge živali, je skrivališče za lovce postavljeno čim bližje vabi; na eni strani zaradi slabih svetlobnih razmer, kar je v času lova pogosto, in ker je veliko lovskih gostov med čakanjem ter pred oddajo strela na to veliko mačko nadpovprečno živčnih. Iskanje ranjenega

leoparda v visoki travi in gostem grmovju je zelo težavno in tudi nevarno. Lovna doba na leoparda ni posebej opredeljena, lov pa je v povprečju najuspešnejši v juniju in juliju, ko je vreme suho in hladno. Omejen dostop do vodnih virov namreč leoparda bolj sili v iskanje lažje dosegljive hrane. Tedaj je tudi grmovje olistano in zelo gosto, kar nudi živalim bogato kritje, zato pogosto ležijo v bližini vabe.

(Jagen Weltweit, 6/2022)

Nemčija: Raziskovalci inštituta Leibniz iz Berlina so proučevali vplive vetrnih elektrarn na smrtnost med netopirji, med katerimi je kar nekaj redkih in ogroženih vrst. Zlasti stare vetrne elektrarne, pri katerih ni možnosti časovne prilagoditve določenim aktivnostim divjih živali, kot so netopirji, so lahko pomemben vir smrtnosti. Tako so v časovnem obdobju dveh mesecev pod vetrnicami posamezne elektrarne našli v povprečju 70 mrtvih netopirjev, ki so poginili zaradi trka. Čeprav podatkov verjetno ne moremo posplošiti na vseh 20.000 starih vetrnih elektrarn v Nemčiji, pa je podatek vseeno zelo zaskrbljujoč.

(Wild und Hund, 22/2022)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

LITERARNI NATEČAJ

1. mesto

*So pesmi, ki jih je treba, preprosto, zapeti;
in so trenutki, ki jih je dobro zapreti
v skrite kotičke srca ...;
so kraji, kjer si, preprosto, doma ...*

(Anton Petelinšek)

Tetičjakov Japek je kresal po prašni cesti in si brisal potno čelo. Že od ranega jutra je pešočil od Ptuja, kjer je moral urediti orožni list, proti domu Pri

delo. Nož je znal vihteti bolje kot motiko in klobaso je bolje zašpilil, kot sklepal koso. Zato se za kmečkimi opravili ni ravno pehal. Če se je le dalo, si je našel izgovor in tako delo prepustil ženskim rokam. Ker pa je bil močan, so ga radi poklicali za težja dela ob gradnji hiš in štal. Najraje so ga imeli cimermani, ki so delali ostrejša. Ni ga bilo trama, ki ga Japek ne bi vrgel na ramena in odnesel na nastajajoče ostrešje. Tako je tudi poleti padel kakšen dinar in lažje se je preživel. Otroci so rasli, potrebovali so obleko, čevlje, knjige in zvezke. Hodili so v šolo, v tisto stisnjeno, sivo in neugledno hišo

na steni slika cesarja Franca Jožefa, ki jo je podedoval po rajnkem starem očetu, ki je služil v 47. regimentu. Svojega očeta ni poznal, po fari se je šušljalo, da je bil konjski handlmohar in divji lovec, doma nekje od Velovlaka. Arnek je po njem podedoval oboje; v mladih letih je bil nor na konje in je včasih pomagal staremu Živku pri tihotapljenju konj iz Medžimurja v Slovenske gorice. Divji lovec pa ni bil nikoli, saj se je lovu zapisal kot srčen in dober lovec. Dobroto je menda podedoval po materi. V kotu lesenjače za vrati sta viseli dve puški, ena zelo stara nabijača, in druga, dobro

MARJAN TOŠ

Za prgišče spominov ...

Andrašu. Na Ptuju se je pri Roziki zadržal v pomenku z mladostnim sotrudnikom Tirzekom, s katerim sta kmalu po drugi vojni morala na akcijo Brčko - Banoviči. Ker sta imela suhi grli, sta naročila pol litra haložana in še golaž za prazna želodca. Avtobus ju ni počakal, morala sta vzeti pot pod noge. Japek proti Andrašu in Tirzek proti Bolfenku.

Pri Andrašu je Japek živel od otroštva in obdeloval manjši grunt. Na njem je pridelal le toliko, da je preživel družino. Bil je ponosen mož, brihtne glave in pridnih rok. Prijel je za vsako delo, še najraje je v zimskih mesecih kolinil po vseh vaseh, do katerih je lahko peš gazil v visokem snegu. Mesarije se je naučil od svojega očeta Tomaža, ki je bil dober vaški mesar, le nekoliko bolj zgovoren od Japeka, in iznajdljiv. Z mesarijo si je služil dodatne krajcarje in pozneje tudi dinarje. Vsak dinar mu je prišel prav, vsak kos mesa za v lonec je razveselil ženo Aniko, ki je moževo delo spoštovala, saj bi brez njega marsikatero jutro žganci ostali nezabeljeni.

I.

Japek ni bil ravno zagret za kmečko

blizu Rolove gostilne, v kateri je Japek končal sedem razredov. Brez zvezkov in knjig, samo s tablico, kredo in s pomočjo šibe, ki je pela po njegovih dlaneh. Na šolo ni imel lepih spominov, saj ga učitelj ni maral, ker je bil svojeglav in trmast. Vse, kar je storil, je bilo narobe in že za najmanjšo stvar je dobil s šibo po dlaneh, včasih tudi po riti. Takrat se mu je krohotal ves razred, kar je bilo za Japeka eno samo ponižanje. »Ne boste me večno pretepali, kmalu boste videli, da bodo drugi pretepali vas,« je ves v solzah glasno kričal in po navadi zapustil šolski razred. Zbežal je iz šole, a ne proti domu, pač pa po drbetinškem bregu tja dol proti Pesnici. V tisti skriti svet, kjer je imel edinega prijatelja, Šemejakovega Arneka, tihega vaškega posebneža, ki je v mladih letih služil za lovca pri Herbersteinih na Hrastovcu. Arnek je bil njegov angel varuh. Japeka je imel rad, saj je bil edini otrok, ki je prihajal v njegovo kolibo ob Pesnici. To je bila navadna lesenjača, pokrita s slamo in z dvema prostoroma. V prvem je bilo skromno ognjišče in nekaj lončene posode, v kotu pa ležišče za ptičarko Lido. V drugem prostoru je bil pograd,

ohranjena petelinka. Na vratih sta visela tudi vedno pošvedran zelen klobuk z mogočnimi krivci starega racaka, ki ga je uplenil na silvestrovo pred davnimi leti, in lovska torba. Križa s podobo Boga na steni njegove lesenjače ni bilo. Vanj ni verjel, preveč gorja je doživel kot nezakonski otrok. Bogu je zameril, ker gospod župnik njegove uboge matere, ki se je zaradi revščine obesila, ni hotel pokopati na blagoslovljeni zemlji. »Kje je torej Bog, ki slabo kaznuje in dobro plačuje?« se je v dolgih zimskih nočeh spraševal Arnek. Oblečen je bil borno, hlače je dobil pri Rojkovih v Čagoni, suknič pri Zetecu v Senarski, srajco pri Bolkovički v Andrencih in čevlje pri Mihalu v Stanetincih. Nogavic ni poznal, namesto njih je nosil onučje. Leto in zimo. Bil je samotar in je jesen življenja preživljal v svoji lesenjači na robu Pesnice, ki je večkrat poplavila svet okoli njega. A ji tega ni zameril, saj mu je več dajala kot jemala: poleti ribe za preživetje, spomladi račja jajca za priboljšek in na jesen še marsikatero tolsto divjo raco, ki jo je imel na jedilniku za martinovo in božič. Naravi je malo jemal. Japek je to vedel, drug

drugemu sta zaupala. Arnek, ki je bil sicer molčeč mož in se ni razgovoril niti pri Roli ob tretjem litru šmarnice v moški družbi, je bil srečen, če je lahko Japeku pripovedoval o lovskih zgodah in nezgodah v hrastovških gozdovih pa tudi o nesrečni ljubezni z grajsko dekle Angelo na Atemsovem lovskem dvorcu na Štatenbergu. Možak je bil za tiste čase neverjetno načitan in je v velikem lesenem kovčku, ki ga je podedoval po ubogi materi, hranil nekaj debelih knjig. Iz njih je izvedel marsikaj o zgodovini domačih krajev. Imel je tudi dober spomin in si je zapomnil številne zgodbe, ki jih je

saj ga je vest neizmerno pekla. Niti na lovu z Gašperjem ni našel miru. Ko se je v hrastovških gozdovih pojavila črna divjad, sploh ni hotel slišati za lov, saj se je bal, da ga bo kdo v temnem gozdu napadel, in vedno je začel ves drgetati ter se zvijati v klopčič. Lovec Gašper se je muzal in šel na lov sam, saj ga je črna divjad vedno vlekla v hosto. Vedel je, kje se je treba postaviti, da bo zanesljivo naletel na črnega ščetinarja in mu dal nekaj gramov svinca v vrat. Arnek je hotel slišati nadaljevanje zgodbe, a dekla se je zamislila, rekoč: »Pa saj jo poznate, ne upam več govoriti, ker je tudi mene

svoji lesenjači ob Pesnici. Lida ga je v preddverju zvesto čuvala, saj je dobila za večerjo govejo kost, ki jo je Arnek kupil pri šintarju Pilingerju pri Trojici. Puc so mu pravili.

II.

Japek jih je še večkrat dobil od učitelja po riti in je vselej zbežal po drbetinskem bregu do Arneka. Dnevi so tekli in bila je cvetna nedelja 1941, ko je tudi Japek nesel k blagoslovu velik presmec. Naredil ga je sam, iz ibovih vej, dreva in borovce, kar je našel v gozdu pod domačo hišo. Ko so otroci prišli že blizu farni cerkvi, se je na nebu pojavil strašen trušč in hrumenje letalskih motorjev. Letala so v nizkem letu preletela Pesniško dolino proti Ptujju in za Donačko goro izginila v neznano. »Vojna je,« so zastokale ženice in hitele v cerkev, da bi začele moliti proti tej nadlogi, ki jih je spet zadela. Ni še bila pozabljena prva vojna, ki je tiste kraje strašno prizadela. Živila so dobili le na karte, ki jih je delil šolski vodja Kovačec. Šolarji so pletli nogavice, nabirali gozdne sadeže in zelišča za potrebe vojske, pobirali star papir in cunje po vaseh ter denar za Rdeči križ. Denarja je bilo med ljudmi malo. Proti koncu vojne so se razmere še občutno poslabšale: delo na kmetijah je trpelo, saj ni bilo delovne sile, začele so se obvezne oddaje živeža, vojska je pobirala živino, posebno konje, primanjkovalo je žita, krompirja in fižola, pa tudi masti in mesa. Kmetje so živež skrivali, sicer bi ostali brez osnovne prehrane za preživetje. Hrano so skrivali celo v cerkvenem stolpu, veliko zrnja se je pokvarilo, še več so ga ljudje pokradli. Ljudem se je slabo godilo. Začelo je zmanjkovati vsega, najbolj prizadeti otroci so dobili hrano v župnišču, v Gostilni Rola in pri šolskem vodji. Za revne otroke so pobirali kruh pri učencih premožnih staršev. Velike težave je povzročalo pomanjkanje kurjave. Drv ni bilo, pa tudi ne živine, s katero bi jih prepeljali do šole, saj je vprežno živino pobrala vojska. Mnogi kmetje so drva šoli darovali. Jesen leta 1917 pa je postregla z neverjetno kakovostnim vinskim letnikom. »Tako dobrega vina niti najstarejši niso pomnili,« so možje v hipu zavrteli spomine nazaj in čakali, kdaj bo ob Pesnici padel prvi strel. Na cvetno nedeljo ga niso dočakali in tudi gospod župnik so jim pri pridigi povedali, da se bo proti takšni sili, kot je Nemčija, težko bojevati. In res je bilo tako, saj so že čez tri dni prišli nemški vojaki in orožniki, čez štirinajst dni pa tudi nemški učitelji. Na občini je zaplapolala velika rdeča zastava s kljukastim križem, hiše so naenkrat dobile nove hišne številke v zeleni barvi. Japek ni ničesar razumel,

Narisal: Igor Pčulin

pripovedovala služinčad na Hrastovcu. Ko je opravil z lovom, očistil uplenjeno perjad in jo dostavil v grajsko kuhinjo, je rad prisedel k družbi za veliko mizo v preddverju grajske pristave in poslušal. Nekoč je neka dekla pripovedovala, da se je pred davnimi leti grajski gospod zaljubil v lepo hčerko nekega podložnika. Nadlegoval je deklico in nadlegoval, a ga ni sprejela, ker je bila do ušes zaljubljena v svojega Nandeta. To je grajskega gospoda tako razkačilo, da je velel hlapcem, naj deklico ujamajo in jo živo zakopljejo. Arneku so šle dlake pokonci, ko je dekla pripovedovala to zgodbo. Ni verjel, da je bilo kaj takega nekoč mogoče, saj je zdajšnja gospoda lepo ravnala s služinčadjo. Dekla je vedela povedati, da je nesrečna usoda mladega dekleta kmalu prišla na uho grajskemu lovcu Gašperju, ki jo je hitro povedal naprej. Vaščani so v spomin na nesrečno deklico postavili križ, pri katerem je kmalu zrasla lipa, ki se je v nekaj letih razrasla v mogočno drevo. Na njem je rada posedala mogočna sova uharica, ki je vsako noč grozeče klicala duhove in vzbujala strah domačinom. Takrat so ljudje verjeli, da je sovino nočno oglašanje slabo znamenje, saj jim napoveduje nesrečo ali celo smrt. Grajski gospod, ki je dal deklico živo zakopati, ni nikoli več hodil naokoli,

strah. – »Govori, mi te bomo obvarovali,« so vanjo silili hlapci in dekle. Potihoma je začela govoriti naprej in je povedala, da je grajski gospod na stara leta taval po gozdovih in rjul kot zverina, vse se ga je balo, podložniki so se ga na veliko izogibali, saj ga ni bilo pogledati v obraz, ki je postal z leti vse bolj spačen, oči pa krvavo rdeče. Še bolj so se ga bali vsi grajski, ki so prosili župnika Kolomana, naj daruje svete maše v čast sv. Lenartu in devici Mariji. Ker so mu dobro plačali, je Koloman maše res bral, dan za dnem, a vse skupaj ni pomagal nesrečnemu grofu, ki je povsem znorel, kričal in krilil z rokami ter prosil na pomoč vse svetnike in angele božje, ker da ga zasledujejo črni, rogati in krvavi duhovi. Ko pa je med vrati zagledal še nesrečno deklico, vso odeto v belino, kako ga odprtih rok vabi v objem, ga je zadela kap in je padel po kamnitih tleh. Tisti hip se je od Št. Ruperta zaslišal strašen grom, grajsko poslopje se je zatreslo, vse je popadalo po tleh in nastala je črna tema. Poslušalci so onemeli. »Potem pa je posijalo sonce in na grad se je vrnil božji mir,« je sklenila pripoved grajska dekla in tako jo je do konca povedal tudi Arnek. Japeka je zgrozilo po vsem telesu in ker se je že nočilo, je bosih nog stekel proti domu. Arnek pa se je odpravil k večernemu počitku na majavi pograd v

še najmanj čudno žlobudranje visokega orožnika, ki je nekaj mahal proti skupini mož pred Rolovo gostilno. Tudi oni ga niso razumeli. Vse je bilo novo, drugačno. A glej ga, zlomka, kar naenkrat je bilo pri hišah dovolj sladkorja, margarine, marmelade in kave. To so vaše opravljivke takoj spravile med ljudi, ki teh dobrot še niso dočakali. »Zdaj ne bomo več lačni, rajh nam je prinesel blaginjo, nam, revežem,« je čebljala Gertruda, ki je rada slišala svoje nemško ime in se zanašala nanj tudi zdaj, ko bodo od bogatinove mize padale debele drobtine. Japek je bil najbolj vesel, da mu nekaj časa ni bilo treba v šolo. Slovenski učitelji so čez noč izginili, novih pa še ni bilo. Na veliko Japekovo veselje je lahko vse dneve preživljal pri Arneku v njegovi lesenjači ob Pesnici. Pomlad je dišala vse naokoli, vrbe so zelenele in jutranje ptičje petje je zvenelo kot uigran orkester. Arnek je vsako pomlad zaživel novo življenje. Na starih vrbah so že valile race, na travnikih so se oglašale prepelice, na jagnedih so gnezdirane vrane in čisto blizu njegove lesenjače je našel jerebičje gnezdo. Dolgo ga je skrival pred Japekom, nekega popoldneva pa ga je prijel za roko in potegnil za seboj. Za njima je potihoma stopala tudi psica Lida. Le še nekaj korakov jih je ločilo od gnezda, na katerem je sedela jerebica. Arnek je obstal kot pribit, obstala sta tudi Japek in Lida in vsi so nemo opazovali nepremično drobno ptico, ki je trdno sedela na jajcih in pričakovala novi zarod. »Bodi tiho kot miš in ne gani se, pa bo mogoče prišel še on, ki je nekje blizu in čuva dom,« je modroval Arnek. Kot nekdanji grajski lovec je jerebice dobro poznal, saj jih je moral vsako jesen loviti za nedeljska kosila grajske gospode. Tam okoli Hrastovca je bilo malo žitnih polj in veliko travnikov. Jerebičje kite so bile velike, lov nanje pa z dobrim lovskim psom poseben užitek. Arnek je slovel kot dober lovec in ga je grajski gospod večkrat pohvalil pred vso služinčadjo. To mu je godilo, še bolj pa, da je smel z gospodom na Štatenberg, kjer je bil v mladih letih do ušes zaljubljen v lepo deklo Angelo. Zakaj je ni vzel, nihče ni vedel. Dekla je imela raje oskrbnika, ki pa jo je izkoristil in jo z otrokom prepustil v nemilosti. Arnek je z grenkim priokusom vse skupaj pozabil in se posvetil lovu. Štatenberg je bil čisto blizu mogočnemu Boču in Donački gori, ki so ji včasih rekli tudi Rogaška gora. In tam okoli je bilo veliko črne divjadi, ki jo je Arnek srčno rad lovil. Grajski gospod je to vedel in ga je z veseljem posadil na voz, da sta skupaj oddrdala po prašni cesti proti lovskemu dvorcu. Neko jesen so lovili več dni, saj se jim je črna divjad vedno izmuznila.

Ko je bilo lova že skoraj konec, je grajski gospod vsul debele svinčenke proti črnemu hudobcu, ki se je najprej zvalil na hrbet, nato pa nič hudega slutečemu lovcu pokazal dolge čekane. Če ne bi bilo blizu Arneka, bi grajski gospod okusil moč in silo ranjenega velikega ščetinarja, ki je končno obležal pod Arnekovim strelom. Tega lova nista nikoli pozabila, ne grajski gospod in ne Arnek. Za nagrado, da je rešil grajskega gospoda bridke smrti, je dobil možnjo cekinov in novo puško petelinko. Po lovu je smel z grajsko gospodo večerjati v mogočni viteški dvorani, kjer so njemu v čast nazdravljali in se

enkrat in odnesla še drugega. Arnek je nemo opazoval in tuhtal, kaj mu je storiti. »Če pride tudi po tretjega, potem grem po petelinko in gorje temu krivokljunu, ne bo mi več nosil jerebic,« je sklenil Arnek. Krivokljuna tisti večer ni bilo več. Priletel pa je čez deset dni, ko njega ni bilo ob lesenjači in je pošteno razredčil ter prestrašil mlado družinico. Ko je dva dni zapored počilo, je bila družinica varna ...

III.

Kmalu je bilo brezskrbnega pohajkovanja ob Pesnici konec in Japek je moral

Narisei: Igor Pčulin

zahvaljevali boginji Diani in svetemu Hubertu, da jim je bil naklonjen in da jim je sam Bog naklonil ljubeznivega grajskega lovca, ki je njihovega prijatelja rešil hudih ran in mogoče celo smrti. Odtlej sta bila z grajskim gospodom na lovu nerazdružljiva. Le lisice in kune je Arnek pozimi lovil sam, saj se gospodu ni ljubilo hoditi v ledeno mrzlih nočeh naokoli in stikati za zvitorepkami. Krzno je imelo ceno in nekaj malega je vedno kapnilo tudi v Arnekov možnjček. Vse to se mu je motalo pred očmi, ko so nemo opazovali jerebico na jajcih in čakali še petelinčka. Prišel je, previdno hodil okoli ljubeče kokoške, ji rahlo podvoril in se znova previdno umaknil na varno. To je bil prizor, ki ga je Arnek najraje opazoval, saj je cenil življenje in se radostil, ko je jerebica mimo njegove lesenjače vodila po deset ali tudi več kebkov. Raznežen je postal, ko se ji je ponosno pridružil še on, ki je bil njihov angel varuh, oče in skrbnik, ki je bdel nad družinico, da se ne bi pripetila nesreča. »Takšen oče bi bil tudi jaz, če bi me Angela hotela,« ga je prešinilo v glavi. Potem se je zgodila nesreča. Ob nekem lepem sončnem zahodu se je iznenada pojavila ptica s krivim kljunom in planila nad prestrašeno jerebičjo družinico. Naenkrat je ta ostala brez nič hudega slutečega malega petelinčka. Velika ptica je zaprhutala še

v šolo. V nemško šolo, kjer so jih ostro prijeli nemški učitelji. Japek je bil do njih nezaupljiv, še bolj kot do slovenskega učitelja, ki ga ni nikoli maral. Zdaj pa je bil deležen še strožjih pogledov ljudi, ki so govorili po svoje, drugače, nerazumljivo. »To se ne bo dobro končalo,« je bil prepričan Japek in si neizmerno želel, da bi bil lahko pri starem Arneku. Ni se mu izšlo, moral je hoditi v šolo, kjer so se učili nemško. Najprej so jim njihovo občino Sv. Andraž takoj po okupaciji leta 1941 poimenovali v St. Andrä in Windischbüheln, septembra 1941 pa preimenovali v Witmannsberg. Kdo bi to razumel. Oče Tomaž je nekaj malega znal nemško in mu je bilo kmalu vse jasno, kako bo odslej pri njih. Še bolj jasno je bilo staremu Arneku, ki se je potuhnil v svoji lesenjači in skrnil obe lovski puški. Na uho mu je prišlo, da bodo morali vsi lovci oddati orožje. On ga ne bo, ga je dobil od grajske gospode za pošteno delo. Od vojne naprej je psica Lida spala ob njegovem pograda, da se je počutil varneje. Arnek je nemški jezik obvladal, saj so grajski govorili samo nemško. In kot brihten mladenič se je tega jezika naučil. Japek pa novega jezika ni razumel in ko jih je dobil okoli ušes od nemškega nadučitelja Haberleja, je zaškripal z zobmi in se zaklel, da se jezika ljudi, ki so prišli iz neznane dežele, da bi

ga pretepali, ne bo učil. Pa bo, kar bo. In je tudi bilo. Doma so govorili slovensko, tudi pri Roli so se kmetje pogovarjali v slovenščini. Na občinskem uradu in v šoli je bila nemška govornica in ko so izselili še gospoda župnika, tudi v župnišču. Silili so jih z nemškimi knjigami, slovenske pa so javno sežigali na trgu pred občino. In hajlali, da se je slišalo vse do Gibine in Bolfenka. Učiteljice v nemški šoli so se menjavale, druga za drugo so prihajale Sofija Birchbauer, Roza Kaltner, Roza Luckas. Alfred Stelzl in Hildegarda Schrott. Potem so lepega dne ostali brez nadučitelja Haberleja, ki je kot nacist moral v nemško vojsko in na fronto. Šolski uspeh je bil slab, a Japeka to ni motilo. Nemško ni hotel ziniti niti besedice, pri Arneku pa je raje poslušal lovske zgodbe. Marmelade, margarine, sladkorja in kave je bilo kmalu konec, ljudem je vse bolj trda predla. Ker so oblasti prepovedale klanje živine, oče Tomaž ni imel veliko dela z mesarijo. A ne za dolgo, kmalu so se ljudje znašli po svoje: oblastem so prijavili eno živinčce, drugo pa skrili in na skrivaj zaklali. Zato Tomaž ni imel veliko časa za družino: hodil je naokoli, kolinil in nosil meso družini. Vsega lepega je bilo konec leta 1943, ko je moral tudi on v nemško vojsko. Poklicali so ga v Gradec in ga od tam poslali v Berlin, kjer so ga dali v vojaško kuhinjo. Japek je kot najstarejši sin čez noč postal glava družine. Mati mu je zaupala, čeprav je dobro vedela, da mu kmečko delo ne gre najbolje od rok. O tem se je nesrečni mladi gospodar po sili razmer potožil Arneku, ko sta se neko nedeljsko popoldne pogovarjala pri njegovi lesenjači. »Pomagaj materi, pomagaj bratu in sestram preživeti. Če boš potreboval nasvet, pridi do mene,« mu je zabičal možak, ki ga je vojna vse bolj zaznamovala. Težko je živel, kradel ni nikoli, vbogajme tudi ni rad prosil, za delo na kmetijah ni bil dober, saj je obvladal samo svoj lovski poklic. Vsaj to. V Pesnici je lovil ribe. Ker se je bal streljati s puško, je lovil z zankami, a nikoli veliko. Vsake kvatre kakšnega zajca, jazbeca, raco ali jerebico. »Moram preživeti,« si je govoril, ko je odiral zajca ali jazbeca. Predzadnje leto vojne pa ni bilo več ne zajcev ne jazbecov. Arnek je stradal in je prosil kruha. Sram ga je bilo tega, a drugače ni šlo.

Potem pa je nekega dne blizu njegove lesenjače na čagonskih travnikih strmoglavilo letalo. Hitel je na kraj nesreče, kolikor so ga nesle noge. Pilot je bil še živ, pomagal mu je iz razbitin in v zahvalo dobil veliko čokolade in sladkorja. Ker mu je pilot skušal nekaj dopovedati, ga je pozorno poslušal in končno toliko razumel, da ga prosi za pomoč. »Skriti te moram, to me prosiš,« si je razlagal, ko

sta z Lido prijela reveža pod roko in ga vlekla proti lesenjači. Tam sta ga skrila in čakala, kaj se bo zgodilo. Dva dni sta imela mir, tretji dan pa sta prišla skrivnostna moška in spraševala po pilotu. Arnek je enega kmalu spoznal, bil je velik kmet iz Št. Ruperta, ki je bil včasih na lovu pri grajskih na Hrastovcu. Zato mu je zaupal in jima izročil pilota. Kam sta ga odpeljala, ni nikoli izvedel.

Tisto jesen je pogosto deževalo, lilo je kot iz škafa in Pesnica je postajala nevarna reka. Arneka ni bilo strah, a je vseeno pomislil, da bi bilo dobro oditi. Toda kam? Ko je dež nekoliko ponehal, se je pri njem oglasil Japek in mu prinesel nekaj živeža. Arnek je bil vesel obiska in kruha. Po drugi rezini je potihoma spregovoril. »Japek, moram ti nekaj povedati. Kar ti bom povedal, veva samo midva in obljubiti mi moraš, da bo tako ostalo. Boš? Slutim, da se bo nekaj zgodilo, zato te prosim, da odneseš in skriješ obe moji lovski puški, naboje in lovsko torbo. Vse naj bo tvoje. Na puški pazi, meni sta obe drag spomin na mlada leta, tebi pa naj bosta spomin na najina druženja. A eno si zapomni – ko bo vojne konec in če jo boš preživel, se vpiši v lovsko društvo, ki so ga pred vojno imeli andrašovski lovski zakupniki. Mene ni bilo med njimi, ker sem bil revež in reveži ne sodijo med lovce. Vseh zakupnikov Nemci ne bodo ubili, eni bodo preživeli in lov nadaljevali. Tako je bilo in vedno bo. Postani lovec, postani to, kar sem bil jaz v svojem srcu vse življenje. Samo tega te prosim in ko boš na jagi, nikoli ne pij,« mu je solznih oči naročal Arnek. Japek je prikimal in tudi njega so oblile solze, ko je jemal puški s klina in stisnil drhtečo desnico Arneku. Takrat še ni vedel, da zadnjič. Psica Lida ga je žalostno pogledala in se zavlekla pod pograd. Kot da bi tudi ona slutila, da se poslavljajo. Japek je Arnekovi puški spravil na podstrežje, bili sta na varnem. »Ko bo konec vojne, pa poiščem Janžo, lovca, ki mu je oče na skrivaj klal prašiče; me bo vpisal med lovce, kot sem obljubil Arneku.«

IV.

Japek je nadaljeval pot in ko je prišel do razpotja pod Andrašem, se je ozrl tja dol proti Pesnici, kamor je nekoč rad zahajal. Orosile so se mu oči, ko se je spomnil skromnega moža, ki je bil grajski lovec in ga je vzela deroča Pesnica. Odnese la njegovo lesenjačo z njim in s psico vred. Psica je preživela in še tri dni ležala ob Arnekovem truplu, ki ga je deroča voda naplavila pri mostu pred Bolfenkom. Tam ga je našel neki mimoidoči kmet, ki ga je zmotil pasji lajež. Ko je prišel bližje,

je ob psu našel mrtvega starca. Zaprtih oči in z nekaj raztrganimi cunjami na drobnem telesu. »Naj me vzame hudič, to je Arnek in njegova psica Lida,« je tarnal kmet. Sleklet je suknjič in pokril mrtveca ter se namesto proti Bolfenku odpravil proti Andrašu. Tam je v polomljeni nemščini dopovedoval orožnikom, da je našel utopljenca ob Pesnici in naj ga nekdo pobere in pokoplje. Orožnikom se ni mudilo, šele proti večeru so ukazali Roli, naj vpreže konja in se z bagerlom odpelje za njimi do pesniškega mosta. Tam je Rola videl prizor, o katerem je po vojni še leta dolgo otožno pripovedoval. Na mrtvem truplu je ležala psica Lida in vsake toliko časa žalostno zatulila. Roli so se vedno zarosile oči, ko je govoril o tem in nikoli ni pozabil dodati, da si je celo eden od nemških orožnikov obrisal solzne oči. Arneka je odpeljal k Andrašu, kjer se je kmalu izvedelo, kaj se je pripetilo ob Pesnici. Pogreb je bil brez duhovnika. Ker ni bilo totngrobarja, mu je grob izkopal Japek. Na svežo gomilo na robu pokopališča je postavil lesen križ z imenom Arnek. Psico Lido je vzel k sebi in še nekaj let mu je zvesto sledila na mnogih lovih na jerebice. Potem pa je lepega dne tudi ona poginila in Japek je spet potočil nekaj grenkih solz. »Ja, nič ne pomaga,« je skrušeno dejal sam sebi in nadaljeval pot proti domu.

»Kje si bil tako dolgo?« ga je vprašala zaskrbljena Neža, ki jo je bilo že rahlo strah, da se mu ni kaj zgodilo. – »Kje sem bil. Ne boš verjela, v spominih sem bil, tam mi je vedno najlepše,« ji je potihoma odgovoril in odhlačal v kuhinjo, kjer si je iz ročke natočil poln piskrč hladne kukle. »V Arnekov in Lidin spomin,« je govoril sam sebi in hlastno izlil hladno pijačo vase.

To je bilo redko, da je pil. Nikoli pa ni pil med lovom ali pred njim, je že vedel, zakaj ne ...

Manj znane in narečne besede:

*Andraš – Sv. Andraž v Slovenskih goricah
bagerli – zapravljivček
borovca – brinov grm
cmermani – tesarji
handlmohar – mešetar
ibove veje – vejice posebne vrbe, ki so jih uporabljali za velikonočne butare
kukla – jabolčnik
onūče – cunje, v katere so si ovijali noge
namesto nogavic
piskrč – majhen lonček
pošvedran – pomečkan, potlačen
presmec – velikonočna butara
šiba – palica
šintar – higienik
štala – hlev
totngrobar – pogrebnik*

Zanimivo je vzporejanje življenja stare gamsje kože in lovkega življenja – do dneva, ko se njune poti usodno srečajo ... Prav to morebiti daje zgodbi nekaj literarnega.

Ko gre volk na kup srat – 21 točk

Avtor: Mladen Koritnik

To je mestoma dobro napisana pripoved, predvsem tisti del, ko avtor opisano tudi res doživlja – opis lova samega.

Izpostavljen je razkorak med različnimi doživljanji ponovne prisotnosti plenilcev. »Kljub vzklikom nejevolje na obrazih ni bilo zaznati sovražnosti do te čudovite zveri (volka, op.) in pogovor se je kmalu razpletel na opise, kako lepi so volkovi in kako čudoviti so medvedje. Prav nenavaden kontrast v sobivanju ljudi in zveri. Tukaj želja po lastni zaščiti in zaščiti lastnine in tam občudovanje tistega, kar povzroča škodo in občutek ogroženosti.«

Moti »neleposlovno« izražanje, tudi besedje je tako (institucija, osebek, medveda se bo umaknilo od živine, jabolka so oplemenitena s kruhom, izdana odločba, ...) ter klišejsko besedje (godrnjajoči kosmatinec, usodni strel, mehke medvedje šape, čudovito živo bitje ...).

Vmes dobro napisano, recimo primere. »Tudi mesec je bil nenavaden, nenaraven, hladen in hkrati čudovito srebrn. Kot iz filma izrezan se je svetil na nebu. Le še fantič z ribiško palico je manjkal na njem. Zrak pa je prežemal rahel, sladek, komaj zaznaven meden vonj po preželih jabolkih.«

Nekatere bralce bo morebiti motilo tudi povsem človekovo poseganje v naravni red, ko volk napade jelenjad ter ga oče in sin preženeta.

Pravo lovsko tovarištvo – 20,5 točke

Avtorica: Barbara Štímeč

Opis uplenitve divjega prašiča: po vrsti, tako, kot je bilo. Obogaten z razmišljanji in strahom ob morebitnem slabem strelu. In olajšanje, ko mrtvega prašiča najdejo ... In tu je tudi bistvo zgodbe, ki ga razberemo tudi iz naslova: »Ko vidiš tisti pogled in nasmeh, ko ti nekdo privošči uspeh brez kančka zelene fovšije, začutiš zaupanje. In ... ko vidiš v očeh ponos in to ponos na tvoje dosežke ..., takrat veš, to je pravo lovsko tovarištvo!«

Skupinski lov in telefon – 20 točk

Avtor: Jani Krivec

Zgodba kot da hoče biti humorno napisana. Sodobni motiv – telefonomanija bi mu lahko rekli, bi bil dovolj močan za literarno obdelavo ...

Srečanje za dva – 19,5 točke

Avtor: Radha Bačurina

Drobci te zgodbe so dobri, recimo: »Že od daleč je bilo čutiti, da je bila kaluža dobro obiskana, njeno okolico je obdajal lojnato-sladkoben vonj. Vonj po uživanju hrane, druženju – vonj po življenju. Številne živali so na tem mestu pustile svoj odtis.«

V celoti gledano pa kot na silo napisano. Besedje (hladna jutranja rosa, pisane jesenske barve, lahna sapica, nežno šelestenje listov ...) je izrabljeno, nekako kičasto se zdi ...

In še – »oglašanje zajca« – kako se oglašja zajec? Komaj slišno oglašanje razdražene živali in zajčji vek, ko je zajec v smrtni nevarnosti, to poznam ...

PESNIŠKA BESEDILA:

Prvo mesto: Lov – 26 točk

Avtor: Stanislav Grl

Dobro je sporočilo te pesmi – ne hiti z gamsom v dolino, saj tam vse postane sivo ... Tudi oblikovno je pesem dobra.

Drugo mesto: Volkova – 25 točk

Avtor: Andraž Polič

Pesem v prozi, z močnim sporočilom ...: »Dolgo bedim in vrtam v samoto spomina, // dokler nekje okoli volčje ure utonem v spanec: da bi šel na lov ..., v lov na sanje za ta svet, // ki ga vredno je živeti.«

Tretje mesto: Srna – 24,5 točke

Avtor: Bogdan Bone

Drobna, a igrivo napisana pesem ...

Jelen – 24 točk

Avtor: Bogdan Bone

Vsebinsko – učinkovitejši je konec: lovec čuti, da je to njegovo zadnje srečanje z jelenom ... Napisano v tekočem ritmu.

Krog slovesa – 23 točk

Avtor: Boštjan Grošelj

Kot v dosti pesniških (in drugih) besedilih so tudi v tej pesmi ob koncu življenja grenki spomini na lepše minule čase ...

Slovo od gore – 22,5 točke

Avtor: Jožef Libnik

Upesnjeno je slovo od gore – preden jo zagrne zima. A pomlad pride zagotovo ... Tam čakal bo pomlad, // juž ne sape bolj ubrane, // da spet družijo zapoje, // pesmi nežne, srcu znane.

Lovčev grob – 22 točk

Avtor: Stanislav Grl

Tekoče napisana pesem. (Vsebinsko pa v neskladju z najprej povedanim.)

Sveti Hubert – 21,5 točke

Avtor: Andrej Rant

Širše znana zgodba o svetem Hubertu, ki pa jo je avtor po svoje upesnil.

Maj med smrekami Trnovskega gozda – 21 točk

Avtorica: Tanja Polanc

Pesem je zelo dolga, morebiti za doživljajsko pesem tudi predolga. Besede so v rime (zaporedne, a a b b ...) tu in tam kot malo na silo zlepljene.

Za ocenjevalno žirijo:
Franc Černigoj

Uredniški odbor Založništva LZS

razpisuje

JAVNI NATEČAJ ZA PROZNA IN PESNIŠKA LITERARNA BESEDILA Z LOVSKO TEMATIKO V LETU 2023

Uredniški odbor Založništva LZS tudi v letu 2023 razpisuje natečaj za lovsko leposlovno besedilo, **proзно in pesniško**. **Pogoji razpisa se niso spremenili, zato objavljamo prilagojeni razpis iz prejšnjih let.**

Tričlanska žirija uredniškega odbora Založništva LZS, ki jo imenuje Uredniški odbor Založništva LZS, bo izbrala tri prozna in tri pesniška po oceni žirije najboljša besedila z lovsko tematiko, ki bodo nagrajena. Če po mnenju žirije nobeno od poslanih besedil ne bo dovolj kakovostno, lahko vse nagrade ne bodo podeljene. Dve po številu zbranih točk enakovredni besedili si nagrado lahko delita.

Ubeseđena naj bi bila **pristna lovška doživetja**, jezikovno čimbolj živa, lahko prepletena z **domišljijo, z razmišljanji o lovu, z doživljanji in opisi narave**. Dobrodošli so tudi v besedila vtikani etnološki elementi. Dejanja in razmišljanja oseb naj bodo **psihološko čim bolj utemeljena**. Besedila so lahko satirična in obarvana s humorjem. Lahko so tudi zgodovinsko in geografsko lokalno prepoznavna, do prave mere obogatena z narečnimi besedami in besednimi zvezami.

Navodila in razpisni pogoji:

Poslano besedilo ne sme biti prej nikjer objavljeno!

Avtor moralno in pravno odgovarja za izvirnost besedila.

Besedilo pošljete po elektronski pošti (pod Zadeva napišite: LITERARNI NATEČAJ 2023). Prožno besedilo je lahko dolgo največ **do 10 tipkanih strani** (30 vrstic na stran z 1,5 vrstičnim razmakom). Pisci lahko sodelujejo z več avtorskimi deli. Natečaj je **anonimen**, zato naj bo avtor na koncu besedila podpisan s **pseudonimom**, ki ni bil uporabljen pri prejšnjih natečajih. V elektronski pošti navedite pravo ime in priimek avtorja, naslov, številko transakcijskega računa, matično in davčno številko. Pripnite skenirano ali fotografirano podpisano izjavo, da je besedilo vaše avtorsko

delo in da ni bilo še nikjer objavljeno (če nimate skenerja ali digitalnega fotoaparata, lahko izjavo pošljete po navadni pošti). Člani komisije bodo prispela besedila dobili v oceno brez osebnih podatkov avtorjev, videli bodo samo psevdonime.

Rok in nagrade:

Javni natečaj se začneja z januarjem 2023, konča pa se bo konec oktobra 2023. Rezultati in kratka obrazložitev odločitve žirije bodo objavljeni v našem glasilu.

Nagrade za prozna besedila:

1. nagrada: 1500 evrov,
2. nagrada: 1000 evrov,
3. nagrada: 500 evrov.

Nagrade za pesniška besedila:

1. nagrada: 300 evrov,
2. nagrada: 200 evrov,
3. nagrada: 100 evrov.

Nagrajena in tudi druga dobra besedila bodo v Lovcu objavljena postopoma – ne nujno zaporedoma.

Elektronski naslov uredništva: **lovec@lovska-zveza.si**. Prejeli boste povratno sporočilo o prejeti pošti.

Podpisane izjave lahko pošljete tudi po navadni pošti:

Lovska zveza Slovenije, Uredništvo Lovca, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana.

Uredniški odbor Založništva LZS

Lov

STANISLAV GRL

Že moj oče je govoril,
ne hiti z gamsom v dolino,
tam konča se tisto lepo
in vse ovije v sivino.

Sedi s plenom tam v vresju,
dušo tam si odpočij,
pusti mislim, naj letijo,
vso lepoto v srcu skrij.

Vejico si daj zeleno,
naj ti ta bo v spomin,

nosi dolgo jo za trakom,
kot matere se spomni sin.

Saj še pomnim te besede,
ki jih oče je izrekel,
lov lahko je sama sreča
ali pa je čisti pekel.

Vejico v kri pomoči
in na desno si jo daj,
še me spremlja glas očeta,
ne v dolini, le tu je raj.

Generacija pripravnikov 2021/2022 uspešno do lovskih izpitov

Kljub ukrepom za preprečevanje širjenja covid-19, ki smo jih morali upoštevati v spomladanskem roku izobraževanja in do neke mere tudi pozneje, smo na **Zvezi lovskih družin Novo mesto** uspešno pripeljali do končnih izpitov novo generacijo lovcev. Način izobraževanja v lovskih družinah, visok nivo posredovanja snovi naših predavateljev ter zainteresiranost in zagnanost pripravnikov so botrovali, da so na izpitih vsi do zadnjega pokazali izvrstno znanje.

Velik napredek smo dosegli na nivoju praktičnega dela lovskega izpita in pravnega vodenja dnevnikov. Pri nas že vrsto let, takoj po sprejemu v članstvo, zagotovimo obvezno skupno izobraževanje mentorjev in pripravnikov nove generacije. Menimo, da je to pomembno zato, da se oba, mentor in pripravnik, seznanita z navodili, kako bo potekal praktični del izobraževanja, kako je treba voditi dnevnik in koliko predpisanih tem je obvezno opraviti. Vsako temo je treba opisati z vsaj desetimi stavki, ne pa da pripravnik z enim stavkom opiše tri ali še več tem, kar se je dogajalo v preteklosti.

Vsaki generaciji pregledamo dnevnik trikrat na leto ter njih in lovsko družino pisno opozorimo na napake in nedoslednosti v zapisih. Tako nosilki programa praktičnega dela lovskega izpita, torej lovski družini, olajšamo delo

Foto: Marko Klinc

Novi lovci ZLD Novo mesto (generacija 2021/2022)

in zagotovimo enotnost obravnave vseh pripravnikov v celotni zvezi. Ne dogaja se več kot nekdaj, da je bilo v dnevnikih na treh straneh opisano celotno praktično izobraževanje, lovška družina pa je

izdala potrdilo, da je pripravnik uspešno opravil praktični del lovskega izpita. To je bilo krivično do tistih pripravnikov in končno do družin, ki so korektno opravili svoje obveznosti.

Tokrat so izpit opravile tri pripravnice in enajst pripravnikov. Trije so zaradi objektivnih razlogov odstopili in izobraževanje prestavili na leto 2023, v katerem bo, kot kaže, še enkrat toliko kandidatov kot v letu 2022. Vsem novim lovcem smo podelili spričevala, lovske izkaznice, obrazce zaprisege, ki jo bodo opravili v matični lovski družini, in priložnostna darila, predvsem strokovno literaturo.

Komisiji v sestavi **Franč Jarc**, predsednik, ter **Marjan Jenko** in **Tone Bartol**, člana, je bilo zaradi velikega znanja vseh težko določiti tiste, ki so izstopali. Odločili so, da so bili to **Sara Grlica**, LD Trebelno, **Andreja Martinčič**, LD Trebnje, in **Matic Colarič**, LD Šentjernej. Prejeli so pohvale in knjižna darila s posvetilom.

Vse nove lovce je predsednik komisije opozoril na upoštevanje varnosti pri lovu, pošten odnos do divjadi in narave ter do lovskih tovarišev. Zaželel jim je veliko lovskih užitkov. Na lovu se bodo še marsikaj naučili, česar na predavanjih niso slišali. Narava je namreč neizčrpen vir znanja in ugank.

Vsako odstopanje od določenih usmeritev lovskoupravljaljskih načrtov in sklepov lovskih družin, območnih lovskih zvez in **Lovske zveze Slovenije** ni dobro. To vodi le do konfliktov in nepotrebnih sankcij. Temu se moramo izogibati in spoštovati akte in predpise lovske organizacije ter nenazadnje **Zaprisego slovenskega lovca** in **Etični kodeks slovenskih lovcev**.

Stane Gabrijel,
lovski mojster

V Mislinji izbirna tekma v oponašanju jelenjega rukanja

Slovenski oponašalci jelenjega rukanja se še niso dobro spočili od lanskoletnega zelo naporenega evropskega in državnega prvenstva, ki sta bili v Dortmundu v Nemčiji in v Gornji Radgoni, ter še od mnogih drugih nastopov po Slovenji, ko so se že začele priprave za tekmovanja in nastope v letu 2023.

Tako je 8. oktobra 2022 v veliki dvorani Lopan v Mislinji potekala izbirna tekma za evropsko prvenstvo, ki bo prihodnje leto na Češkem. Hkrati sta bila tudi usposabljanje novih sodnikov in podelitev licenc za ocenjevanje oponašalcev jelenjega rukanja. Licence so prejeli **Franz Hirm**, **dr. Blaž Šuler** in **Ivan Šercer**. Pomembno tekmo sta v sodelovanju z **Lovsko družino (LD) Mislinja, LD Dolič, LD Golavabuka, LD Gradišče, LD Podgorje** in **LD Slovenj Gradec** iz **Lovskogojitvenega bazena Slovenj Gradec** z gledno pripravili **Komisija za lovsko kulturo, izobraževanje in odnose z javnostmi pri Koroški lovski zvezi**, ki ji predseduje prizadeveni **Jure Skobir**, in **Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi pri Lovski zvezi Slovenije**, na čelu katere je neutrudni mag. **Jani Šalamon**.

Sončna in topla oktobrska sobota je v Mislinjo privabila

Foto: Franc Rotar

Z leve: predsednik koroške Komisije za lovsko kulturo, odlikovanja in odnose z javnostmi Jure Skobir, predsednik Komisije za lovsko kulturo in odnose z javnostmi pri LZS mag. Jani Šalamon, drugouvrščeni Marko Mavri, zmagovalec Tadej Klemenšek, tretjevrščeni dr. Blaž Šuler in predsednik Koroške LZ Janez Švab

veliko navdušencev jelenjega rukanja. Med njimi sta bila župan mislinjske občine **Bojan Borovnik**, ki je tudi lovec in starešina LD Dolič, ter predsednik **Janez Švab**, ki je na čelu koroške območne lovske zveze. Zbrane so nagovorili mag. Šalamon, Švab in Borovnik. Napeto tekmo, ki jo je povezovala **Natalija Križaj**, novinarka Koroškega radia, so z lepo zapetimi pevskimi vložki popestrili pevci **Lovskega okteta LD Prežihove - Kotlje**. Zagotovo je svoje k dobremu vzdušju prispeval tudi lepo urejen tekmovalni prireditveni prostor, ki so ga z močnimi je-

lenjimi rogovji uredili mislinjski in doliški lovci.

Prve izbirne tekme v letu 2022, pred evropskim prvenstvom 2023 bo še ena, verjetno spomladi v Celju, so se udeležili **Franz Hirm**, **Damijan Zdovec** in **dr. Blaž Šuler** iz Društva za ohranjanje lovske kulture Črna, **Simon Ferlinec** iz LD Puščava, **Marko Mavri** iz LD Podbrdo, **Tadej Klemenšek** iz LD Solčava, **Janez Podkrižnik** iz LD Ljubno ob Savinji in **Martin Frančeskin** iz LD Trstelj Kostanjevica. Vodja tekmovalstva je bil predsednik mag. Šalamon, namestnik **Milan Tepej**, nadzornik **Gabrijel Urban** in

članica **Urška Dvornik**, ki je skrbno beležila rezultate tekme. Glavni sodnik je bil **Ernest Kerčmar** (LD Kompas Peskovci), sodili pa so še **Pavel Nared** (LD Begunje), **Vital Šuligoj** (LD Dobrova), **Urban Košir** (LD Borovnica), **Ivan Okrajšek** (LD Banja Loka) in **Jožef Gril** (LD Ribnica).

Tokrat so rukači v prvi disciplini oponašali mladega jelena, ki išče košute, v drugi glavne jelena s tropom košut in v tretji oglašanje dveh jelenov enake moči v dvoboju na višku rukanja. Na koncu napete in privlačne rukaške tekme so sodniki odločili, da je prvo mesto z osvojenimi 68 točkami osvojil Tadej Klemenšek, drugo si je z osvojenimi 67 točkami prirukal Marko Mavri. Ker sta bila po tretji disciplini za tretje mesto po točkah izravnana Janez Podkrižnik in dr. Blaž Šuler, sta v roke morala še enkrat vzeti rukaška pripomočka in odrukati četrto odločilno disciplino za tretje mesto. V oponašanju oglašanja zmagovalnega jelena po boju je bil najbolj prepričljiv dr. Šuler.

Priznanja, zahvale in nagrade so rukačem in sodnikom podelili mag. Šalamon, Švab in Skobir. Vsi tekmovalci, člani vodstva tekmovalstva, sodniki in posebej vabljeni gostje so v dar prejeli domačo koroško salamo. Rukaško dogajanje v Mislinji so končali z obilno malico. Meso z žara je pripravil domači mesar in lovec **Srečko Zajamšek**.

Franc Rotar

Aktivno delo z otroki in mladino v ZLD Kočevje

Lani poleti smo člani **Komisije za delo z mladimi Zveze lovskih družin (ZLD) Kočevje** (predsednik ZLD Kočevje **Branko Zlobko, Tina Matej, Žiga Andoljšek** in **Anita Šakić**) navezali stike s **Centrom šolskih in občinskih dejavnosti v Fari**. Hitro smo našli skupni jezik in se dogovorili za daljše sodelovanje.

Za čas od septembra do decembra 2022 smo se dogovorili za štiri delavnice na mesec. Naša ciljna skupina so otroci, stari od 6 do 14 let, kar je velik izziv, saj se zanimanje in način za delo z otroki spreminjata tudi po starosti. Pri delu z mlajšimi otroki prilagajamo nivo razumevanja, pri starejših pa izhajamo iz predznanja, ki ga imajo

Foto: Tina Matej

Otroška ustvarjalnost ne pozna meja.

Pri sami pripravi delavnic izhajamo iz gradiv **Lovske zveze Slovenije (LZS)**, pomagamo pa si tudi z gradivi, ki smo jih pripravili sami. Pri delu smo uporabili nastajajočo igro za otroke z naslovom *Živali v slovenskih gozdovih* in pripadajoče lovske »žepnice«, ki so zbirka kartončkov z opisom živali. Igra in »žepnice« so za otroke zanimiv in poučen način za pridobivanje znanja s področja prepoznavanja živali in njihovih značilnosti. Delavnice so pripravljene tako, da imajo otroci možnost aktivnega sodelovanja in projektne dela. Sodelovanje z otroki nas je motiviralo, da iščemo zanimive načine za sodelovanje z njimi.

Zavedamo se pomena predstavljanja lovstva širši javnosti ter ohranjanja lovskega šega in navad. Otroci so zelo dobri sodelavci, saj kažejo veliko zanimanje za spoznavanje lovskega

vsebin. Naš cilj je predstaviti lovca v naravovarstveni vlogi kot nekoga, ki svoje delo opravlja s spoštovanjem in skrbjo do narave in živali, ki prebivajo v njej.

V veliko pomoč nam je gozd, učilnica v naravi, ki otrokom omogoča izkustveno učenje, iskanje izzivov, učenje s čutili, rokovanje z naravnimi mate-

Foto: Tina Mate

Otroci so hvaležno občinstvo.

riali, čudenje, krepitev pozornosti, sprostitvev in še mnogo več. Vse to gozd omogoča tudi nam, odraslim, in ob hitrem načinu življenja je to vsekakor pozitivno.

Tina Mate,
predsednica Komisije za delo z mladimi ZLD Kočevje

Lov paraolimpijca Frančka Gorazda Tirška

Savinjsko-Kozjanska zveza Slovkih družin (ZLD) Celje je septembra 2021 za izjemnega strelca Frančka Gorazda Tirška, člana Lovske družine (LD) Gornji Grad, pripravila sprejem, na katerem je naš paraolimpijec, ki se ponša kar s tremi olimpijskimi odličji, povabil predstavnike Lovske zveze Slovenije (LZS) na lov v svojo lovsko družino. Za izjemne dosežke na paraolimpijskih igrah v Tokiu je prejel zlati znak za lovske zasluge LZS, ki smo mu ga izročili na že omenjenem dogodku. »Presenečen sem in počaščen, priznanje sprejemam s ponosom,« je vidno ganjen povedal Franček Gorazd Tiršek, ki je lovec in član LD Gornji Grad že več kot 30 let. Ko nas je leta 2022 na sejmu Lov v Gornji Radgoni obiskal s svojo življenjsko sopotnico, smo skupaj dorekli termin in druge podrobnosti o organizaciji lova. Navdušen je bil ob obisku naše tradicionalne »lovske sobe«, kjer sva ga s predsednikom LZS mag. Ladom Bradáčem gostila ter se z njim in njegovo sopotnico zadržala v prijetnem lovskem klepetu in druženju.

Franček je držal besedo in ob nesebični podpori solovcev iz LD Gornji Grad in starešine omenjene družine Andreja Valteta 12. novembra 2022 organiziral lov. Žal na lovu ni mogel sodelovati sam osrednji akter – Franček Gorazd Tiršek, saj se je udeležil svetovnega prvenstva v parastrelstvu v Al Ainu v Združenih arabskih emiratih. LZS smo na lovu zastopali podpredsednik dr. Srečko Felix Kropce, član Upravnega odbora LZS Miran Zupančič, strokovni sodelavec LZS za ekologijo divjadi Gregor Bolčina in podpisani Božo Zakrajšek, direktor Strokovne službe LZS. Vsi udeleženci oziroma povabljeni lova smo se zjutraj zbrali v njihovem lovskem domu, kjer sta nas pričakala bogat »lovski zajtrk« in resnično prijateljski

Vse foto: Gregor Bolčina

Frančkova partnerka Lea Kočevar (LD Gornji Grad) je podpredsedniku LZS dr. Srečku Felixu Kropetu (levo) in direktorju strokovne službe mag. Božu Zakrajšku (desno) izročila kopiji medalj s paraolimpijskih iger v Tokiu.

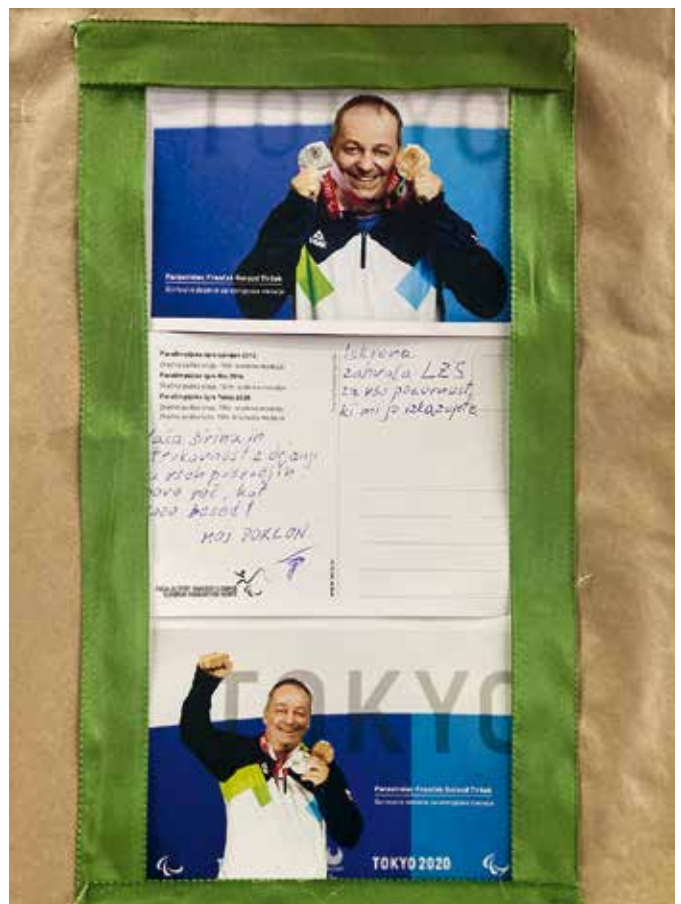

Kopiji medalj s paraolimpijskih iger v Tokiu iz leta 2020, ki jih je Franček podaril LZS.

sosednjimi lovskimi družinami. Presenetil nas je podatek, da s svojimi 9100 ha sodijo v drugo naj-

sprejem gornjegrajskih lovcev. Lov so vzorno organizirali, vodil pa ga je moj dolgoletni lovski prijatelj in starešina Andrej Valte, ki ga poznam že več kot dvajset let in je lovec z veliko začetnico. Poleg njega se je lova udeležil tudi njegov oče Marjan, s katerim sta nerazdružljiv lovski tandem. Lovili smo na območju Menine planine in čeprav lovine ni bilo, je bil lov lep. Lep zato, ker je med udeleženci vladalo pravo lovsko tovariško vzdušje, pa tudi lovišče ni skoparilo s pogledi na jelene, gamse in medveda.

Zadnji pogon je potekal v Gostilni Pri Jošku, ki jo upravlja Frančkova mama. Kulinarika je bila tipično lovška, saj so nam postregli z vrhunsko in odlično pripravljeno divjačino, ki sta jo zastopala jelenje tele in divji prašič. Tudi samo druženje z gornjegrajskimi lovci je bilo sproščeno in prijetno in odprli smo kar nekaj aktualnih tem o lovu. Z velikim zanimanjem smo poslušali tudi gospodarja LD Gornji Grad Jožeta Štorglja, ki nam je predstavil osnovne značilnosti omenjene lovske družine ter med drugim posredoval še številke o realizaciji odstrela, delih v lovišču ter spregovoril o sodelovanju s

Frančkova zahvala LZS in njegovo posvetilo

večjo lovsko družino v Sloveniji. Njihova glavna lovna divjad je: srnjad, jelenjad, prašiči in gamsi. Po odlični hrani je Frančkova partnerka in lovsko tovarišica **Lea Kočvar**, ki je tudi članica LD Gornji Grad, podpredsedniku LZS dr. Kropetu in meni izročila kopiji srebrne in bronaste medalje s paraolimpijskih iger v Tokiu iz leta 2020, ki jih je v čudovitem lovskem aranžmaju pripravil naš olimpijonec in lovec Franček. Vsi

predstavniki LZS smo bili vidno ganjeni in počaščeni ob njegovi izjemni pozornosti in smo preprosto presenečeno obnemeli. Medalje bodo našle posebno mesto v naši vitrini sejne sobe v Zlatorogovi vili v Ljubljani. Tudi midva sva ji za Frančka izročila skromno darilo LZS, ki ga bo spominjalo na čudovit in nepozaben lovski dogodek.

Naj končam ta zapis s Frančkovimi besedami na zadnji strani

uokvirjenih kopij medalj, ki jih je namenil LZS: »*Iskrena hvala LZS za vso pozornost, ki mi jo izkazuje. Vaša širina in strokovnost z dejanji na vseh področjih pove več kot 1000 besed! Moj poklon!*« Najbrž je vsak komentar odveč, saj gre za besede vrhunškega športnika, lovca in nenazadnje izjemnega človeka, ki nam je s svojo življenjsko zgodbo lahko velik vzor in na katerega je lahko zelena bratovščina ponosna. Zato

ga bomo še toliko bolj bodrili in navijali zanj na njegovih prihodnjih športnih tekmovanjih, pri lovu pa mu želimo, da mu še naprej daje spodbudo za njegovo lovsko in športno življenje ter za strelske uspehe. Pa srečno in dober pogled ter upanje, da se bomo letos ponovno v živo sešli na Frančkovem lovu v LD Gornji Grad. Z veseljem bomo prišli!

Mag. Božo Zakrajšek,
direktor Strokovne službe LZS

Šestnajsti Zbor koroških in štajerskih upravljavcev lovišč

Potem ko so koroške in štajerske upravljavke lovišč januarja 2022 na slovenjgraškem lovskem strelišču v Znančanih in na sedežu Lovske zveze Maribor uspešno opravile inventuro odzema divjadi za leto 2021 (zaradi koronске krize pod maskami), kot smo poročali v *Lovcu*, 3/2022, so se predstavniki devetnajstih koroških in sedemnajstih štajerskih lovskih družin, ki delujejo v okviru **Koroške lovske zveze (LZ)** in **LZ Maribor, Lovišča s posebnim pomenom (LPN) Pohorje**, in članov Izvršnega odbora udeležili 16. **Zbora Pohorskega območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL)**. Tokratnega zbora, ki je bil 24. oktobra 2022 v lovskem domu **Lovske družina Bukovje - Otiški Vrh**, se je udeležilo 29 predstavnikov lovišč od 38. Žal se ga zaradi bolezni nista mogla udeležiti **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), Območna enota Slovenj Gradec, in novi koroški ter štajerski lovski inšpektor **Ian Martin Koštomaj**, ki je nasledil dolgoletnega lovskega inšpektorja **Bojana Kotnika**. Prisotna sta bila tudi gozdarski in lovski inženir **Božidar Kunej**, strokovni tajnik Pohorskega OZUL-a in LZ Maribor, ter **Urška Dvornik**, strokovna tajnica Koroške LZ.

Po otvoritvenem pozdravnem nagovoru in izvolitvi organov zbora je predsednik Pohorskega OZUL-a **Zdravko Brezovšek**, ki je tudi vodil delovno predsedstvo, v katerem sta bila še člana **Janez Švab**, predsednik Koroške LZ, in **Ivan Golob**, starešina LD Remšnik, predstavil dokaj obširno poročilo o delu izvršnega odbora v minulem letu. Najprej je spregovoril o januarski kategorizaciji odzema in izgubah divjadi. Posebej je poudaril, da devetčlanska strokovna komisi-

Delegati 16. Zbora upravljavcev koroških in štajerskih lovišč so se strumno postavili pred naš objekt pred lepo urejenim velikim in skrbno vzdrževanim lovskim domom LD Bukovje na Sv. Danielu. Šesti (z leve) stoji predsednik Pohorskega OZUL-a Zdravko Brezovšek.

ja Pohorskega OZUL-a (na čelu katere je že nekaj let Brezovšek (opomba pisca) že vrsto let ugotavlja, da so upravljavci lovišč vedno bolj pripravljeni na pregled odzema in izgube divjadi, saj ažurno vodijo dokumentacijo o njenem odvzemu. »S potrjenim načrtom odzema divjadi lovci vedno sprejememo pomembno odgovornost za njegovo uresničevanje. Na eni strani je to odgovornost do načrtovalcev odzema na ZGS,

na drugi stani pa tudi do ostalih deležnikov, ki sodelujejo v procesu sprejemanja načrta, ki lahko tudi pomembno vplivajo naj. Sicer pa naši upravljavci lovišč vedno bolj obvladujejo tudi vsebinske in tehnične strani načrtovanja. Zaradi tega je tudi vedno manj popravkov v predlogih letnih načrtov odzema divjadi v vseh loviščih Pohorskega lovskoupravljavskega območja. Pojavlja se še nekaj napak, posebej pri načrtovanju

krmljenja divjadi (privabljajno, zimsko, preprečevalno, razmerje med suho in svežo krmo, med številom solnic in porabljenih soli), a se ta razmerja že pred zaključkom načrtovanja vedno uskladijo in odpravijo. So pa pozitivni trendi na področju škod po divjadi, zlasti zaradi dobrega sodelovanja upravljavcev lovišč z lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov, kakor tudi dobre realizacije skupno zastavljenih načrtov odzema posameznih vrst divjadi in dobre realizacije zastavljenih del v loviščih,« je poudaril neutrudni in cenjeni pohorski lovec Brezovšek.

Ker je Brezovšek v svojem letnem poročilu o delu izvršnega odbora, v katerega so bili za obdobje 2021–2026 izvoljeni Zdravko Brezovšek, Ivan Golob, **Tomaž Golob**, **Dominik Adam**, **Janez Švab**, **Dušan Mlinšek**, **Andrej Kogelnik**, **Bože Jakopič** in **Isidor Cojzer**, podal kar nekaj odgovorov na odprta vprašanja pri odvzemu koroške in štajerske divjadi, tudi ni bilo bolj pestre razprave, ki smo jo pričakovali. Namreč, koroški in štajerski lovci so vedno za odkrit pogovor, ob katerem želijo slišati pohvalo

V veliki lovski sobi med številnimi lovskimi trofejami in pokali so se tokrat družili lovski delegati.

za dobro opravljeno delo in tudi opozorila. Je pa Cojzer prisotne seznanil s postopkom sprejemanja desetletnih lovskoupravljavskih načrtov, ki še niso sprejeti. **Gregor Vrabič**, starešina LD Koprivna - Topla, je vprašal,

ali bodo v novih načrtih odvzema pri kategorijah pri gamsih v prvem starostnem razredu kakšne spremembe. Cojzer, vodja lovišča LPN Pohorje, je pojasnil, da bodo določene kategorije pri gamsih združili oziroma spre-

menili, prav tako bodo za lovske družine drugačna tudi odstopanja glede lažjega doseganja realizacije odvzema gamsov. Ob koncu res sproščene lovskega zborja je starešina gostiteljice LD Bukovje **Gregor Mlačnik**

predstavil svojo lovsko družino in lovstvo na levi in desni strani reke Mislinje nad Otiškimi Vrhovi, Šentjanžem in na Sv. Danielu. Prava razprava se je razvila ob dobri malici in pijači. **Franc Rotar**

Celjski sejem

Dnevi lovstva

Strokovni sejem lovske opreme

17.-19.

MAREC 2023

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK:
Celjski sejem, d. d.
www.ce-sejem.si

Marca na Dneve lovstva v Celje

Od 17. do 19. marca 2023 bodo prvič na Celjskem sejmu potekali prav posebni sejemski dnevi – Dnevi lovstva. Na strokovnem sejmu lovske opreme se bodo predstavljali razstavljalci lovstva, športnega strelstva, kinologije, sokolarstva in drugih področij. Organizirali bodo tudi strokovne razstave in predavanja ter zanimiva tekmovanja.

Lovske organizacije so v Sloveniji tiste, ki skrbijo za ohranjanje narave in pestrost živalskih vrst, vzpostavljajo ravnovesje v naravi, pomembno vplivajo na nadzor krivolova, preprečujejo širjenje boleznih in hkrati odpravljajo škodo v naravi. Prav zaradi

poslanstva, ki ga opravljajo izredno profesionalno in zavzeto, je vse več ljudi navdušenih nad lovstvom. Tako lovstvo postaja priljubljen hobi, ki pri mnogih pogosto postane način življenja. Več kot upravičen razlog, da lovstvu namenimo večdnevno strokovno in vsesplošno druženje ter posvete in predavanja v obliki Dnevov lovstva, ki jih marca organiziramo na Celjskem sejmu.

Foto: Celjski sejem, d. d.

Tako zanimivega in razgibanega sejemskega dogajanja resnično ne želite zamuditi.

Pomen lovske kulture bo prikazan skozi delo številnih razstavljalcev, ki si v svojem poslanstvu prizadevajo za ohranitev sonaravnega bivanja in izboljšanje življenjskega prostora živalskih in rastlinskih vrst, posledično pa tudi za ohranitev in izboljšanje zdravega življenjskega okolja. Dnevi lovstva bodo tako odlična priložnost za strokovne in splošne obiskovalce. Posebna pozornost

bo namenjena tudi mladim, da bi si privzgojili odgovorno ravnanje do narave in se navdušili nad lovstvom.

Dnevi lovstva bodo s svojim pestrim spremljevalnim programom in strokovnimi posveti, ki jih Celjski sejem pripravlja skupaj z Lovsko zvezo Slovenije, nedvomno marsikoga navdušili, da bi postal del pomembne lovske zgodbe. Bogat razstaveni program bo zajemal vso opremo in pripomočke, potrebne za uspešen in varen lov, opremo za lovske kočice in sobe, preparatorstvo, sredstva za zaščito narave in divjadi, terenska vozila in še bi lahko naštevali. Predstavili se bodo tudi strokovnjaki športnega strelstva, kinologije in sokolarstva. Organizirano bo tudi prav posebno državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. Tako zanimivega in razgibanega sejemskega dogajanja resnično ne želite zamuditi.

Dnevi lovstva od 17. do 19. marca na Celjskem sejmu bodo za vas tisti dogodek, ki ga v letu 2023 morate obiskati!

Zlati grb občine benediškimi lovci

Na osrednji slovesnosti v počastitev občinskega praznika slovenskogoriške **Občine Benedikt**, ki je bila 1. julija 2022, je župan **Milan Repič** podelil zlati grb Občine Benedikt domači **Lovski družini (LD) Benedikt** ob 70-letnici njenega uspešnega delovanja. Visoko občinsko priznanje je v imenu benediških lovcev sprejel starešina **Silvo Prosič**, ki je za dolgoletno delovanje na področju lovstva, za tajniško delovanje in za aktivno vodenje LD Benedikt tudi sam prejel srebrni občinski grb. Lovca **Janez Čeplak** je prejel bronasti občinski grb, občinsko

plaketo pa je prejel lovec **Branko Lončarič**. Takšne zgodbe so redke in malokatera lovska družina je dobitnica najvišjega občinskega priznanja. To je zgovoren dokaz, kako je LD Benedikt vpeta v delovanje lokalne skupnosti na različnih področjih, še posebno na področju varstva narave in divjadi. Lovci se vključujejo v akcije čiščenja okolja in sodelujejo na mnogih družabnih prireditvah. S ponudbo lovnega turizma se vključujejo še v bogatitev celovite turistične ponudbe Občine Benedikt. Lep lovski dom skrbno vzdržujejo in je na voljo tudi za različna srečanja ter prireditve Občine Benedikt, je po prejemu visokega občinskega priznanja dejal starešina Prosič in

poudaril, da je to priznanje vsem članom kolektiva zelene bratovščine, ki v največji mogoči meri poskušajo izpolnjevati poslanstvo varuhov narave in divjadi.

LD Benedikt ima pestro zgodovino. Kot je zapisal domači kronist **Janez Šijanec**, je januarja 1947 takratno pristojno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo za negovska in benediška lovišča odredilo novo razmejitve. Z njo se je benediško zakupno lovišče povečalo na 1880 ha. Zato so takratni lovci na območju lovišča v Benediktu strnili moči in ustanovili odbor za ustanovitev samostojne lovske družine, ki ga je vodil **Franc Polanec**, v njem sta bila še tajnik **Ivan Lempl** in član

Alfred Pirher, takratni vplivni politični funkcionar iz bližnjega Lenarta. **LD Sv. Benedikt** je bila ustanovljena 9. maja 1950 z odločbo, s katero je bilo v skladu s takratnimi predpisi odobreno njeno delovanje. Po odpravi svetniških imen krajev leta 1952 se je preimenovala v LD Benedikt. Nekaj časa je imela še dodatno ime, in sicer **LD Drvanja - Benedikt**, saj na njihovem območju izvira reka Drvanja. Ob ustanovitvi so bili v lovišču samo mala divjad in plenilci, zdaj pa je gospodarsko pomembna vrsta divjadi samo srnjad. Sredi osemdesetih let minulega stoletja so iz imena črtali ime Drvanja in tako dokončno postali samo LD Benedikt.

Starešina LD Benedikt Silvo Prosič (levo) in župan mag. Milan Repič

Vir: Arhiv Občine Benedikt

Vsi odlikovani benediški lovci z županom mag. Milanom Repičem (desno)

Lovsko družino so spremljali mnogi vzponi in padci, kot se je dogajalo povsod. Zgodaj so začeli izvajati lovni turizem in se pobratili z LD Velike Poljane na Kočevskem. Leta 1971 so razvili novi družinski prapor, uredili so prvo strelišče za streljanje na glinaste golobe in skrbeli za lovske naprave v lovišču. Sprva so se zbirali kar na domovih članov, po letu 1960 pa so se odločili, da si bodo zgradili lastno varno domovanje. V času starešinstva **Stanka Špenge** so taka prizadevanja pospešili in 18.

septembra 1972 pristojni upravni organ v Lenartu zaprosili za izdajo ustreznih dovoljenj. Na pomlad 1973 so pod vodstvom starešine **Franja Kožarja** začeli z deli in na pobočju severno od farne cerkve sv. Benedikta, tik ob gozdu, je nastalo gradbišče za lovski dom. Gradnjo je vodil gradbeni odbor pod vodstvom **Rudija Klenovška**. V njem je bil tajnik **Franjo Kožar**, blagajnik **Makso Bračič** ter člani **Vlado Domajnko**, **Leopold Kos** in **Stanko Špenge**. Finančna sredstva so zagotavljali na različne načine,

večji del pa so pridobili s prostovoljnim delom člani lovske družine sami. Gradnjo je podprla tudi takratna **Krajevna skupnost Benedikt** in 9. maja 1977 so novi lovski dom na osrednji svečani akademiji ob občinskem prazniku takratne Občine Lenart slovesno odprli in predali v uporabo. To je bila velika pridobitev za lovsko družino in za ves kraj.

Iz bogate zgodovine kolektiva zelene bratovščine je treba omeniti še ureditev novega strelišča in ribnika v Fartekovi grabi ter gospodarskega objekta ob lovskem

domu, kjer imajo tudi zbiralnico s hladilnico za uplenjeno divjad. LD Benedikt je v vključena v lenarški lovskogojitveni bazen in v mariborsko območno lovsko zvezo. Ob ustanovitvi je štela 14 članov, danes pa jih je 42, med njimi sta tudi dve lovki. Visoko občinsko priznanje jim je hkrati vzpodbuda za nadaljevanje uspešnega dela za ohranitev narave in divjadi, še zlasti male divjadi, ki vse bolj izginja tudi iz njihovega lovišča.

Marjan Toš

Šestdeset let LD Dolce Komen

Lovska družina (LD) **Dolce Komen**, ki ima bogato zgodovino, je praznovala 60 let svojega obstoja. Ustanovljena je bila februarja 1962, ko je nastala sporazumna razdelitev velikega lovišča na dve lovski družini. Zdaj LD Dolce Komen na podlagi koncesijske pogodbe gospodari z loviščem, ki se razprostira na območju od Malega do Velikega Dola in zajema vasi Tomačevica, Gabrovica, Divči, Komen, Volčji Grad, Nadrožica, Gorjansko, Brje pri Komnu, Škofi, Kregolišče in Tublje pri Komnu. Z lovci sosednjih lovskih družin in lovci iz slovenskega zamejstva zelo dobro sodelujemo.

V sodobnem svetu ima lov pomembno okoljevarstveno vlogo. Lovci smo tisti zagnani ljudje, ki skrbimo za obstoj različnih živalskih vrst, za ohranjanje naravnega ravnovesja in bogastva, sodelujemo pri ozaveščanju družbe o pomenu trajnostnega razvoja in razširjamo glas, da si živa bitja planet delimo in se moramo zato naučiti sobivati. Opazujemo živalski svet, ugotavljamo spremembe in nanje opozarjamo. Če smo pred leti v lovišču srečevali

predvsem smjad in malo divjad, se zdaj srečujemo z jelenjadjo, divjim prašičem in šakali. Posledično se je povečala škoda zaradi divjadi. Po svojih najboljših močeh se trudimo, da bi bilo življenje na Krasu zgled sožitja človeka in živali. Z obdelavo lastnih površin in površin v najemu poskušamo divjadi izboljšati življenjske razmere in zmanjšati škodo, ki jo divjad naredi na kmetijskih zemljiščih. Potrebujemo in želimo si dobrega sodelovanja s kmeti in drugimi prebivalci. Hvaležni smo gasilcem, ki nam radi priskočijo na pomoč. Zaradi

vse pogostejših in hujših suš bo zagotovo tudi v prihodnje pomembno sodelovanje pri razvoju vode; oskrbujemo kar 26 vodnih virov. Lovci smo ljubitelji narave, zato naravo spoštujemo, saj v delovnih akcijah čistimo steze in poti, skrbimo, da se kraška pokrajina ne zarašča in tako omočamo biotsko raznovrstnost.

V LD Dolce Komen smo zelo aktivni. Vključujemo se v različne čistilne akcije. To načrtujemo tudi v prihodnje, saj smo veseli, da je tudi z našo pomočjo divjih odlagališč manj in okolica čistejša. Dejavnost smo na področju

lovskega strelstva, kinologije, izobraževanja in varstva narave. Trudimo se iskati povezave z družbenim dogajanjem v Občini Komen in širše. Svoje poslanstvo želimo nadaljevati, zato bomo morali pomladiti lovsko družino. Mladim želimo povedati, da je lepo skrbeti za divjad in naravo.

Znamo se tudi poveseliti. Vsemu temu je bilo namenjeno praznovanje, ki je potekalo prvo septembrsko soboto leta 2022. Začeli smo s strelskim tekmovanjem in nadaljevali s slavnostno prireditvijo, na kateri smo zaslužnim članom podelili priznanja, zaključili pa smo s plesom. Glasbo so z nami delili rogisti, pevski zbor in ansambel. Prireditev je spretno povezovala **Ana Godnik**, spregovorili pa so starešina LD Dolce Komen **Aleš Plesničar**, župan Občine Komen **Erik Modic** in predsednik Brkinsko-Kraške zveze lovskih družin **Andrej Sila**. Po opravljenem lovskem krstu smo razdelili bogate nagrade vsem, ki so se izkazali na strelskem tekmovanju.

Prijetna septembrska sobota je minila v spominjanju na prehojeno pot in načrtovanju prihodnosti.

Ivan Žežlina,
tajnik LD Dolce Komen

Foto: Erika Rudež

Člani LD Dolce Komen pri lovskem domu v Nadrožici

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

100 let

Franc Udrih, LD Polzela

95 let

Anton Mogu, LD Dobrna
Alojz Ribič, LD Jezersko

90 let

Zvonimir Korošak, LD Železniki
Tone Pungerčar, LD Kamnik
Anton Štiglic, LD Smuk - Semič
Peter Šuhel, LD Laško

85 let

Metod Černoša, LD Boč
Vincencij Dovnik,
LD Šmartno na Pohorju
Ludvik Ferencek, LD Dolina
Franc Jankovič,
LD Cerklje ob Krki
Ivan Lampret, LD Vojnik
Pavel Markič, LD Kanal
Andrej Milinar, LD Koprivna - Topla
Franc Pogačnik, LD Križna Gora
Jožef Potočnik, LD Jamnica
Janez Rečnik, LD Ponikva
Marijan Rožič, LD Libeliče
Zoran Vengust, LD Žalec
Dušan Aleksander Zakrajšek,
LD Mirna

80 let

Albert Bogataj, LD Dobrova
Anton Cestnik, LD Ptuj
Vincencij Cetin,
LD Slavnik – Materija
Edvard Dajčman, LD Ruše
Viktor Faletič, LD Volče
Valter Franc Frangež, LD Rogatec
Jožef Grilc, LD Dravograd
Valter Horn, LD Križevci pri
Ljutomeru
Janez Kejžar, LD Sorica
Franc Kordež, LD Koprivna - Topla
Vilijem Kveder, LD Dobrna
Josip Lah, LD Predgrad
Andrej Danijel Reberc, LD Zemon
Franc Škoda, LD Raka
Franc Vajndorfer,
LD Mala Nedelja
Anton Zorman, LD Mengeš

75 let

Anton Bahor, LD Dragatuš
Franc Barbič, LD Podbočje
Mirko Bremec, LD Planota
Jožef Ml. Cesnik, LD Podgorje
Ludvik Čebren,
LD Tabor Dornberk - Branik
Anton Zvonimir Kandare,
LD Prem
Borut Klanjšček, LD Tolmin
Anton Klemenčič, LD Kanal
Marjan Kmet, LD Toplice
Marjan Kocjančič, LD Koper
Jože Kolenc, LD Podbočje
Rudolf Korenč, LD Apače
Franc Koželj, LD Dobrepolje
Jože Koželj, LD Grahovo
Ivan Krašovec, LD Gozdnik - Griže
Pavel Krebelj, LD Hrenovice
Stanko Lah, LD Cirkovce
Aleš Mikol, LD Slavnik – Materija
Andrej Mlakar, LD Jurklošter
Anton Muršič,
LD Lenart v Slovenskih goricah

Radivoj Olivo, LD Marezige
Ivan Pahor, LD Laze
Dragomil Pintar,
LD Stol - Žirovnica
Drago Pisek,
LD Kostanjevica na Krki
Zlata Rojko, LD Negova
Dragomil Rozman,
LD Begunjsčica
Jožef Ružič, LD Metlika
Stojan Slejko, LD Čaven
Jože Šinkovec, LD Boštanj
Jože Šmid, LD Čemšenik
Jože Šuštarčič, LD Gradac
Franc Volf, LD Mala Gora
Anton Vraber, LD Kapla
Darko Božidar Zajc, LD Kapele
Anton Zupančič, LD Sovodenj

70 let

Zdenko Beloševič, LD Cankova
Anton Bevk, LD Škofja Loka
Stojan Bizjak, LD Črna jama
Julijan Boltar, LD Kanal
Stanislav Cunk, LD Apače
Drago Čeč, LD Podkum
Anton Dolenc, LD Makole
Cvetko Dominko,
LD Trnovski gozd
Rudolf Ferčec, LD Podlehnik
Ivan Ferlin, LD Veliki Kamen
Janez Glavač,
LD Motnik - Špitalič
Marjan Globokar, LD Krka
Herbert Goriup,
LD Grmada Celje
Franc Ilovar, LD Suha krajina
Franc Jager, LD Handil Dobje
Anton Javornik, LD Zeleni Vrh
Vuzenica
Andrej Jesenko, LD Tuhinj
Miloš Kavčič,
LD Trstelj Kostanjevica
Rajko Keršič, LD Trojane - Ožbolt
Stanislav Kolarič, LD Mala gora
Jože Kus, LD Podbočje
Ljubo Ličer, LD Trebuša
Vojko Mali, LD Dovje
Vojko Maljevac, LD Pivka
Ivo Marc, LD Brje - Erzelj
Zvonko Markovič, LD Zemon
Franc Maroh,
LD Leskovec v Halozah
Ivan Matko, LD Dragatuš
Marjan Mesarič,
LD Dravinja - Majšperk
Franc Nagode, LD Hotedršica
Kazimir Najdenik,
LD Sveti Jurij - Jurovski Dol
Milan Nemeč, LD Središče
Milena Ocvirk, LD Ig
Jožef Peljhan, LD Col
Pavao Pleša, LD Cigonca
Franko Požar,
LD Gradišče Košana
Rajko Pšeničnik, LD Dravograd
Jože Režek, LD Bučka
Ivan Slukan, LD Destrnik
Radoslav Svetič, LD Ig
Joško Škvarč, LD Col
Darko Špacapan,
LD Fajti Hrib Renče
Anton Špindler, LD Mala Nedelja
Jožef Štucin, LD Porezen
Milan Ternovec, LD Grgar
Slavko Vrhovec, LD Višnja Gora

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Dolgoletna tradicija Lovske družine (LD) Mislinja je, da svojim članom ob 75. rojstnem dnevu podari odstrel trofejnega gamsa. Tako smo v letu 2022 obdarili tudi

našega člana **Avgusta Krebla**.

August, ki ga lovski kolegi kličemo Gustek, se je rodil 12. julija 1947 v Mislinji očetu Avgustu in materi Stanki. Po končani osnovni šoli v Mislinji je nadaljeval šolanje na industrijsko-kovinarski šoli v Mariboru. Po končanem šolanju si je našel prvo zaposlitev v Metalni Maribor, kjer je ob delu dokončal štiri letno strojno tehnično šolo. Po končani srednji šoli si je našel novo zaposlitev na tehnični šoli na Ravnah na Koroškem kot vodja vzdrževanja, nato pa kot referent v pripravi dela. Po opravljenem pedagoškem izpitu pri Zavodu za šolstvo Republike Slovenije je postal učitelj praktičnega pouka, ko je skoraj desetletje prenašal svoje strokovno znanje na mlajše generacije.

Nato se mu je ponudila možnost bolj inovativnega dela in boljšega zaslužka bližje domu, in sicer na Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec (Lesna), kjer je opravljal vodilna dela – bil je vodja proizvodnje smučarskih vlečnic in gozdarske mehanizacije ter vzdrževalec lesnih obratov. Nekaj let pred upokojitvijo je opravljal še dodatna dela vodje avtomatikov, nadziral je izvajanje del nadgradnje traktorjev in drugega tovrstnega programa (na primer gozdarskih dvigal).

V veliko veselje mu je bilo opazovati gozd in naravo ter divjad v njej. Prvi stik z njo je doživel prek fotografskega objekтива. Že od rane mladosti je imel veselje do lovstva, za katerega ga je navdušil lovski čuvaj stric Slavko, ki ga je pogosto vabil s seboj na lov.

V krog zelene bratovščine se je včlanil leta 1982. Dodeljen mu je bil mentor, ki je bil eden najbolj strokovnih članov v lovski družini. Tako je Avgust s svojim znanjem in spretnostjo opravil obvezna dela zelo hitro ter je lahko v naslednjem letu že uspešno opravil lovski izpit. Kmalu smo mu lovci LD Mislinja zaupali pomembne funkcije, in sicer: od leta 1985 do leta 1989 je bil blagajnik, od leta 1989 do leta 1991 je bil član izvršnega odbora – statistik, od leta 1993 do leta 1997 je bil starešina, od leta 1993 do leta 1994 je bil predsednik komisije Sveta Lovskogojitvenega bazena Slovenj Gradec, od leta 1997 do leta 2001 je bil predsednik nadzornega odbora, od leta 2001 do leta 2005 je bil predsednik gojitvene komisije, gospodar in član komisije za izobraževanje, od leta 2009 do leta 2010 je bil predsednik nadzornega odbora, od leta 2014 do leta 2022 je bil član komisije za lovski dom ter od leta 2018 do leta 2022 član komisije za mlade v lovski družini. V vseh letih je bil mentor sedmim pripravnikom. Dve leti je bil revirni vodja. Velikokrat je bil vodja skupnih lovov s sosednjimi lovskimi družinami. Sodeloval je tudi pri obnovi lovskega doma.

Kot vzoren član LD Mislinja je prejel številna odlikovanja, in sicer od Lovske zveze Slovenije znak za lovske zasluge leta 1994 in red za lovske zasluge III. stopnje leta 2001. Koroška lovska zveza pa mu je podelila priznanje območne lovske zveze (OLZ) II leta 2014 in priznanje LD Mislinja leta 2017 za 70-letni jubilej.

Veliko je bilo navedenega in verjamemo, Gustek, da boš svoje delo še nadgrajeval. Lovci LD Mislinja ti želimo mnogo zdravja ob 75-letnem jubileju in še veliko lovskih užitek. Na zdravje, Gustek.

LD Mislinja – J. S.

Narisal: Milan Samar

V tednu strpnosti lovski obisk enote Tabor Vrtca Kurirček v Gorenjem Logatcu

Navdušen nad pristrčno radostjo otrok ob obisku Vrtca Kurirček v Dolenjem Logatcu, ki je bil pred časom, sem sklenil, da tokrat z **Janezom Slabetom** ponudiva najin obisk v Vrtcu Kurirček, enota Tabor v Gorenjem Logatcu.

Obisk 16. novembra 2022, v tednu strpnosti, je imel še poseben pomen in namen. Pomembna dela vzgoje sta vzgled in način predstavitve lovstva, da bi v lovske družine prihajale prošnje za sprejem: »Sem velik ljubitelj narave in živali,« in ne: »Kdaj lahko dobim nabavno dovoljenje za orožje?« Da ne bomo šli s slovenskim lovstvom po poteh lovstva kot športa (lovni turizem) in zgolj upravljanja z divjadjo. Menim, da je pomemben tudi »žametni del lovstva«, kot so lovska kultura, tradicija, literatura, glasbena dejavnost (rogisti, pevski zbori), likovna umetnost z lovskimi motivi in nenazadnje kulinarika. Pomembna se mi zdi vzgoja, da je lovstvo predvsem naravovarstvena dejavnost. Hvala lovcem za nesebično delo pri ohranjanju tradicije, živalskih vrst, ekologije živali in varstva okolja divjadi.

Z otroki v Vrtcu Kurirček smo ugotavljali, da za hišne ljubljence skrbimo sami, enako za domače živali na kmetijah kmetje. Za divje ali prostoživeče živali pa skrbimo lovci, na neki način pa seveda vsi uporabniki njihovega prostora (habitata) s svojim spoštljivim obnašanjem in strpnostjo. Otroci so z zanimanjem poslušali o krmljenju ptic pozimi. Radovedno so spremljali razlago o stopinjah in sledeh divjadi, pritegnila jih je tudi knjižica *Maja in Marko z lovcem na lovu*. Mlade nadobudneže so razveselile resnično lepe fotografije živali ob listanju naše revije *Lovec*, kjer so se posebej ustavili pri rubriki *Lovec za mlade*. Veseli so bili darila – gradiva **Lovske**

Foto: Mateja Leskovec

Že pri najmlajših je treba skrbeti za pozitivno vzdušje in naravnost do lovstva v družbi, razumevanje, strpnost. Prizadevati si moramo za spodbujanje naklonjenosti do lovstva, ki je nedvomno družbenega, gospodarskega, naravovarstvenega in ekološkega pomena.

zveze Slovenije (LZS), ki ga je priskrbela **Barbara Ložar** z LZS, za kar se ji ob tej priložnosti iskreno zahvaljujem. Pristrčna hvala vodstvu Vrtca Kurirček, enota Tabor, vzgojiteljicama **Mateji Leskovec** in **Anji Košmrl** s skupinico **Zajčki** ter vzgojiteljici **Katarini Urbas**, da smo izpeljali srečanje.

Že pri najmlajših je treba skrbeti za pozitivno vzdušje in naravnost do lovstva v družbi, razumevanje, strpnost. Prizadevati si moramo za spodbujanje naklonjenosti do lovstva, ki je nedvomno družbenega, gospodarskega, naravovarstvenega in ekološkega pomena.

Srečanje v Vrtcu Kurirček smo ponovili še s štirimi skupinicami: **Pikapolonice**, **Veverice**, **Sovice** in **Metuljčki**. Za nama z lovskim tovarišem **Janezom** so prijetne izkušnje druženja z najmlajšimi; prepričan sem, da sva pustila dober vtis o lovstvu. Poslovali smo se z željo, da bi se še srečali.

Čedomir M. Vučič

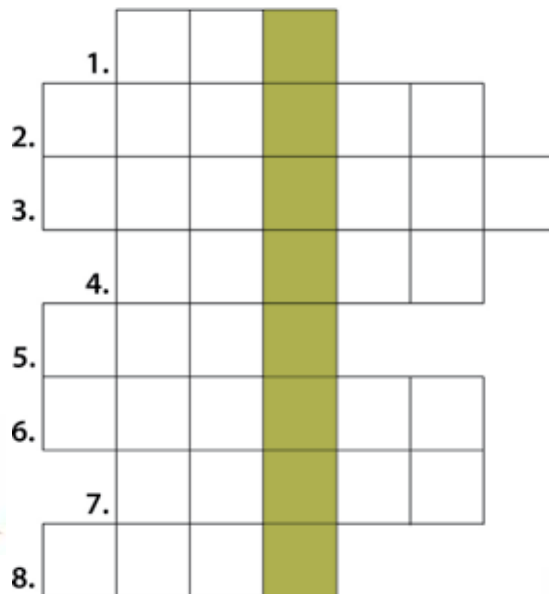
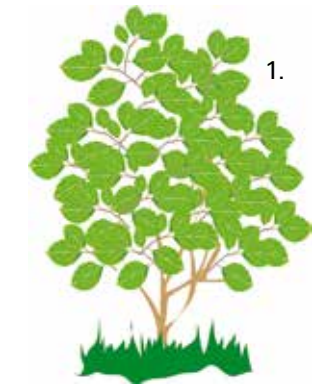
Narisal: Vital Šušligoj

MUFLON

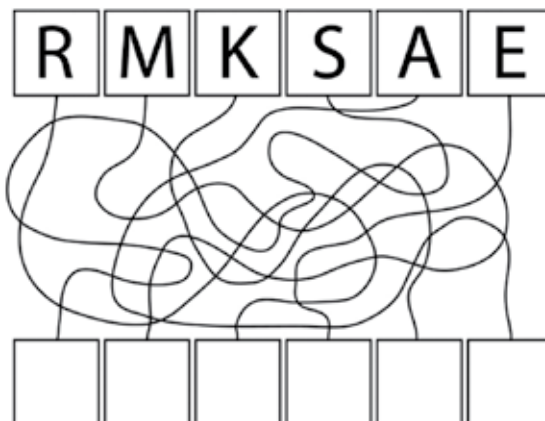
V Sloveniji mufloni živijo v gozdovih, ki se prepletajo s travniki, kamor hodijo na pašo. Največkrat živijo v velikih tropih. Samci imajo rogove, ki jim rečemo polži, in jim ne odpadejo, samice pa na glavi ne nosijo rogov – pravimo, da so mulaste. Mufloni se v času parjenja med seboj borijo za naklonjenost samic tako, da se med seboj tepejo z rogovi. V bojih si jih lahko tudi zlomijo ali poškodujejo. Po parjenju v aprilu samica skoti mladiča, ki ga imenujemo jagnje. Jagenjčki so zelo igrivi, z vsemi štirimi nogami se odpravljajo od tal in se vrtijo v zraku in jih je pravo veselje opazovati od daleč!

Lovci tropom muflonov pomagamo preživeti zimo tako, da jim prinašamo suho krmo, radi pa pojedjo tudi jabolka in sadne tropine. Mufloni so bili namreč v slovenske gozdove naseljeni in so slabše prilagojeni na ostre zimske razmere, ki vladajo v naših gozdovih. V gozdu jih je težko videti, saj so zelo previdni in izjemno dobro vidijo. Ob nevarnosti samice prhajo skozi nos in tako druge člane tropa opozarjajo na nevarnost.

3.	Uplenjena divjad
6.	Muflonov mladič
8.	Najhladnejši letni čas

Kako imenujemo samico muflona? _____

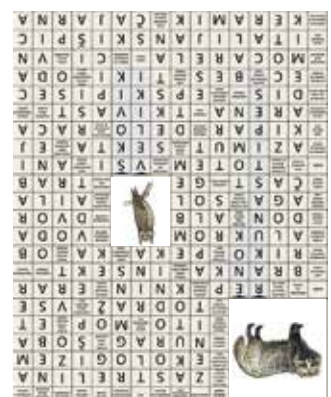

LOVSKA KRIŽANKA

	SESTAVIL MARJAN SOTLAR	NADGLAVIŠČE	TRAVNI POMLJENKA KAMUJENKA MESA	ČLOVEK V RAZMERU DO ČLOVEKA	POD	NIZOZEMSKI OPERNI PEVEC (JOHANNES)	EDWARD GOLUB	RIKAT, LEPOTIČJE, OKRASE	KRAJŠJE IME ZA DIDORJA	KRAL, KER PREBIVAJO BOG IN ZVEJČANI	NEPO- FESIONALC, LUBITELJ	
	BARVA, KI JO MASEDI KROGLA, KI OSTANE V TELEJU											
	PRETIRANO POUGARJANJE EKOLOŠKIH NAČEL											
	KAMNITA STAVBA V SARDINII							USTNICE, LISTA OTON ŽUPANČIČ				
	JAPONSKI SMUČARSKI SKAKALEC (DARU)					OMELO Z BESAM NAŠA KRALJICA (TR)			LATINSKI VEŠNIK KAMUJE ZAMUJEČE ORHUS			
	NASELJE PRI GORENI VASI PRAVILNI KLUB								NASPROTNO OD NIČ BREZREPA ŽIVAL			
Narisal: Igor Pičulin	PREDSEDEK LZS (LADO)	PODALŠEK TRUPA PRI ŽIVALIH DAGNI TIR		MESTO V ČAJNACIJE BRANILEC ZAGOVORNIK			ORJAVNA SLABINA EDWARD KOCBEK					
NAŠA PISATELJICA (JURKA)					ŽUŽELKA, MREČA SIMBOLČNO ZNAMENJE					FREBVALEC ODOLINE	MALOPRIDNO DELANJE	
KOVINARSKO PODNEJE V BIBLIČI				GLAGOLNIK OD PŠČI ETIPOSKI KNEZ		MODEL AMERIŠKEGA AVTOMOBILA FORD				SIBIRSKI VILJETA BARBERA, ZAPREKA		
ZUTRA ACUMENJA IN KROMA												
ČASTIJI GOSPOD V ŠPANIJI				GEOLOŠKA DOBA SPODNJE KREDE								
NEKDANJI JEMLIŠKI GOSPOD V BIRH				ELK ZAČEMBA SLOV. PESNIK IN POLITIK (LOVRO)								
USLEDO VELJAVL PONOS				GERMANI GORSKI VEŽPONI								
	ČLAN AKADEMIJE ALI SAZI	FLEMENSKO ZNAMENJE DREVO IZ SIL AMERIKE										
NAŠPOTIJE OD NORBERGA ŠESTOSOLEC										ANICA FIN. METALEC KROGLE (HARJU)		
KOORDINATA NEBESENEGA TELESA				VERSKA LOČNA DIGITALNA REPRIGRAFIA						EVROPEJSKI FINSKI SKLADATELJ (ALMILA)		
KDOR IZDELJUE KIPE				OSREDNJI SLOVENSKI DNEVNIK						DOMAČA ŽIVAL BIBIKI SLADOKUSEC, 14-37 N.Š.		
PULSKA ZNAMENITOST, AMATEATER				PODOBEN TEVJU LITERARNA DELA							SLOVENSKI PEVEC (FLUSER)	ŠPANSKI ROKOMETIŠ (PEREZ)
V GLASBI ZA POL. TONA ZVIŠAN TOR D				NEVESTINA OPREMA	KDOR PŠE EPSKA DELA TURSKI POLITIK (NHAZ)							
AVTOMOBIL, ODNAKA ZA EKVADOR			NAVVAŠA STOPNJA JEZE VLADAR, CESAR		NAŠA TOVARNI BOLJEREV LOŠILO					PESEM HVALNICA MUSLIMANSKA VEČERNA MOKITIV		
ITALIJANSKI SVEŽI MEHEK SIR						SANDI ČOLNIK	ROMSKA ŽIL ODNAKA ZA KILDAMPER				VINKO NOVAK PRAZDOBN	
FASMA SPORTNIŠ PSOV												
IZKREDOVALEC PREMETOV IZ ŽIGANE OLJNE												

UGANKARSKI SLOVARČEK

NURAG – kamnita stavba v Sardiniji, AILA – mednarodna zveza za uporabno jezikoslovje, ZIRICOTE – drevo iz Srednje Amerike, ERIM – turški politik Nihat, ROGMANS – nizozemski operni pevec Johannes, APICIJ – rimski sladkusec (14–34 n. š.), ARSI – finski metalec krogle Harju, ATSO – finski skladatelj Almila, CANCA – španski rokometiš Perez

Pred štirimi desetletji je srečno preživel padec s skalne police

Mnogi slovenski lovci imajo svoje bolj žalostne življenjske zgodbe: prometno nesrečo, bolezen in padec z višine. Še največ je bilo padcev z visokih prež. Žal so se nekatere zgodbe končale s smrtjo ali trajno invalidnostjo. Svojo zgodbo ima tudi 68-letni član koroške Lovske družine (LD) Peca - Mežica **Avgust Gerdej**, nekdanji gospodar napredne male turistične kmetije Kajžar nad nekdanjim rudarskim krajem Mežica.

Pred 40 leti je med lovsko delovno čistilno akcijo srečno preživel hud padec s skalne police. Večstoletno rudarjenje in proizvodnja svinca in cinka v topilnici v Žerjavu sta več stoletij neusmiljeno uničevala rudarsko dolino. V začetku 70. letih prejšnjega stoletja pa so močni eroziji strmih skalnatih pobočij in sušenju gozdov v Zgornji Mežiški dolini veliko prispevali tudi trije obširni gozdni požari. Svinčena mora in požari pa niso spremenili samo doline, ampak tudi delavne, pristrčne, gostoljubne in klene Črnjane, Žerjavčane in Mežičane.

Bil je 16. maj 1982, ko je na Šumahovih pečeh – kjer sta zadnja gozdna požara še najbolj nače-

Avgust Gerdej je na lanskem sejmu Lov prejel zlato plaketo za salamovjega prašiča in srebrno za jelenovo.

Na jubilejni fotografiji iz leta 2022 sedijo (z leve): Bogdan Orešnik, Avgust Gerdej, Pavel Steblovnik in Albin Pesko. Za njimi stojijo (z leve): Drago Kralj, Jože Vajdl, Drago Dretnik, Franc Rifel in Rado Iglar. V zadnji vrsti stojijo (z leve): Drago Triplat, Marjan Skrivalnik in Janko Pesko. Na fotografiji manjkajo Ivan Oderlap, Cveto Karner, Miran Sterže in zdravnik Ratko Tutalovič.

Vse foto: Franc Rotar

la in opustošila težko prehodna skalnata pobočja nad strugo reke Meže in bivalni prostor gamsov –, v okviru takratne vseslovenske akcije *Nič nas ne sme presenetiti* potekala čistilna akcija **LD Peca - Mežica**. Potekala je, da bi bile številne lovske steze v Šumahovih pečeh varnejše za potrebe lova in tudi za gasilce ob morebitnem novem gozdnem požaru. »Kot takratni pomočnik gospodarja naše lovske družine sem vodil čistilno akcijo, v kateri je sodelovalo 34 mežiških jagrov. Razporedili smo se v enajst skupin, saj je lovskih stez v Šumahovih pečeh kar nekaj kilometrov; speljane so od Mušenika pa skoraj do Polene. Sam sem bil v tretji skupini, ki je urejala stezo, ki je speljana od Marholč prek tako imenovane 'lojtre' in na sam Šumahov vrh.

A je zaradi mojega padca takrat nismo uredili do konca,« se je Avgust potopil v spomine izpred štiridesetih let.

Obstal je za ožganim štorom

Po pripovedovanju mežiškega »jagra« **Draga Dretnika**, ki je bil z Avgustom v tričlanski skupini, je po štiridesetih letih prvič za *Lovca* razodel takratno lovsko delovno nesrečo, ki se je zgodila in srečno končala v Šumahovih pečeh. »Steza smo čistili že proti Šumahovemu vrhu. Bilo je res nevarno in naporno, saj je steza ponekod vklesana celo v živo skalo in je še vedno zelo nevarna. Sledil je še zadnji počitek, da smo se malo odčepili. Gusti, kot ga vsi kličemo, je dober meter od mene sedel na skalno polico, poraslo s travo. Bil je brez srajce. Čez nekaj

časa se mu je odtrgal velik kos žive skalne police. Mislim, da sta odlomu gotovo botrovala požara in tudi minula zima. Hotel se je rešiti, a se mu ni uspelo. Pred mojimi očmi je zgrmel v hud prepad. Najprej je padel dobrih pet metrov nižje na ozko skalno polico. Od tam ga je odbilo še nižje v globino in je drsel še dobrih štirideset metrov po zelo strmem, drsečem in težko dostopnem skalnem pobočju. K sreči je obstal za ožganim štorom nad strmim prepadom in meliščem, ki se 300 m nižje konča ob strugi Meže,« se tudi po štirih desetletjih dobro spomni hude nesreče svojega izrednega lovskega prijatelja. Čeprav takrat še ni bilo mobilnih telefonov, je vest o nesreči zelo hitro dosegla vse udeležence čistilne akcije. Sreča v nesreči je bila, da sta v čistilni akciji sodelovala tudi mežiška lovca zdravnika **Alojz Čegovnik** in **Ratko Tatalovič**. Po nudenju prve zdravniške pomoči je hitro stekla skrbno načrtovana in strokovno ter varno vodena reševalna akcija. »Ko sva z lovskim prijateljem **Adolfom Uršijem** po izredno nevarnem strmem pobočju le prilezla do **Gustija**, sva bila zelo v skrbeh zanj. Pred nama je ležal negiben. Bil je ves umazan od zemlje in črn od oglja, ki je ostal od zadnjega velikega gozdnega požara, moder in otečen zaradi številnih hudih udarcev in padcev. Hlače je imel razcefrane in krvave. K sreči je bil pri delni

Njegov pozitiven pogled se mnogokrat ustavi na Šumahovih pečeh, kjer se je ponovno rodil pred 40 leti.

zavesti. Vsak premik je pomenil zanj nezno bolečino. Utrpel je več zlomov, res je bil hudo poškodovan. Hitro sva se morala odločiti, kdo od naju bo šel po pomoč. Zaradi njegove mladostne dobre življenjske kondicije njegovo življenje ni bilo ogroženo. Več kot mesec je ostal na zdravljenju v slovenjgraški bolnišnici,« je Drago Dretnik doživeto opisal nesrečo, ki se je srečno končala.

Padca se ne spominja

V spomin na uspešno reševalno akcijo, zlasti pa, da je Avgust preživel hude poškodbe in da danes

danes nima nobenih posledic, so se še živeči lovci reševalne akcije že četrtič srečali pri Kajžarju. Vsa srečanja so bila v maju, na dan njegove nesreče; prvič leta 2007 ob 25. obletnici, leta 2012 ob 30. obletnici, leta 2017 ob 35. obletnici ter 16. maja 2022 ob 40. obletnici. Prijetnega spominskega srečanja, na katerem so zopet obudili spomin na **Gustijevo** nesrečo, se je udeležilo trinajst lovskih reševalcev od sedemnajstih. »Res mi veliko pomenijo ta srečanja. Vsako leto je namreč med nami vedno manj mežiških »jagrov«, mojih dolgoletnih lovskih prijateljev in reševalcev, ki so me zagotovo rešili iz objema smrti,« je ob robu tokratnega srečanja ves srečen zaupal Avgust. Prijetna in gostoljubna zakonca Avgust in **Milka Gerdej** imata hčerki **Ksenijo** in **Heleno**, vnukinji **Urško** in **Barbaro** ter pravnuke **Žana**, **Gala** in **Janžija**. Od leta 2010 je glavna gospodarica kmetije Ksenija, s turistično dejavnostjo pa sedaj upravlja Urška. A sta tudi Avgust in Milka še vedno zelo dejavna na kmetiji. Milka je glavna v kuhinji, saj dobra domača hrana, tudi iz divjačinskega mesa, privablja obiskovalce od blizu in daleč. Avgust pa že več kot 30 let skrbi za suhomesnate dobrote. Je pravi mojster za izdelavo govejih in divjačinskih salam. Na lanskem sejmu *Lov* je prejel zlato medaljo za salamo divjega prašiča in srebrno za jelenovo.

Mežiški »jager« Avgust Gerdej je redni član LD Peca - Mežica od leta 1975. Predtem je bil dve leti lovski pripravnik. V matični lovski družini, ki šteje 61 lovec in tri lovke, ki upravljajo s 4129 ha lovne površine, je zagotovo pustil globoke sledi. Skoraj trideset let je že revirni vodja, bil je član upravnega odbora, dva mandata predsednik disciplinske komisije, en mandat gospodar, v tem mandatu pa opravlja funkcijo predsednika komisije za ocenjevanje škode od divjadi in na njej. Za svoj prispevek slovenskemu lovstvu je prejel znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. stopnje in jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji.

»Vse, kar sva z ženo ustvarila na naši mali kmetiji, je, da imava tako složno številno družino, da imam od leta 2005 svojo listo Kajžar za Mežico, da sem že štiri mandate tudi član občinskega sveta, v tem mandatu celo podžupan mežiške občine; vse to sem doživel, ker se moj padec, ki se ga ne spominjam, ni tragično končal pred štiridesetimi leti v Šumahovih pečeh,« je z rosnimi očmi še dodal prijeten sogovornik Kajžarjev Gusti.

Franc Rotar

Sedemdeseti tradicionalni lov Frata ZLD Novo mesto

Mnogo je bilo že napisanega o našem dolenjskem tradicionalnem lovu *Frata*, ki ga vsako leto organizira **Zveza lovskih družin (ZLD) Novo mesto** v sodelovanju z lovskimi družinami naše zveze. Da se je po drugi svetovni vojni kalilo naše tovarištvo in širilo lovsko znanje med našimi, pa tudi vabljenimi lovci, je bilo objavljeno v številnih člankih v reviji *Lovec* in drugih medijih. To je marsikomu, vsaj starejšim lovcem, dobro znano. Več pa je napisanega v spominski brošuri *Frata kliče in nas vabi* avtorja **Staneta Gabrijela**, ki smo jo izdali ob praznovanju 60-letnice tega lova. Častitljivo obletnico, 70 let *Frata*, bi morali praznovati že v letu 2020, pa smo žal tedaj prvič v vseh teh letih lov odpovedali zaradi preprečevanja

Foto: Stane Gabrijel

Utrinek z zbora jubilejne, 70. Frate ZLD Novo mesto, ki je bila novembra 2021.

širjenja okužb s covidom-19 in lov ter nato svečanost opravili v novembru leta 2021.

Obletnico lova so s svojo prisotnostjo počastili vabljeni gosti: predsednik državnega sveta **Alojz Kovšca**, predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. **Lado Bradač**, predsednik Kluba prijateljev lova Celovec **Johann Kaiser** z delegacijo, občinski svetnik Občine Žužemberk in hkrati predsednik borčevske organizacije **Darko Pucelj**, direktor podjetja REM, d. o. o., Trebnje **Igor Kastelic**, odlikovani in zaslužni člani naše lovske organizacije, pa tudi delegacije lovskih družin naše in sosednjih zvez ter drugi gostje iz Slovenije in tujine.

Kot se za takšno slovesnost in častljivo obletnico spodobi, so nas na začetku s svojim nastopom počastili **Rogisti Lovske družine Trdinov vrh** pod vodstvom **Zvonka Jakliča**. Predsednik ZLD Novo mesto **Franc Jarc** je vse prisotne toplo pozdravil, še posebno državne in lovske funkcionarje, ter poudaril pomen našega druženja ob praznovanju tako visoke obletnice tradicionalnega lova *Frata*. Skupaj s predsednikom LZS in predsednikom Državnega sveta je podelil odlikovanja zaslužnim lovcem. Znak za lovske zasluge je prejel **Bojan Maglica** iz LD Šentjanž, zlati znak za lovske zasluge **Božidar Jerčič** iz LD Velika Loka, red za lovske zasluge III. stopnje sta prejela **Peter Lavrič** iz LD Novo mesto in **Marjan Kumelj** iz LD Plešivica - Žužemberk. Red za lovske za-

Foto: Stane Gabrijel

Vsem, ki so s prispevki pomagali pri obnovi spomenika na Frati, smo podelili pisna priznanja in zahvale. Prenovljen spomenik so s prerezom traku trobojnice odkrili častni gostje.

sluge I. stopnje sta prejela nadvse zaslužna člana lovske organizacije **Jože Primc** iz LD Plešivica - Žužemberk in mag. **Štefan Vesel** iz LD Osilnica.

Vsem, ki so s prispevki pomagali pri obnovi spomenika na Frati, smo podelili pisna priznanja in zahvale. Darovalci so bili **Občina Trebnje**, **Občina Žužemberk**, **Občina Straža**, **Območno združenje slovenskih častnikov Novo mesto**, **Občinsko združenje za vrednote NOB Novo mesto**, **Občinsko združenje za vrednote NOB Žužemberk** in **Podjetje REM, d. o. o., Trebnje**. Posebna zahvala pa velja mojstru kamnoseku, ki je zahtevno obnovo

opravil vrhunsko, to je **Janezu Jeniču**, članu LD Škocjan. Vsem še enkrat iskrena hvala v imenu ZLD Novo mesto in imenu junakov, ki so dali svoja življenja za svobodo in sedaj počivajo v senci svobodnih gozdov pri spomeniku na Frati. Prenovljeni spomenik so s prerezom traku trobojnice odkrili Kovšca, Pucelj in Jarc. Pri spomeniku je delegacija v sestavi Branko Bec iz LD Padež ter Ernest Mežan in Božidar Jerčič, oba iz LD Velika loka, položila venec in prižgala spominski ogenj.

Lov je bil dobro obiskan

Lova se je kljub slabemu vremenu udeležilo več kot sto

gostov. Zbranim lovcem je dal navodila za lov predsednik ZLD Novo mesto Jarc, ki je bil vodja lova. Lov je bil vzoren, odlično organiziran, saj je to vsakoletna zadolžitev dolgoletnega tajnika ZLD Novo mesto Staneta Gabrijela, ki je ob tej obletnici že sedemintridesetih organiziral to tradicionalno lovsko prireditve. Izkazali so se gonjači, ki so kljub dežju odlično opravili svoje delo. Psi goniči in lovski rogovi so lov očarali z melodijo, ki jo razumemo le lovci in ki mnogim v pričakovanju naleta divjadi požene hitreje kri po žilah.

V pogonu so lovci videli več divjadi – srnjad, jelenjad, jazbece, manjši trop volkov, več medvedov in divjih prašičev. **Diana** je bila naklonjena le dvema lovcema, druge pa pustila v pričakovanju za naslednjic. Od nekdaj je bil čar lova pričakovanje, včasih slišanje, redkeje videnje in še redkeje uplenitev po vseh ocenah, ki jih moramo lovci upoštevati. Žal nam država in predvsem politika vse bolj vsiljuje vlogo usmrtilcev in izvajalcev načrtov, na kar bore malo vplivamo pri nastajanju.

Po končanem lovu in pozdravu lovini je vodja lova Jarc podelil vejici plena in izrekel lovski blagor upleniteljema divjih prašičev **Dušanu Iskri** iz LD Plešivica in **Urošu Koželju** iz LD Orehovica. Kot pa je v navadi, smo lovce počastili tudi na zadnjem pogonu.

Stane Gabrijel

»Ajzenponarji« že petič

Pravijo, da prijateljstvo ne pozna meja in res je tako. Naši lovski tovariši »ajzenponarji« (železničarji) menijo, da je oktober že tradicionalno primeren za srečanje lovcev, ki so zaposleni na **Slovenskih železnicah**.

Tradicionalno, tokrat že petič, smo se srečali 16. oktobra 2022 pred lovskim domom **Lovske družine (LD) Loka pri Zidanem Mostu**. Za vse skupaj je lov nekaj več, kajti srečevanje aktivnih lovcev in železničarjev v pokoju je nekaj posebnega. Ogromno smeha, klepet po dolgem času in skupni lov – to je bila še ena naša praznična nedelja v oktobru.

Bilo je prečudovito jesensko jutro. Pogled na reko Savo, s soncem obsijani hribčki in prijetno druženje ob zajtrku so obetali lep oktobrski lov. Tako kot vedno

Foto: Slavko Komlanc

Oktobra smo se tradicionalno, tokrat že petič, srečali pred lovskim domom LD Loka pri Zidanem Mostu na »ajzenponarskem« lovu.

so za jutranje okrepčilo poskrbeli člani LD Loka pri Zidanem Mostu.

Jutranji pozdravni govor stare-

šine in napotki vodje lova so del vsakoletnega srečanja z velikim poudarkom na varnosti vseh na skupnem lovu. Vsi prisotni so z

velikim in glasnim ploskanjem nagradili brakirje in njihove štirinožne prijatelje. Kot organizator tokratnega srečanja sem bil

ponosen na to. Naporni vzponi, za nekatere v skoraj neprenehodne dele lovišča, so bili počasni in previdni. Prihod na stojišča je dodatno otežilo veliko podrastja in novega grmičevja. Lovci so v lovskem pričakovanju tiho zasedli svoja stojišča.

Po končanem skupnem lovu je

sledil zbor pred lovskim domom. Skoraj vsi udeleženci so bili nasmejani in zadovoljni. Tisti, ki so zgrešili, so bili z malo kislim obrazom, kajti lovska sreča je namenjena samo tistim, ki so pravi čas na pravem mestu z obilico vsega tistega, kar je potrebno za lovski blagor. Sledile

so skupne fotografije, pozdrav lovini, lovski blagor uplenitljem in ponovno glasno ploskanje vsem poganjačem. Nato je bila na vrsti zaslužena malica, ki so jo pripravili domači lovci, okusno kapljico pa so darovali prisotni lovci.

Na koncu lahko z zado-

voljstvom napišem naš skupni dogovor, da se bomo naslednje leto, vsi zdravi in srečni, ponovno srečali na »ajzenponarskem lovu« v oktobru pri lovskem domu LD Loka pri Zidanem Mostu.

Jani Krivec

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: digitalni nočni nastavki Hikmicro Cheetah

Na področju lova so digitalni nočni nastavki kljub širjenju termovizije v zadnjih letih še vedno precej aktualni. V cenovnem razredu okoli 500 evrov prednjači podjetje Pard z modeli NV007, v višjem cenovnem razredu (okoli 1200 evrov) pa so bili doslej praktično brez konkurence Pulsarjevi modeli Forward. Pred nedavnim se je v bitko za prevlado na trgu digitalne nočne optike vmešalo podjetje Hikmicro z modeli Cheetah, ki jih – prav tako kot naprave Pulsar Forward – montiramo na objektiv strelnega daljnogleda.

V sklopu serije so tudi strelni daljnogledi, vendar bomo v tem prispevku pozornost namenili nastavkom. Podjetje Hikmicro za poimenovanje določene funkcije pri posameznem modelu uporablja črkovno poimenovanje, ki kupca lahko nekoliko zmede; v seriji Cheetah je namreč osem različnih digitalnih nočnih nastavkov (C32F-S, C32F-SL, C32F-SN itn.). Če želite izvedeti, kaj posamezna črka označuje, si preberite članek na blogu Optik info (<https://www.optik-info.si/poimenovanje-modelov-hikmicro-cheetah/>).

Slehernega ljubitelja nočne optike bo zanimalo, ali lahko naprave Hikmicro Cheetah konkurirajo digitalni nočni optiki, ki jo je na trgu trenutno mogoče kupiti po podobni ceni. Prepriča že senzor z ločljivostjo 2560 x 1440 slikovnih pik, kakršnega doslej še ni bilo pri napravi v tem cenovnem

razredu. Navdušuje tudi zaslon z ločljivostjo 1920 x 1080 slikovnih pik. Rezultat je ostra jasna slika z dobro vidnimi podrobnostmi.

Naprave Hikmicro Cheetah so izjemno kompaktne in lahke – tehtajo manj kot pol kilograma. Ohišje je iz aluminija in precej robustno. Na levi in desni strani ni izbočenih delov; IR-osvetljevalec in pokrov prostora za baterijo sta na zgornji strani. Za delovanje je potrebna baterija tipa 18650, ki jo je mogoče zamenjati v nekaj sekundah. Vse naprave v seriji so vodoodporne, tako da ni treba skrbeti, če vas med lovom ujame dež.

Z napravami Hikmicro Cheetah je mogoče zajemati slike in snemati videoposnetke, ki se shranjujejo na notranji pomnilnik naprave z velikostjo 64 GB – s takšno zmogljivostjo se trenutno ne ponaša nobena konkurenčna naprava. Združljive so z aplika-

cijo Hikmicro Sight, ki jo lahko namestimo na mobilne naprave z operacijskim sistemom Android ali iOS. Prek aplikacije lahko sliko, vidno skozi napravo, projiciramo na zaslon mobilnega telefona; pregledujemo slike in videoe, posodobimo napravo in podobno.

Za nastavke Hikmicro Cheetah je treba odšteti od 799 do 1149 evrov, odvisno od modela. Naj omenimo še, da so dražji modeli z oznako »L« opremljeni z laserskim daljinomerom. Ob nakupu prejmete triletno jamstvo. Servisni oddelek podjetja Hikmicro je na Nizozemskem.

Digitalne nočne nastavke Hikmicro Cheetah lahko kupite in preizkusite v trgovini Optics Trade na Pirnikovi ulici 5 v Slovenski Bistrici. Dosegljivi smo na telefonski številki 031 770 520 ali prek e-naslova info@optik-trade.si.

Digitalni nočni nastavek Hikmicro Cheetah

IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

V LJUBLJANI LETA 1941 NI BILO LOVSKEGA PLESA, V ČRNI PA SO IMELI LEPO RAZSTAVO

Pisalo se je leto 1941. Evropa je bila že dobro leto in pol v vojni, ki je počasi trkala tudi na vrata **Kraljevine Jugoslavije**. Čeprav so mnogi slovenski lovci slutili in pričakovali vojni požar, se vsaj na zunaj pri delu lovske organizacije to (še) ni poznalo. *Lovec* je objavljal čisto običajne teme in vsebino. Med drugim je poročal, da »*lovskega plesa letos v Ljubljani ne bo!*« Tako je sklenil odbor **Lovskega društva Ljubljana**, ki se je pod »*težo resnega časa odločil, da opusti za enkrat svojo tradicionalno prireditve.*« Pisalo je še: »*Zahvaljuje se vsem tovarišem, ki so ob nameri prireditve pokazali največjo disciplino in bili takoj pripravljeni na požrtvovalno sodelovanje in pomoč. Vsem tem zvestim tovarišem se pa društvo ob enem priporoča, da ostanejo tako naklonjeni tudi za bodoče jasnejše čase, ko bomo lahko zopet brez skrbi prav po lovsko zarajali. Hkrati je društveni odbor namesto lovskega plesa organiziral po članih odbora nabiranje denarnih darov za Zeleni križ in drugo pomoč potrebnim lovskim tovarišem. Zato prosi zlasti vse člane društva ter vse one, ki so se hoteli udeležiti lovskega plesa, da vsaj del za ples namenjenih izdatkov poklonijo v to zbirko. Vsem plemenitim darovalcem in dobrotnikom se društvo že v naprej najtopleje zahvaljuje.*«¹

V arhivu **Lovske zveze Maribor** in tudi v kratkem zapisu v *Lovcu* smo zasledili novico, da je odsek **Lovskega društva Maribor Črna - Mežica** v Črni

Porumenela fotografija celjskih lovcev iz leta 1926

Vir: Arhiv Kamira

na Koroškem organiziral prvo lovsko razstavo. Kronisti so zabeležili, da se je »*razstava vršila obenem z občnim zborom LD Maribor dne 9. februarja t. i. v Črni in je prav lepo uspela. Na občnem zboru je bilo od 85 včlanjenih lovcev zbranih 55 članov, ki so z velikim zanimanjem sledili predavanju in oceni delegata LD Maribor dr. Krste Cafafura. Na razstavo pa je prineslo 38 članov 150 lovskih trofej. Iz minulega leta je bilo obvezno razstavljenih 17 srnjačjih in 15 gamsjih, iz prejšnjih let pa po prosti izbiri 88 srnjačjih in 15 gamsjih rogljev, poleg nekaj čedno nagačenih velikih petelinov, ruševcev, srnjačjih in gamsjih glav ter dveh primerkov jelenjega rogovja.*« Neverjetno lep lovski jezik za tisti čas, ki se zrcali tako skozi zabeležke kronista kot tudi pisca kratke notice v *Lovcu*. Med drugim je pripisal, da so »*posebno pozornost zbuvali gamsovi roglji Fajmuta Pavla iz Tople, ki so bili okrašeni s kolajnami lovskih razstav v Mariboru, Ljubljani, Zagrebu in Berlinu ter res kapitalno srnjakovo rogovje, last Povha Huberta iz Mušenika, ki pa oboji niso prišli v oceno za to razstavo.*« Pisalo je še: »*Najboljšo oceno sta prejela načelnik odseka Veselko Ivan za gamsove roglje iz leta 1910 s 109 točkami in inž. Krivčenko Ivan za dvoje srnjačjih rogovij iz leta 1936 in 1937 s po 85 točkami.*« Razstava je naletela na velik javni odmev v širšem krogu domačega prebivalstva v Črni in Mežici. Iz ohranjenih zapisov je razvidno, da je bila ves čas tudi zelo dobro obiskana in, kar je tudi pomembno, med ljudmi se je zaradi nje povečalo zanimanje za lovsko udejstvovanje. »*Nudila je zbranim lovcem in ostalemu občinstvu nazoren pregled lovskega udejstvovanja in uspehov domačih lovcev v naših loviščih.*«²

Potem je bil 6. aprila 1941 napad na Jugoslavijo, sledila sta okupacija in razkosanje. Enako je bilo z **Dravsko banovino**, torej predvojno jugoslovansko Slovenijo. *Lovec* je prenehal izhajati, vojni požar pa se je vse bolj razplamteval. Ognjeni zublji so zajeli tudi mnoge člane zelene bratovščine.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ *Lovec*, List za lov in kinologijo, letnik XXVIII., 1941, str. 68.

² *Ibid*, str. 167.

OKUSI NARAVE

Cmoki z divjačinskim
mesom in zeljem

Za štiri osebe potrebujemo:

Za nadev:

- 400 g mesa divjega prašiča
- 2 žlici olja
- 100 g čebule
- 5 strokov česna
- po pol žličke muškata oreščka, zmletega črnega popra in soli
- po žličko mlete kumine in začimbne mešanice – vegete

Za krompirjeve cmoke:

- 600 g krompirja – mehke sorte
- 150 g ostre moke
- 30 g pšeničnega zdroba
- 2 jajci
- pol žličke soli

Za prilogo:

- 750–1000 g dušenega kislega zelja

Meso divjega prašiča dobro zmeljemo. Čebulo na drobno sesekljamo in jo na olju pražimo, da postekleni, dodamo strt in sesekljan česen, počakamo, da zadisi. Mleto meso premešamo in ga dodamo v ponev. Ob nenehnem mešanju ga nekaj minut pražimo, da se meso razpusti. Dodamo začimbe: muškati orešček, zmlet črni poper, mleto kumino, začimbno mešanico (najboljša je doma narejena vegeta ☺) in solimo. Temperaturo malo zmanjšamo in pražimo približno 20 minut. Posodo pokrijemo in počakamo, da se ohladi. Meso preložimo v drugo posodo s pokrovom in ga čez noč pustimo v hladilniku. Naslednji dan z roko naredimo 10–12 kroglic.

Skuhamo krompirjevo testo za cmoke. Krompir z olupkom vred kuhamo pol ure. Vročega olupimo in ga pustimo na deski, da se malo ohladi. Še toplega pretlačimo. Dodamo ostro moko, pšenični zdrob in sol, na sredi naredimo jamico in vanjo vlijemo dve raztepeni jajci. Z nožem začnemo mešati od roba navznoter in nato z rokami hitro zgnemo v homogeno maso; če traja predolgo, testo postane lepljivo in preveč mehko ☹. Pokrijemo ga in pustimo počivati 10–20 minut. Povaljamo ga v »klobaso«, ki jo razrežemo na 10–12 rezin. Rezino z dlanjo potlačimo, dodamo kroglico in oblikujemo cmok.

Cmoke skuhamo v posodi, ki naj bo višja in širša. (Naenkrat navadno lahko skuhamo šest cmokov.) Previdno jih polagamo v vrelo slano vodo, kuhajo naj se 20 minut. Večkrat jih obrnemo, posoda naj ne bo pokrita, voda pa naj rahlo brbota. Skuhane cmoke preložimo v toplo posodo in jih pokrijemo. Nato skuhamo še preostale cmoke.

Zraven ponudimo dušeno kislo zelje.

O zelju: Cenili so ga že stari Grki in Rimljani. Priporočali so ga srčnim bolnikom in tistim, ki so imeli prebavne težave. Steli so ga kot zdravilo. V 18. stoletju je James Cook vzel na svoja dolga potovanja po oceanih kislo zelje v sodih, da posadka ne bi zbolela za skorbutom. Zelje je dietna jed, ki odlično očiščuje telo, vsebuje veliko snovi, ki dobro delujejo na imunski sistem, tudi hitro nasiti in velja za protistresno zelenjavo. ☺

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Zan in Eva

Skozi izobraževanje vodnikov lovskih psov do novih lovcev

Pri Zvezi lovskih družin (ZLD) Gorica že od leta 2017 deluje Komisija za lovsko kinologijo. Po predvidenem načrtu vsako leto izvede načrtovane preizkušnje. Vsak član lovske družine članice ZLD Gorica ima možnost brezplačne uporabe kinoloških storitev, saj stroške delovanja poravnava s plačilom članarine za območno članico. Tako ima vsak član vse preizkušnje, ki jih organiziramo,

želja po lastnem rovu. Tako je na enem od sestankov kinološke komisije nastal predlog za izdelavo lastnega rova za preizkušanje psov jamarjev na našem območju. Zato smo začeli iskati lokacijo. Bilo je več možnosti, končno smo se odločili za lokacijo v bližini Gostišča Oddih na območju Lovske družine (LD) Gorica.

Upravni odbor ZLD Gorica je predlog potrdil in nam določil limit sredstev za izvedbo vseh del. Z lastnico zemljišča smo se dogovorili za večletni dogovor o uporabi. Pri Državni vzrejni komisiji za jamarje smo pri-

Foto: Voljko Samič
Podelitev spričeval novim lovcem v LD Čepovan, ki so opravili lovski izpit v spomladanskem roku.

Foto: Veljko Kristič
Del udeležencev izobraževanja

brezplačno. Prizadevamo si, da po svojih najboljših močeh pomagamo vsakemu članu, ki to želi. Načrtovane preizkušnje izvajamo na področju članic lovskih družin, razen izvedbe preizkušenj psov jamarjev. Pred leti smo se zato povezali z Lovsko-kinološkim društvom Postojna in dejavnosti v obojestransko zadovoljstvo izvajali pri njih. Vendar pa je ostajala

dobili načrt za rova in tudi za rov za izvlačenje mrtve lisice. Z izvajalcem del smo se dogovorili o ceni in rokih za izdelavo. Kot strokovnega sodelavca smo določili našega člana kinološke komisije, mednarodnega kinološkega sodnika, lovskega tovariša Jožeta Batiča.

Kmalu smo začeli z deli; najprej temelj in stene iz betonskih robni-

kov. Vsi kotli v rovu so narejeni na novo, narejene so tudi nerjavne pregrade, ki so namenjene omejevanju gibanja psa med kotli. Rov smo pokrili z betonskimi pranimi ploščami in vmesnimi voodpornimi lesenimi ploščami s prijemali, ki omogočajo delno odkritje rova, če bi bilo potrebno. Poleg osnovnega rova je tudi rov za izvlačenje mrtve lisice v enaki izvedbi kot glavni del rova. Vhoda sta narejena tako, da sta pokrita s starimi koreninami in prekrita z zemljo, da je vhod videti čim bolj naravno. Okolico površine rova smo nasuli z gramozom in delno posejali s travo. Celotna površina je ograjena s kovinsko ograjo in

psov. Prisotnih je bilo okrog 50 lovcev, od tega 13 vodnikov psov, kinologov, starešin, mentorjev in simpatizerjev. Mednarodni kinološki sodnik Batič je vsem prisotnim s svojim komentarjem prikazal delo psov jamarjev v glavnem rovu in izvlačenje mrtve lisice v sosednjem. Prisotni psi jamarji so večkrat preizkusili delo v rovu, vodniki so bili zelo zadovoljni s prikazanim. Večina je bila zelo navdušena nad novo pridobitvijo.

Sledil je še uradni del prireditve. V svojem nagovoru je predsednik ZLD Gorica Silvo Batagelj opisal izdelavo novega rova, razne težave, s katerimi se srečujemo, in predstavil novo pri-

Foto: Veljko Kristič
Predsednik ZLD (desno) je podelil priznanje Martinu Jejčiču.

Foto: Veljko Kristič
Podelitev spričeval novim lovcem, ki so lovski izpit opravili v jesenskem roku.

vhodnimi vrati. Kovinska ograja preprečuje morebitne izhode psa na plano in morebitni pobeg žive lisice z območja preizkušnje ter preprečuje dostop nepooblaščenim osebam.

Prvo nedeljo v oktobru smo na območju novega rova priredili izobraževanje vodnikov lovskih

dobitev. Poudaril je pomen dela psov jamarjev in možnost uporabe rova vsem lovcem, včlanjenim v ZLD Gorica, za šolanje štirinožnih prijateljev v novem rovu, ki jim je odslej na voljo.

Predsednik območne lovske zveze je izkoristil priložnost in podelil spričevala in izkaznice

sedmerici lovskih pripravnikov, novim lovcem, ki niso mogli opravljati zaključnega lovskega izpita v spomladanskem roku, ker so jih lovske družine sprejele v svoje vrste na občnih zborih z zamikom (predvsem zaradi situacije s covidom-19). Tako so bili premalo časa včlanjeni v lovske družine, da bi lahko v spomladanskem roku izpolnili pogoje za opravljanje lovskega izpita.

V spomladanskem roku smo spričevala in izkaznice že podelili trinajstim mladim lovcem na

priredivti v LD Čepovan, ki je kot vedno tudi tokrat prireditev izvedla profesionalno, za kar ji velja še prav posebno zahvala. Z novimi mladimi silami si bo vsaka lovska organizacija izboljšala povprečno starost lovcev, saj se slovenski lovci bližamo povprečju šestdesetih let, kar vsekakor ni vzpodbudno za našo lovsko organizacijo. Na mladih svet stoji, zato jih moramo čim prej vključiti v dejavnosti vsake lovske družine in zelo zavihati rokave za pridobivanje novih članov v naše vrste.

Ob tej priložnosti je območna lovska zveza podelila priznanje dolgoletnemu lovskemu tovarišu in dolgoletnemu vodniku lovskih psov **Martinu Jejčiču**, članu LD Brje - Erzelj, ki se je v nagovoru zahvalil za priznanje in pohvalil novo pridobitev. Predsednik je še posebej pohvalil delo posameznikov pri tem projektu, in sicer **Ervina Pavlico** za izdelavo objekta, **Jožeta Batiča** za strokovno pomoč, **Franja Rojca**, **Mateja Žniderčiča**, podjetje **Nimrod** za donacije in strokov-

nega tajnika ZLD Gorica **Jožeta Velikonjo** za koordinacijo vseh del v tem času.

Ob zaključku je predsednik območne lovske zveze slavnostno podelil ključ vhodnih vrat v novo pridobitev predsedniku Kinološke komisije pri ZLD Gorica, lovskemu tovarišu **Dejanu Nemcu**.

Po končanem uradnem delu smo se posedli k mizam in pojedli pašto z divjačinskim golažem ter nazdravili z vipavcem.

Silvo Batagelj

Memorial Franca Svetca

Štirinajstega maja 2021 smo se poslovili od našega lovskega tovariša **Franca Svetca**. Takrat smo mu v pogrebem nagovoru lovsko-kinološki tovariši obljubili: »Lepo bi bilo, da bi v okolici Kostanjevice potekala kinološka prireditev v obliki državne tekme po krvni sledi v spomin nanj.« Franci si je kot požrtvovalen kinolog in mednarodni kinološki sodnik zaslužil takšen spominski dogodek!

Obljuba dela dolg. Dogovorili smo se, da bo memorial zadnjo soboto v maju, čim bliže Francijevemu rojstnemu dnevu, ki ga je praznoval 31. maja. Zakaj ravno memorial s samostojno tekmo v delu psov po krvni sledi? Zato, ker je Franci kar s šestnajstimi psi različnih pasem opravil uporabnostno preizkušnjo v delu po krvni sledi. Marsikdo je prav iz njegovih rok dobil sledno ovratnico ali sledni jermen. Ničkolikokrat je položil krvne sledove za šolanje in preskus psov svojih lovskih tovarišev.

Dogovor z njegovo **Lovsko družino (LD) Kostanjevica na Krki**, sosednjo **LD Veliki Podlog** in **Lovsko-kinološkim društvom (LKD) Ljubljana** je zelo hitro stekel in sklenjeno je bilo, da bo memorial v Krakovskem gozdu, ki je bil Franciju še posebno pri srcu. Organizirali smo samostojno državno tekmo po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov, razen barvarjev. Zanimivo je, da ko smo objavili prijavnico za tovrstno tekmovanje, smo že v nekaj dneh zapolnili vsa mesta za prijave. Dogovor je bil, da bomo sprejeli največ deset prijav vodnikov psov.

Kaj pomeni samostojna tekma po krvni sledi?

Kinološki sodnik dan prej položi največ dve krvni sledi, dolgi najmanj 1300 korakov, z najmanj

Memorial Franca Svetca je bil konec maja 2022 v Krakovskem gozdu.

dvema kljukama in na tej razdalji lahko porabi največ 2,5 dl krvi. Sled je položena podobno kot na uporabnostni preizkušnji, kar pomeni, da je 60 % krvi, 40 % pa samo s parkljem. Na sledi sodnik na tleh pusti pet kontrolnih listkov, ki so bele barve s številko sleda in podpisi sodnikov. Listki so velikosti 10 x 10 cm.

Sodnik vodniku pokaže približno mesto nastrela in zapiše čas začetka sledenja. Glede časa je pomembno, da lahko vodnik pridobi dodatne točke, če pride na cilj v določenem času. Sodnik ocenjuje tudi prosto odložljivost psa, pri kateri pes ne sme imeti na sebi nobene ovratnice ali ob sebi nobenega predmeta. Odložljivost traja 20 minut ob enem oddanem strelu. Če vodnik nima dovolj odložljivega psa, mora to že prej povedati sodniku in ne dobi nič točk, vendar vseeno lahko nadaljuje tekmovanje.

Tekmovanje

Popoldne, 27. maja 2022, smo se organizator in člani obeh omenjenih lovskih družin ter sodniki zbrali na Polanah v Krakovskem gozdu. Soparno in vroče vreme ter na stotine komarjev je spremljalo sodnike in njihove terenske vodnike pri polaganju umetnih sledi. Kri in kože so bile od divjega prašiča. Krakovski gozd je popolnoma ravninski predel, kjer prevladuje hrastov gozd, na določenem delu je celo pragozd, ki je zavarovan. Posebnost gozda je, da v njem gnezdi redka črna štorčja (*Ciconia nigra*) in orek veliki klinkač (*Clanga clanga*).

V sobotnem jutru 28. maja 2022 nas je pričakalo ravno nasprotno vreme kot dan prej. Deževalo je, bilo je hladno in občutek je bil, kot da bi bili v poznojesenskem času. Ob osmi uri smo se zbrali spet na Polanah v Krakovskem gozdu: vsi od vodnikov, sodnikov, terenskih

spremljevalcev, predvsem pa veliko prijateljev – kinologov pokojnega Francija. Himna je zadonela po Krakovskem gozdu in delegat Kinološke zveze Slovenije (KZS) **Tomaž Burazer** je uradno odprl tekmo. Sledili so pozdravni govori starešin LD Kostanjevica in LD Veliki Podlog ter predsednika LKD Ljubljana.

Sodniški zbor so sestavljali: **Jani Krivec** – vodja sodniškega zbora, **Franc Zagoričnik** – strokovni vodja, **Lorna Resman**, **Andrej Zabukovec** in **Tomaž Burazer**. Vodja prireditve je bil **Bruno Hočevar**. Poskrbel je za žreb krvnih sledi in razporedil vodnike sodnikom. Odložljivost psov smo opravili na Polanah, kjer je bil zbor, nato sta po dva vodnika odšla skupaj s sodnikom na nastrele položene sledi prejšnjega popoldneva.

Vreme vodnikom ni bilo naklonjeno, zato pa je bilo toliko bolj

Prvi trije vodniki s svojimi psi

Spomin na Francija Svetca bo še dolgo živ.

naklonjeno psom, ker vsi dobro vemo, da je visoka temperatura za krvosledca huda muka. Glede na to, kakšno je bilo vreme in predvsem, ker so na tekmo prišli v glavnem izkušeni vodniki s svojimi psi, smo pričakovali dobre rezultate.

Počasi so se vodniki začeli vračati na zborna mesto. V glavnem so bili vsi nasmejani in z zeleno vejico za klobukom. Za zadnje dejanje – razglasitev rezultatov tekme – je bilo dogovorjeno, da se bomo odpravili v prečudovit bivak LD Kostanjevica na Krki, ki ga imajo lovci v Gorjancih. Pred tem smo se prijatelji ustavili še na pokopališču, kjer smo se poklonili ob Francijevem grobu in kjer je **Bojan Habjan** povedal nekaj besed o Franciju. Na grob smo položili ikebano. Ne glede na to, da je minilo že eno leto od Francijeve smrti, smo se od groba poslovili s cmokom v grlu in s solznimi očmi.

V ostrju Gorjancev so pridni lovci LD Kostanjevica na Krki postavili bivak in poleg njega veliko leseno dvorano, v kateri je ogromno prostora. V njem je zadišalo, saj je **Joli**, Francijev prijatelj, ki je znan, da zna odlično pripravljati jedi, pekel v kaminu na žaru divjega prašiča. Razveselilo nas je tudi, da sta se povabila na tekmo odzvali žena

pokojnega Francija, **Jelka**, in hčerka **Irma**. Hči je pripravila kotiček, kjer je bila postavljena večja slika Francija z lova in nekaj njegovih osebnih stvari in priznanj, ki jih je dosegel v kinologiji. Z **Lovske zveze Slovenije (LZS)** je prišel podpredsednik mag. **Aleš Klemenc**. Sodniki so odšli v zgornje prostore v miru opravljat svoje delo.

Končno smo prišli do trenutka razglasitve rezultatov. Prvo mesto je zasedel **Emil Bradač** z nemško prepeličarko **Ajno** (150 točk – največ možnih točk, I. nagradni razred), drugo mesto **Mark Sojer** z nemško lovsko terierko **Rusi** (150 točk, I. nagradni razred) in tretje mesto **Dejan Poljanšek** z nemškim lovskim terierjem **Gnuzzom od Vlasica** (140 točk, I. nagradni razred).

Priznanja sta vodnikom izročila Francijeva hči Irma in mag. Klemenc, ki je v svojem govoru posebej poudaril, da LZS zelo podpira lovsko kinologijo, saj je bistveni del pravičnega lova. Dejal je, da ga veseli, da smo izvedli memorial, in si želi, da bi postal tradicionalen. Z minuto molka smo se še poklonili spominu na našega Francija, ki bi bil gotovo zadovoljen s prireditvijo. Vseeno smo pogrešali njegovo hudomušnost in šale. Sodniki so pokomentirali uvrstitve vodnikov

in se zahvalili, ker je bilo vse vzorno, brez pripomb in pritožb.

Ker se je ura nagibala v popoldan, smo preizkusili dobrote, ki so jih pripravili domači lovci, predvsem pa nam je teknilo meso na žaru pečenega divjega prašiča. Kot se spodobi v tamkajšnjih krajih, smo imeli na mizah odličen cviček, ki so nam ga poklonili prijatelji pokojnega Francija. Upamo, da bo **Memorial Franca Svetca** zaživel tudi v prihodnje in da se bomo že naslednje leto spet zbrali in obudili spomin nanj.

Rad bi se zahvalil vsem ude-

ležencem, vodnikom, sodnikom, članom LD Kostanjevica na Krki in LD Veliki Podlog, predvsem njunima starešinama **Brunu Hočevarju** in **Jožetu Tršinarju** za vso logistiko in pomoč. Posebna zahvala **Janiju Šivicu**, **Maji Brunskole** in **Matjažu Gerbcu** pri pripravi kataloga in diplom, **Bojanu Habjanu** za čudovito ikebano, **Goranu Turku** za čudovito naslikane nagrade in sponzorjema tekme – **Artemis hunting** iz Vnanjih Goric in **Medo sport** iz Grosupljega.

Dejan Poljanšek

Foto: Andrej Miklavčič

Predvidena legla lovskih psov

Beagle (SLRBig):
Oče: I/I, mati: I/I. 31. 12. 2022.
Martin Keblič,
Male dole 47, 3212 Vojnik.
Tel.: 031/459-900.

2383 Šmartno pri Slovenj Gradcu.
Tel.: 070/733-342.

Bavarski barvar (SLRBb):
Oče: I/III, mati: I/II. 14. 12. 2022.
Mirko Pačnik,
Brda 22 b,

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):
Oče: tuj plemenjak,
mati: 5/SPP, 20. 12. 2022.
Andrej Merslavič,
Mostec 34, 8257 Dobova.
Tel.: 070/806-905.
Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovski optika

Prodajam natančno repetirno risanico Mauser, kal. .243 Win., s srebrnimi gravurami in strelnim daljnogledom Swarovski - Habicht 6 x 42. Cena: 1300 €. Tel.: 031/635-417.

Prodajam kombinirano puško znamke ČZ Brno, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Kahles - Helia Super + 6S2 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/544-447.

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. 8 x 57 IS, s strelnim daljnogledom Meopta 7 x 50 in šibrenico - brezpetelinko CZ, kal. 12-12, kromirani cevi. Obe puški sta lepo ohranjeni. Tel.: 031/530-755.

Prodajam kombinirano puško ČZ Brno, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Kahles - Helia Super + 6S2 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena: 400 €. Tel.: 041/544-447.

Prodajam odlično ohranjeno kombinirano puško, znamke ČZ, model: ZH, kal. 12/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi, kal. 12/12. Cena po dogovoru. Tel.: 041/745-187.

Prodajam polavtomatsko pištolo Alfa Proj Iron Combat, kal. 9 mm Luger. Izstreljenih samo 120 nabojev. Sprejema nabojnike tipa CZ 75. Cena: 450 €. Tel.: 041/917-328.

Prodajam boroveljsko bokarico, izdelek Sodia, kal. 7 x 57 R x 16,

dolga gravirana glava z optiko B. Nickel 2,5 x 9 x F/D/S, križ 1, odlično ohranjena, **in pištolo** Peter Stahl, kal. .45, z nabojnikom na 13 nabojev, odlično ohranjena, kot nova. Tel.: 041/698-679.

Prodajam šibrenico Armsud, kal. 12/12, **in revolver**, kal. .357 Mag. Hunter. Orožje je v dobrem stanju, cena po dogovoru. Tel.: 031/869-688.

Prodajam bok šibrenico, kal. 12/12. Puška je v odličnem stanju. Tel.: 041/767-865.

Prodajam češko bok kombinirko, ČZ Brno, kal. 12/7 x 57 R, s strelnim daljnogledom 4 x, kopito z lično rezbarijo. Cena po dogovoru. Tel.: 051/623-304 (Marjan).

Prodajam šibrenico znamke Crvena Zastava, kal. 16/16. Cena po dogovoru. Tel.: 051/623-304 (Marjan).

Lovski psi

Zelo ugodno prodajam angleško špringer španjelko, poleženo 18. 5. 2022. Ima opravljena vsa potrebna cepljenja, je čipirana, z rodovnikom, potnim listom in osebnim knjižico psa. Je potomka odličnih delovnih staršev in se poleg vaj ubogljivosti že intenzivno uvaja v vse oblike lova. Tel.: 041/724-031 (Branko).

Prodajam nemške prepeličarje rjavce, poležene 18. 9. 2022. Na voljo samci in samice. Tel.: 070/304-856 (Slavica Kovačič, Dramlje).

Prodajam zelo lepega mladiča nemškega kratkodlakega ptičarja, čokoladno bele barve, starrega 15 mesecev, delno že izšolan, zelo poslušen in pameten, potomec vrhunskih staršev s poreklom iz Srbije. Cena: 950 €. Tel.: 041/235-440.

JANUAR						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	začet.konec
1. Ne	12:46	2:21	7:44	16:27	6:31	17:39
2. Po	13:09	3:32	7:44	16:27	6:32	17:40
3. To	13:37	4:41	7:44	16:28	6:32	17:41
4. Sr	14:11	5:48	7:44	16:29	6:32	17:42
5. Če	14:53	6:50	7:44	16:30	6:32	17:43
6. Pe	15:45	7:46	7:44	16:32	6:32	17:44
7. So	16:43	8:31	7:44	16:33	6:31	17:45
8. Ne	17:48	9:08	7:43	16:34	6:31	17:46
9. Po	18:53	9:37	7:43	16:35	6:31	17:47
10. To	20:00	10:00	7:43	16:36	6:31	17:48
11. Sr	21:05	10:20	7:42	16:37	6:31	17:49
12. Če	22:11	10:37	7:42	16:39	6:30	17:50
13. Pe	23:17	10:54	7:42	16:40	6:30	17:51
14. So	—	11:11	7:41	16:41	6:30	17:52
15. Ne	0:25	11:29	7:40	16:42	6:29	17:53
16. Po	1:38	11:50	7:40	16:44	6:29	17:55
17. To	2:54	12:17	7:39	16:45	6:28	17:56
18. Sr	4:14	12:52	7:39	16:46	6:28	17:57
19. Če	5:34	13:41	7:38	16:48	6:27	17:58
20. Pe	6:46	14:45	7:37	16:49	6:27	17:59
21. So	7:46	16:04	7:36	16:51	6:26	18:00
22. Ne	8:30	17:31	7:35	16:52	6:25	18:02
23. Po	9:04	18:57	7:35	16:53	6:25	18:03
24. To	9:31	20:21	7:34	16:55	6:24	18:04
25. Sr	9:52	21:41	7:33	16:56	6:23	18:05
26. Če	10:12	22:56	7:32	16:58	6:22	18:07
27. Pe	10:30	—	7:31	16:59	6:22	18:08
28. So	10:50	0:10	7:30	17:01	6:21	18:09
29. Ne	11:13	1:22	7:29	17:02	6:20	18:10
30. Po	11:39	2:32	7:27	17:04	6:19	18:12
31. To	12:11	3:41	7:26	17:05	6:18	18:13

Prodajam mladiče nemške kratkodlake ptičarje. Mati: Brina 5/I, oče: nemški plemenjak Ultimo von Ichenheim. Tel.: 041/753-877.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam jelene damjake, po izbiri. Tel.: 031/737-405 (okolica Zasavja).

1 Piščalka NORDIK
Crying Bird 33,20 €

2 Piščalka NORDIK
Predator Agony 33,30 €

3 Piščalka NORDIK
Mini Predator 23,10 €

Piščalke za ŠAKALE IN LISICE

www.avantura.info Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6230 Postrojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovce@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

DO -30°C

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gojzarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47

Cena: **68,00€**

INFORMACIJE IN NAROČILA: info@beluga.si, www.beluga.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Smolnikova ulica 13,
1031 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5
8x42
Akcijaska cena:
199,00 €

NIKON Monarch5
8x42
Akcijaska cena:
319,00 €

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Vse za **LOV**
in **PROSTI**
čas

PRODAJALNA in SPLETNA TRGOVINA

info@hubro.si Dobja vas 16 a
+386 41 220 288 Ravne na Koroškem

Malokalibrski puški, ki slovita po izredni natančnosti. Na voljo v kalibrh
.22 LR, .22 WMR ter .17 HMR.

**BERGARA BMR
CARBON**

Cena: 720 €

**BERGARA BMR
STEEL**

Cena: 640 €

V času od 1. 1. 2023 do 31. 1. 2023 vam ob naročilu BMR
Steel ali Carbon **PODARIMO** torbo za puško Bergara!

Za podrobnosti se obrnite na vašega najbližjega prodajalca orožja.

VUTE
PUŠKARSTVO

Puškařstvo Vute | Kremplova ulica 2, 2000 Maribor | lovskaprema.si | info@lovskaprema.si | Tel: 059 108 495

SHOOTING TRADE

Trgovina z največjo
izbiro in zalogo **nočne in**
termovizijske strelne optike

Partizanska ulica 10
Slovenska Bistrica

info@shooting-trade.eu

064 243 255

Obiščite našo trgovino
ter primerjajte
izdelke znanih znamk

SLOVARMs

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

Advertisement for SloVArms featuring various firearms and optical equipment. The image displays several rifles and shotguns, along with logos for various brands and services. The brands shown include: SWAROVSKI OPTIK, MAUSER, Niggeloh, J.P. SAUER & SOHN (ESTABLISHED 1751), ZEISS, STASSER, Aimpoint, GunCoating®, KKC of Norway, Verney-Carron, MINOX, Blaser, TIKKA, Vixen, sako, Seeland, LIEMKE, and NIELSEN SONIC. The text 'ŠIROK IZBOR TERMOVIZIJE' is visible on the left, and 'ŠIROK IZBOR DUŠILCEV' is visible on the right. At the bottom right, it says 'MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE!'.

Advertisement for Puškarstvo Špendal featuring a detailed engraved rifle. The rifle is shown in a close-up, highlighting its intricate metalwork and wood grain. The text 'Prodaja unikatnih izdelkov in lovske opreme' is prominently displayed in orange. The logo for Puškarstvo Špendal is in the top right corner. Contact information is provided at the bottom: GSM 041 399 307 ali 031 393 664, email puskarstvo@siol.net, and trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>.